

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

VAKIF BELGELERİ IŞIĞINDA KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RABİA EKİCİ

TEZ DANIŐMANI

PROF. DR. VEDAT TURĐUT

BİLECİK, 2026

10746172

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

VAKIF BELGELERİ İŞİĞİNDA KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RABİA EKİCİ

TEZ DANIŐMANI

PROF. DR. VEDAT TURĐUT

BİLECİK, 2026

10746172

BEYAN

“Vakıf Belgeleri Işığında Karamanoğulları Beyliği” adlı yüksek lisans/doktora/sanatta yeterlik tezi/dönem projesinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR		DESTEK ALINMAMIŞTIR	X
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;.....			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:		/.....	

Öğrenci Adı ve Soyadı

Rabia Ekici

Tarih

.....

İmza

.....

ÖN SÖZ

“Vakıf Belgeleri Işığında Karamanoğulları Beyliği” adlı yüksek lisans tez çalışmasının yazılmasında, çalışmamı sahiplenerek takip eden danışmanım Sayın Prof. Dr. Vedat Turğut’a değerli katkı ve emekleri için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Çalışmam sırasında yardımını esirgemeyen kıymetli arkadaşım Duygu Kanadaşı ve Koray Arıkan’a, manevi desteklerini hep hissettiğim ilkokul arkadaşlarım Ayşenur Yılmaz Hoca, Kubilay Arıkan ve Burcu Güvercin Çınar’a çok teşekkür ederim. Özellikle bugünlere gelirken yolumu her daim aydınlatan değerli hocam Sayın Emrah Pınarbaşı’na sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim hayatım boyunca beni hep destekleyen ve arkamda duran aileme minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Rabia Ekici

2026

ÖZET

VAKIF BELGELERİ İŞİĞİNDA KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİ

Oğuzların Afşar, Varsak ya da Salur boyuna mensubiyeti konusunda tartışmaların yaşandığı Karamanoğulları'nın bilinen ilk atası Nure Sofu'dur. Baba İlyas'ın müridlerinden olduğu bilinen Nure(ddin) Sofu, beyliklerin ortak atası olarak ön plana çıkan Şeyh Nu'man yani Dede Garkın'ın oğlu Kayır Han/Kiros'la da yakın bir münasebet içerisindeydi. Sultan Alaüddin ve akrabası olan Kayır Han'ın ortadan kaldırılmasından sonra ortaya çıkan büyük Türkmen ayaklanmasının lideri olan Dede Garkın torunu Baba İlyas'ın müridi olan Nure Sofu da ayaklananlar arasındaydı. Onun Zeynü'l-Hac, Bunsuz ve Karaman adlı oğullarından sonuncusu, Aşıkpaşazâde'nindedelerinden Muhlis Paşa tarafından Konya'da tahta çıkartılmış, bu durum çeşitli Osmanlı tevârihinde aynı şekilde ifade edilmiştir. Orta Anadolu'daki siyasi birliklerden en güçlüsü olarak ortaya çıkan Karamanoğulları, siyasi hayatta bulunduğu müddetçe hakimiyet bölgesinde, kendisinden önce kurulmuş olan vakıfları yeniden tanzim ettiği gibi yeni vakıflarda kurmuşlardır. Özellikle II. İbrahim döneminde kurulan vakıflar Karamanoğulları Beyliği'nin en önemli vakıf eserlerini oluşturur.

Anahtar Kelimeler:Karamanoğulları Beyliği, Mehmed Bey, Alaüddin Bey, II. İbrahim Bey, Vakıf

ABSTRACT

KARAMANOGULLARI PRINCIPALITYİN THE LIGHT OF WAQF DOCUMENTS

There have been discussions regarding the affiliation of the Karamanids with the Afşar or Salur tribe of the Oghuz, whose first known ancestor was Nure Sofu. Nure Sofu, was known to have been one of the followers of his father, İlyas, had a close relationship with Kayir Han, the son of Sheikh Nu'man, also known as Dede Garkın, was considered the commonancestor of the beyliks. According to the narration in Asikpaşazade, amongs the NureSofu's sons that is Zeynul Hac, Bunsuz and Karaman, the third one was enthroned in Konya by Muhlis Pasha, one of Aşıkpaşazade's ancestors. This event is also mentioned in the sort of historical works of Ottoman Empire. The Karamanids emerged as the strongest political entity in Central Anatolia, and as long as They remained in power, they reorganized the previous foundations (vaqıfs) under their realm and also established new ones. Those established during there sign of İbrahim II of Karaman, constitute the most significant foundation works of the Karamanid Emirate.

Keywords: Principality of Karamanoğulları, II. İbrahim Bey, Foundation, Alaüddin Bey, Mehmed Bey,

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAMANOĞULLARI'NIN TARİH SAHNESİNE ÇIKIŞI

1. Karaman Coğrafyası'nın Fetih Süreci.....	5
1.1. Karamanoğulları'nın Menşei.....	9
1.2. Karamanoğulları Beyliği'nin Kuruluşu.....	12
1.3. Karamanoğulları'nın Osmanlılarla Entegrasyonu.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

KARAMANOĞULLARI VAKIFLARI

2.1. Karamanoğulları Hanedanı Tarafından Kurulan Vakıflar.....	26
2.1.1. Nure Sofu Zaviyesi ve Türbe Vakfı.....	26
2.1.2. Şemseddin Mehmedü'l Türkmani (I. Mehmed Bey) Vakıfları.....	26
2.1.2.1. Karamanoğlu Mehmed Bey Evliyalar Zaviyesi Vakfı.....	26
2.1.3. Bedreddin Mahmud Bey Oğlu Mirza Halil Bey Vakfı.....	27
2.1.3.1. Halil Bey Medresesi (Tekkesi – Mevlevihanesi).....	27
2.1.3.2. Aksaray Zencirlü (Zincirli – Zinciriyye) Medresesi.....	27
2.1.4. Karamanoğlu Musa Bey Döneminde Kurulan Vakıflar.....	27
2.1.5. Aleüddin Ali Bey Döneminde Kurulan Vakıflar.....	28
2.1.6. Karamanoğlu II. İbrahim Bey Dönemi Kurulan Vakıflar.....	30
2.2. Karamanoğulları Dönemindeki Umera/Ulema/Meşayih Evkafı.....	33
2.2.1. Hoca Mahmud Darülhuffazı.....	33
2.2.2. Hoca İbrahim Darülhuffazı (Hasbeyoğlu Darülhuffazı).....	33
2.2.3. Yusuf Ağa Darülhuffazı.....	34
2.2.4. La'l Paşa Darülhuffazı.....	35
2.2.5. Hacı Ali Efendi Darülhuffazı.....	35

2.2.6. Mu'in Medresesi.....	35
2.2.7. Server Ağa Vakfı.....	35
2.2.8. Sungur Ağa Darülhuffazı.....	36
2.2.9. Sütün Ağa Çeşmesi ve Eşrefoğlu Camiî Cüzhan Vakfı.....	36
2.2.10. Şadı Bey Mescidi ve Zaviyesi.....	37
2.2.11. Sikaye Vakfı.....	37
2.2.12. Çah-ı Ab Vakfı.....	38
2.2.13. Afşar Zaviyesi.....	38
2.2.14. Kara Doğan Zaviyesi.....	38
2.2.15. Kutlu Hoca Zaviyesi.....	39
2.2.16. Kavlak Musa Zaviyesi.....	39
2.2.17. Kırk Dede Zaviyesi.....	40
2.2.18. Hacı Yahya bin Hacı Ahmed Darülhuffazı.....	40
2.2.19. Şeyh Sadri Zaviyesi.....	40
2.2.20. Şeyh Resul Zaviyesi.....	40
2.2.21. Şeyh Taşkun ve Şeyh Ali Zaviyeleri.....	41
2.2.22. Seydi Efendi Zaviyesi.....	41
2.2.23. Şeyh Ma'ruf Zaviyesi.....	41
2.2.24. Mahmud Yasavul Vakfı.....	41
2.2.25. Buğra Baba Zaviyesi.....	42
2.2.26. İbrahim Seydi Zaviyesi.....	42
2.2.27. Yunus Fakih Medrese ve Camiî.....	42
2.2.28. Kozacı Köyü Zaviyesi.....	42
2.2.29. Kiçi Zaviyesi.....	42
2.2.30. Mansurr Dede Zaviyesi.....	43
2.2.31. Ecza Vakfı.....	43
2.2.32. Hacı İsmail-i Horasanî Zaviyesi.....	43
2.2.33. Emre Bey Zaviyesi.....	43
2.2.34. Mercan Ağa Camiî.....	43
2.2.35. Bahadır Ağa Vakfı.....	44
2.2.36. Tepsi/Tapsi Seydi Zaviyesi.....	44
2.2.37. Hasanoğlu Hızır Ahmed Vakfı.....	44
2.2.38. Musa Hacı Karaman Vakfı.....	44
2.2.39. Şeyh Derviş Hızır Zaviyesi.....	45
2.2.40. Çavuş Köyü Mescidi.....	45
2.2.41. Şeyh İdris Zaviyesi.....	45
2.2.42. Tozluca Köyü Zaviyesi.....	45
2.2.43. Şeyh Bali Zaviyesi.....	46
2.2.44. Davud Çelebi oğlu Şeyh Çelebi Vakfı.....	46
2.2.45. Bahaüddin Ömer Zaviyesi.....	46
2.2.46. Akçakoca Zaviyesi.....	46
2.2.47. Şeyh Çoban Zaviyesi.....	46
2.2.48. Abdal İlyas Zaviyesi.....	47
2.2.49. Şeyh Şaban Zaviyesi.....	47

2.3. Karamanoğlu'ndan Mektup Alan Selçuklular Dönemi Vakıfları.....	47
2.3.1. Vakf-ı Türbe-i Mutahhara-i Sultanü'l-Arifin (Mevlana Celalüddin).....	47
2.3.2. Evlad-ı Hazret-i Mevlânâ Celaleddin Vakfı.....	48
2.3.3. Kalemî Zaviyesi (Kalemîyye / Aktekke / Mevlevihane/ Ma'der-i Mevlâna/ Valide Sultan) Vakfı.....	48
2.3.4. Niğde Mevlevihanesi.....	49
2.3.5. Güdük Minare/ Hatuniye Mescidi.....	49
2.3.6. Abdülmümin Mescidi.....	49
2.3.7. Sahib Ata Külliyesi (Vakf-ı Cami ve Hankah ve Türbe-i Sahib).....	50
2.3.8. Pir Es'ad Sultan Türbehanı.....	51
2.3.9. Kadı İmadüddin bin Sıraceddin-i Urmevi Darülhuffazı.....	52
2.3.10. Şeyh Hasan-ı Rumi Zaviyesi.....	52
2.3.11. Şeyh İsrail Zaviyesi.....	52
2.3.12. Mevlâna Muhyiddin Camiî.....	53
2.3.13. İsmail Ağa Medresesi.....	53
2.3.14. Hatunsaray Şeyh Şibli Zaviyesi.....	53
2.3.15. Ebû İshak Kazerûnî Vakfı.....	54
2.3.16. Kadı Mürsel Vakfı.....	55
2.3.17. Yalıncağ Dede/Şeyh Zaviyesi.....	55
SONUÇ	56
KAYNAKÇA	59
EKLER	65

GİRİŞ

Karamanoğulları Beyliği, 1261-1483 yılları arasında Ermenek, Lârende ve Konya başta olmak üzere Anadolu'nun orta ve güney kesimlerine hükmetmiş bir beylik olarak karşımıza çıkar. Karamanoğulları, İlhanlılar, Mısır Türk Devleti ve Osmanlıların yanı sıra diğer Anadolu ve Avrupalı siyasi güçlerle temaslarda bulunmuştur. Beylik hakkında Ahmedî (ö.1412)¹, kuvvetle muhtemel Aydınöğulları ailesine mensub bulunan Enverî (ö.1465)², Tursun Bey (ö.1490)³, Oruç Bey (ö.1502)⁴, İdris-i Bitlisî (ö.1521)⁵ ve Hoca Saadeddin⁶'in (ö.1599) bilgiler aktardığı görülür. Karamanoğlu Alaüddin Bey'in isteği üzerine Hoca Dehhani tarafından Farsça olarak kaleme alınan *Şehname*'yi tamamlama görevi Hoca Dehhani'nin vefatı sebebiyle Yaricani'ye kalmış, Yaricani'nin Karamanname/Kitab-ı Karamaniyye olarak bilinen eserini de XVI. yüzyılda bir Osmanlı yazıcısı olduğu anlaşılan Şikarî Osmanlı Türkçesine tercüme etmiştir. Destansı bir anlatıma sahip olan Karamanname'de anlatılanların, diğer tevarih anlatılarıyla örtüşmediği malûmdur⁷. Karamanoğulları Beyliği'ne dair ilk çalışmalar, M. Fuad Köprülü ve Halil Edhem'e aittir⁸.

¹ Ahmedî, *Ahmedi Ve Dasitan-ı Tevarih-i Mülûk-i Âl-i Osman*, Çev. Nihad Banarlı, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Mecmuası/ Journal of Turkology, (2010), C. 6, s. 49-176.

² Enverî, *Düstürname-i Enverî*, (Çev. Mükrimin Halil Yinanç), İstanbul: Evkaf Matbaası, (1929), s. 12 17, 42, 49, 50.; Mükrimin Halil Yinanç, *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri*, C.2, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, (2014), s. 253-255, 284-286, 289-296, 300-311.; Kemal Ramazan Haykıran, "Aydın Bey ve Siyasi Faaliyetleri (1282-1308)", *Aydın'ın Fethi ve Aydın Bey*, Kemal Ramazan Haykıran (Ed.), Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları, (Aralık 2024), No:139, s.28-31. Enverî'nin Aydınöğulları ailesinden olduğuna dair bilgi için bkz. Vedat Turgut, "Kır/Kayırhanlı Enverî/Aydınöğulları'nın Osmanlılaşma Süreci ve Vakıfları Üzerine", *Aydın'ın Fethi ve Aydın Bey*, Aydın, (Aralık 2024), s. 53-60.

³ Tursun Bey, *Tarih-i Ebü'l-Feth*, (Haz. Mertol Tulum), İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, (1977), s.129, 145, 146, 153-157.

⁴ Necdet, Öztürk, *Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi 1288-1502]*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayıncılık, (2014), s.34-35, 41, 46-47, 56-60.

⁵ İdris-i Bitlisi, *Heşt Behişt VII. Ketibe, Fatih Sultan Mehmed Devri 1451-1481*, (Çev. Muhammed İbrahim Yıldırım), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2013), s.43-53; 227-239.

⁶ Hoca Saadeddin Efendi, *Tacü't-Tevarih*, (Yay. İsmet Parmaksızoğlu), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (1979), s.148-149, 152-153.

⁷ Şikarî, *Karamannâme*, (Yay. Mehmet Sözen-Necdet Sakaoğlu), Karaman: Karaman Valiliği-Karaman Belediyesi Yayınları, (2005), s.120-121,129-130,131,143-144,214,216,226

⁸ M. Fuat Köprülü, *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, VIII. Dizi, 4. Baskı,(1991), s.18, 35, 36-39, 44, 47, 49, 77, 90, 104, 106; Halil, Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka I*, TOEM, C.11, (1327), s. 697-712; Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka II*, TOEM, C.12, (1327), s. 741-760 ; Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka III*, TOEM C.13, (1328), s. 821-836 ; Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka IV*, TOEM, C.14, (1328), s.873-881.

Memlûk ve Batı kaynaklarının yanı sıra Osmanlı arşiv vesikalarından yararlanan Şehabeddin Tekindağ tarafından kaleme alınan doktora tezi de burada anılmalıdır⁹. Onun 1367 Korykos/(Mersin-Erdemli) Kuşatması'nı anlattığı makalesinde verdiği beyliğe dair bilgiler kaynak bir eser niteliğindedir¹⁰.

Halil Edhem'in Karamanoğulları Beyliği'ne dair neşrettiği kitabeler beyliğin tarihine dair önemli ipuçları verir¹¹. Sikkeler, kitâbe, ferman ve vakfiyelerin döneme ait önemli bilgileri içerdiği görülür. Halil Edhem, İ. Hakkı Uzunçarşılı¹² ve Kerim Türkmen'in doktora tezi¹³ ile Karamanoğulları'na ait kitâbelerin birçoğu neşredilmiş, beyliğe ait sikkelerin incelenmesi hususu Hüsnü Öztürk ve Haluk Perk tarafından üç ciltlik eserin ikinci nüshasında ele alınmıştır¹⁴. Konuyla ilgili çalışmalara Faruk Sümer, İsmail Hakkı Uzunçarşılı ve İbrahim Hakkı Konyalı da katkılar sağlamıştır¹⁵. Emecen'in Osmanlılar ile Karamanoğulları arasında gerçekleşen en büyük savaşlardan biri olan Frenkyazısı Savaşı'nı ele aldığı makalesi de bu bağlamda önemlidir¹⁶.

Memlûkler coğrafyasında neşredilen eserlerde Karamanoğulları Beyliği hakkında çok değerli bilgiler bulunur. Beylik hakkında, 1270 yılında Baybars Tarihi ile başlayan bilgiler, Baybars el-Mansurî (ö.1325), Yununî (ö.1326), Nuveyrî (ö.1332), Ömerî (ö.1349) Devâdârî'nin (ö.1336) anlatımlarıyla artarak devam eder.XV. asırda Mısır'da Makrîzî, Aynî ve İbn Tagriberdi hem kendi dönemlerini, hem de önceki dönemleri değerlendirmişler, özellikle Aynî'nin Larende'ye Memlûk elçisi olarak gelmesinden sonra kaleme aldığı eserinde Karamanoğulları hakkında verdiği bilgiler beyliğin bu dönemine dair eşsiz bir kaynak

⁹Şehabeddin, Tekindağ “13-15. Asırlarda Cenûbî Anadolu Tarihine Ait Bir Tedkik: Karaman Beyliği”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Doktora Tezi, (1947)

¹⁰Şehabeddin Tekindağ, “Karamanlıların Gorigos Seferi (1367)”, İstanbul: *İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi*, C. 6, S.9, (1954) s. 161-174.

¹¹ Halil Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûka I*, TOEM, C.11, (1327), s. 697-712; Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûka II*, TOEM, C.12, (1327), s. 741-760; Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûka III*, TOEM C.13, (1328), s. 821-836; Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesâik-i Mahkûka IV*, TOEM, C.14, (1328), s.873-881.

¹² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2003), s.1-37; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (1988) s.54-58

¹³ Kerim Türkmen, “Karamanoğulları Dönemi Kitabeleri”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, (1989)

¹⁴ Haluk Perk-Hüsnü Öztürk, *Karaman Oğulları Beyliği Sikkeleri*, C.2, İstanbul: Haluk Perk Müzesi Yayınları, (2013), s.39, 41,43,53.

¹⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2003) s. 1-38; Faruk Sümer, “Karamanoğulları”, TDV İslam Ansiklopedisi, (2001), C.24, s.454-460.

¹⁶ M. Feridun Emecen, “Osmanlı Tarihinin İlk Büyük Savaş Anlatımı: Osmanlılarla Karamanlılar Arasındaki Frenkyazısı Muharebesi (1386-1387)”, *Osmanlı Araştırmaları*, (2017), C.49, s. 57-88.; Kürşat Solak, *Karamanoğulları*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, (2016), s.14.; Kürşat Solak, *Karamanoğulları*, İstanbul: Yenitepe Yayınevi, 2016, s.14.

niteliğindedir¹⁷. Karamanoğulları hakkında bilgi veren diğer önemli çağdaş kaynaklar, Anonim Selçuknâmeler, İbn Bibi (ö.1272) ve Aksarayî (ö.1332-33) ile Eflâki'nin Menakıbnâmesi'dir¹⁸.

Latin ve Ermeni kroniklerinde de XIII. asırdan XV. asra kadar olayların takibini sağlayan bazı bilgiler bulunur. Simbat Kroniği, Vincent de Beauvais Kroniği, Amadi, Bustron ve Strambaldi kronikleri bunlardandır¹⁹.

Moğol komutanlarından Sülemiş Noyan'ın Anadolu'daki isyanı sonucunda, İlhanlı hükümdarı Gazan Han'ın isyanı bastırmak için ordu göndermesi hadisesi dolayısıyla Karamanoğulları Reşideddin'in (ö.1318) eserinde de yer alır²⁰. Karamanoğulları'nın Konya'yu zapt etmesi ile Kaşani, *Tarih-i Olcaytu* eserinde beylik hakkında bilgi vermiş²¹, aynı zamanda Timurlu tarihinin en önemli kaynakları olan İranlı Şerefeddin Yezdi²² (ö.1454) ve Nizameddin Şâmîde Karamanoğulları hakkında bilgiler vermiştir²³. Ömerî'nin aktardığı bilgiler, İbn Battuta'nın aktardığı bilgiler ışığında değerlendirildiğinde oldukça kıymetlidir²⁴. Timur'un Anadolu'ya gelişi, Orta Anadolu'da Kadı Burhanüddin ile güç mücadelesine giren Karamanoğulları Beyliği'nin tutumunun değişmesine neden olmuş, bu durum Aziz b. Erdeşir Esterâbâdî'nin *Bezm ü Rezm* adlı Farsça eserinde ele alınmıştır²⁵.

Çalışmanın en önemli kaynakları olan evkaf tahrir defterlerine de burada değinilmelidir. Karaman Vilayeti'nin evkaf tahrirleri, Osmanlı'nın ilk zamanlarıyla başlayıp XVI. Yüzyıl sonlarına kadarki süreci ele alan beş evkaf tahririnden oluşur. Karaman Vilayeti ve tarihine dair birçok çalışma yapan İbrahim Hakkı Konyalı bu defterlerden dördüne değinmiştir. En eski defter 1476 yılına ait olan '*Kubbe Altından Müdevver Atik Konya Vakıf Defteri*'dir. Bu defter

¹⁷ *Baypars Tarihi*, (Çev. M. Şerefüddin Yaltkaya), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2000), s.76-83, 87,88; Şihabeddin b. Fazlullah el- Ömerî, *Mesâlikü'l-Ebsâr Türkler Hakkında Gördüklerim ve Duyduklarım*, (Çev. D. Ahsen Batur), İstanbul: Selenge Yayınları, (2014), s. 148-170.

¹⁸ İbn Bibi, *El-Evamirü'l-Alaiyye Fi'l-Umuri'l-Alaiyye, Selçuknâme, II*, (Çev. Mürsel Öztürk), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2014), s.423,610-614,619, 629-630,631; Ahmed Eflakî, *Manakübü'l-Arifin I*, (Çev. Tahsin Yazıcı), İstanbul: Hürriyet Yayınları, (1973), s.40, 48, 53, 66-69; Aksarayî, *Müsameretü'l-Ahbar*, (Çev. Mürsel Öztürk), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2000), s.53-56, 63-65, 79-80, 85-87,91, 96-98, 108, 152, 163-167, 189-190, 194, 218, 238, 246.

¹⁹ Kürşat Solak, *Karamanoğulları*, s.17-18; Smbat Sparapet's Chronicle, Classical Armenian, (Translate: Robert Bedrosian), New Jersey, (2005), s. 237-239.

²⁰ Reşideddin Fazlullah, *Camii't-Tevârih (İlhanlılar Kısmı)*, (Çev. İsmail Aka, Mehmet Ersan, Ahmad Hesamipour Khelejani), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2013), s. 274-276.

²¹ Derya Örs, "Kaşani, Tarih-i Olcaytu", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, (1992), s.198-200.

²² Şerefeddin Ali Yezdi, *Zafername (Emir Timur)*, (Çev. D. Ahsen Batur), Selenge Yayınları, (2013), s. 395, 397,

²³ Nizameddin, Şami, *Zafername*, (Çev. Necati Lugal), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, II. Baskı, (1987), s. 304,312, 322

²⁴ İbn Battûta *Seyahatnâmesi*, C.1, (Çev. A. Sait Aykut), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, (2000), s. 258, 445-447.

²⁵ Aziz B. Erdeşir Esterâbâdî, *Bezm ü Rezm*, (Çev. Mürsel Öztürk), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (1990), s. 7, 103-104, 106, 144, 281, 286, 292-294, 358, 361-362, 368, 390, 392- 396, 411, 418, 425, 426- 428, 430, 432, 451, 453-456, 461-463, 478- 483; Kürşat, Solak. *Karamanoğulları*, s.18.

Feridun Nafiz Uzluk tarafından yayımlanmıştır. İkinci defter ise M. Akif Erdoğan tarafından yayımlanan *1483 Murad Çelebi Defteri*'dir. 1500 yılına ait '*Kubbe Altından Müdevver Atik Konya Defteri*' üçüncü evkaf tahririni teşkil eder. 387 Numaralı Osmanlı Arşivi *Tapu Tahrir Defteri* dördüncü defteri oluşturur ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından 1996 yılında yayımlanmıştır. Son tahrir defteri ise Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi'nde mahfuz bulunan 1583 yılına ait olan 584 Numaralı defterdir.²⁶

²⁶ M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilayeti Zaviyeleri", İzmir: *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Tarih İncelemeleri Dergisi*, (1994), C.9, s.89-158.

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAMANOĞULLARI'NIN TARİH SAHNESİNE ÇIKIŞI

1. Karaman Coğrafyası'nın Fetih Süreci

Karaman; Konya havzasının güney-doğusundan başlayıp Toroslardan Akdeniz'in kıyı şeridini, Anadolu'nun iç kesimleriyle buluşturan tarihi ticaret yolunun (Konya, Karaman, Mut, Silifke) da içinde bulunduğu güzergâhtadır. Karaman (Larende) şehri, Eskiçağ'lardan beri başta Hititler olmak üzere, Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, İskender ve haleflerinden sonra Roma venihayet Bizans topraklarına katılmıştır²⁷. Birçok defa Arapların da kontrolüne giren şehir, 1071 Malazgirt Zaferi sonucunda Türklerin Anadolu'ya gelişi ile Selçuklu ve Danişmendlilerin idaresine girmiştir.

Anadolu'ya dört bir yandan gelen konar-göçer Türkmen birlikleri, etnik kimliğin değişmesine zemin hazırlamış, Malazgirt Zaferi ile Bizans İmparatorluğu'nun bölgedeki hâkimiyeti sona ererken, Kilikya ve Toroslarda Ermeni Prenslükleri'nin kurulmasında da dolaylı rol oynamışlardır²⁸.

Malazgirt Zaferi'nin hemen akabinde 1075'de Kutalmış oğlu Süleyman Şah'ın İznik'i fethederek Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurması, Bizans'ın zafiyet göstermiş olduğunun bir kanıtıdır. Nitekim Orta-Asya'dan göçen Türkmenlerin Anadolu'yu köşe bucak sarmaya başlaması, Bizans İmparatoru Mihael'in Papa VII. Grédoire'a çözüm için mezhebini feda ederek Katolıklara katılmasına neden olmuştur. Papa'nın tüm Hıristiyan dünyasını Türklere karşı birlik olmaya davet etmesi Haçlı birliğinin oluşmasına zemin hazırlarken bu birliğin Türkler üzerine hücum etmesi ise 22 yıl sonra gerçekleşebilmiştir. Eylül 1096'da İznik'in Haçlılar tarafından kuşatılması ile başlayan savaş, şehrin Bizans İmparatoruna teslim edilmesiyle sonuçlanmıştır. Eskişehir (Dorylaion) civarında Haçlı birlikleriyle meydan muharebesine tutuşan Kılıç Arslan, Haçlı ordularının donanımlı ve techizatlı oluşu karşısında her ne kadar dirayet gösterse de geri çekilmek zorunda kalmıştır. Temmuz 1097 yılı itibariyle Türklerin Marmara ve sahillerindeki kontrolü kesintiye uğrarken, Haçlılar ve Bizans birlikleri ise yönlerini Konya'ya çevirmişlerdir.

²⁷ Metin Tuncel "Karaman", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.24, s.444.

²⁸ Metin Tuncel "Karaman", s. 444-447.; Emecen, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, (2020), s. 16-17; Vedat Turgut, "Batı Anadolu Beyliklerinin Menşei Meselesi", *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, (2016), C. II, sayı 3, s.55;

Haçlılara son kez karşılık vermek maksadıyla Ereğli civarında Danişmend Gazi, Hasan Beg ve diğer beyler ile toplaşan Kılıç Arslan, Kayseri önlerinden başlayarak Tarsus, Adana ve Antakya önlerine kadar Haçlılar tarafından sürülmüştür. Bizans ise sahil bölgelerini işgal ederek sahil güvenliğini yeniden eline almıştır²⁹.

Garp cephesinde ise devam eden savaşlarda Danişmend Gazi'nin Haçlıları mağlubiyete uğratması, yeni bir Haçlı ordusunun daha üzerlerine gelmesine neden olmuştur. 1101 yılında Niksar'a doğru ilerlemekte olan Haçlı ordusunu kılıçtan geçirip ağır bir darbe vuran Kılıç Arslan ve Danişmend Gazi, üzerlerine gelmekte olan diğer birlikleri de Eskişehir, Akşehir ve Konya civarında tarumar ederek I. Haçlı Seferi'nin intikamını almışlardır. 1107 yılında Kılıç Arslan'ın nehre düşerek boğulup ölmesi ile kurmaya çalıştığı siyasi otorite de sarsılmış oldu. Selçuklu Devleti'nde yaşanan bu olay sonrasında Bizans kuvvetleri Türklere karşı taarruza geçerek kaybettikleri toprakları geri almayı amaçlamışlardır. Kılıç Arslan'ın ölümünden sonra şarkta oğlu Tuğrul Aslan, garpta ise Şahinşah'ın saltanat mücadelesi başlamıştır. 1116 yılında Şahinşah'ın ordusu ile Akşehir'de karşılaşılan İmparator Alexis, şehri zapt ettiyse de başarılı olamadı, Konya önlerinde de Şahinşah'ın karşısına çıkamayan imparator, sulh yoluna giderek Şahinşah ile anlaşma sağladı³⁰.

Sultan Mesud'un Konya tahtına geçmesiyle devam eden Bizans baskısı, yeni bir savaşın daha fitilini ateşleyince ilk olarak Akşehir önlerinde karşı karşıya gelen ordu Bizans'ın üstün gelişiyile geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bu durum karşısında ordusunu Aksaray'da toplayan Sultan Mesud, Konya önlerinde bir meydan muharebesine girdi. Çetin geçen savaş sonrasında İmparator Konya'yı alamayacağını anlayınca Sultan Mesud ile anlaşma yaparak, İstanbul'a geri döndü. Fakat bu sulh ortamı çok uzun sürmedi. Avrupa'da yeniden taraftar bulan Haçlı orduları Alman İmparatoru öncülüğünde İznik- Eskişehir yolunu takip ederek Sultan Mesud'un orduları karşısında ağır kayıplar verdi. 1147 de vuku bulan meydan muharebesi, Fransız kuvvetlerini de bertaraf eden Selçuklu askerleri büyük bir zafer elde etmiştir. Buna karşılık olarak Sultan Mesud'a Bağdad Halifesinden hükümdarlık alameti sayılan sancak, hil'at gibi emareler hediye edilmiştir³¹.

Sultan Mesud'un ölümü sonrasında ise tahta büyük oğlu II. Kılıç Arslan geçmiştir. Sulh ortamının devamlılığı için elçi gönderen II. Kılıç Arslan imparatorundan beklediği muameleyi göremeyince savaştın yaklaştığını anlamış oldu.

²⁹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2018, 16. Basım, s. 128-133.

³⁰ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 180-185.

³¹ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s.206-212.

Nitekim İmparator 1176 yılında Türkleri Anadolu'dan atabilmek ve yeniden eski gücüne kavuşmak maksadıyla İstanbul'dan büyük bir orduyla sefere çıktı. İstanbul, Denizli üzerinden Konya payitahtına ulaşmayı hedefleyen İmparator Manuel, II. Kılıç Arslan'ın askerleri tarafından çapul ve yağma girişimleri ile yolda yıpratılırken, Bizans ordusunda patlak veren salgın hastalık ise onları bir başka yerden vuruyordu. Eylül 1176 da pusuya düşen Bizans askerleri çok büyük zayıat verdi ve Manuel II. Kılıç Arslan ile sulh yapmaya mecbur kaldı. Böylece Türkler Malazgirt Zaferi'nin ardından Bizans'a karşı ikinci kez galip gelmiş oldular³². Gerçekleşen Myriokephalon Savaşı (1176) sonrasında Selçuklu Devleti savunma halinden saldırı konumuna geçmiştir. Uç³³ bölgelerdeki Türkmenlerin hareketliliği artarak devam etmiş ve etnik farklılıklar gözetmeksizin kurulan iktisadi münasebetler ise bu hareketliliğin en belirgin örneklerini oluşturmuştur.³⁴

1187 yılında Selâhaddin Eyyûbî'nin Kudüs Haçlıları'nı Hittin'de mağlup etmesi sonucunda başlayan III. Haçlı Seferi ile Anadolu'daki Türkmen ilerleyişi kesintiye uğramış, 1190 yılında Haçlı Ordularını komuta eden Kutsal-Roma Germen İmparatoru Friedrich Barbarossa'nın Silifke Suyu'nda boğularak ölmesiyle bu sefer başarısızlıkla sonuçlanmıştır. IV. Haçlı Seferi sonunda İstanbul'un Latinler tarafından zapt edilmesiyle uzak bölgelere iltica eden Bizanslı asilzâdeler, İmparatorluğun tamamen dağılmasına izin vermemiş ve gittikleri yerlerde Bizans'a ait müşterek devletler kurmuşlardır. Bunlardan biri III. Aleksios Angelos'un kızı Anna ile evli olup İstanbul'un düşmesinden hemen önce ailesiyle İznik'e kaçan I. Theodoros Laskaris'in (1204-1221) kurduğu İznik Bizans Devleti (1204-1261) diğeryse Tranzon'daki Pontusları kuran Komnenoslar'dı³⁵. Taht kavgalarıyla uğraşan Selçuklu Devleti, yeni kurulan Laskarislerle mücadele edemeyen Türkmen aşiretlerini daha ziyade Kilikya Ermenileri ve Kuzey Anadolu Rumları üzerine sevk ederek gaza faaliyetlerinin devam ettirilmesini sağlamıştır³⁶

³² Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s.231-235.

³³Uçbeyi tabiri hakkında bkz. F. M. Emecen, "Uçbeyi", *DİA*, C. XLII, (2012), s. 38-39; Bununla beraber "uc/uci" kavramı, "avcı" kavramının yanlış okunuşu ile ortaya çıkmıştır. Avcı kelimesi de "sucu" manasında olup, "şikar" ile aynı anlamdaki "avlanan kişi" demek değildir. Bu konu Germiyanoğulları ile ilgili hazırlamakta olduğum kitap çalışmasında ayrıntılı olarak ele alınacaktır. V. Turgut.

³⁴ Faruk Sümer, "Karamanoğulları", (2001), s.454-460.

³⁵İsmail Koçuk, "İznik Bizans Devleti Tarihi Kuruluş Devri", İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (2017), s.66

³⁶ Koçuk "İznik Bizans Devleti Tarihi Kuruluş Devri", s. 66

II. Rükneddin Süleyman Şah'ın Selçuklu tahtına geçmesiyle eski otoriteyi sağlamak amacıyla Ermenilere karşı uç bölgelere Sancarşah, Nizameddin Argunşah ve Mugisiddin Tuğrulşah'ı göndermesine karşın istediği başarıyı alamaması, Selçukluların güç kaybetmesine neden olmuştur. Öyle ki Ermeni Kralı II. Leon bu başarısızlıklardan faydalanarak hakimiyet sahasını Ereğli üzerinden Kayseri'ye kadar genişletmiştir. Selçuklular himayesinde bulunan II. Leon'un düşmanı Lampron Ermeni Senyörü, Süleyman Şah ile hareket ederek, Ermenilerin daha önce ele geçirdiği Ereğli, Adana ve Kilikya bölgesindeki kontrolün yeniden Selçuklulara geçmesini sağladı. Taht kavgalarından sağladığı başarıyı sürdüremeyen Ermeni Kralı II. Leon Süleyman Şah ile sulh edip adına para bastırarak Selçuklu tabiiyeti altına girmiştir. Ancak bu tabiiyet 1204 yılı II. Rükneddin Süleyman Şah'ın ölümüne kadar devam edebilmiş sonrasında ise II Leon Selçuklu topraklarına saldırmaya devam etmiştir. Ancak Selçuklu tahtında yaşanan kavgalar neticesinde I. Alâüddin Keykubad'ın tarafında olan II. Leon, Emir Celaeddin Kayser'in diplomatik girişimleri sonucunda ittifaktan ayrılarak ülkesine dönmüştür.

Ancak yine verdiği söze sadık kalmayan II. Leon yeniden Selçuklu topraklarını tahribata başlayınca Alaüddin Keykubad'ın sefer düzenlemesine neden olmuştur.³⁷ Bu seferle beraber, Karamanlıların bu bölgeye yerleştirildikleri bilinmektedir. İbn Bibi, I. Alâeddin Keykubad'ın elinde olan Larende şehri Harezm beylerinden Güçlü'ye ikta edilmiştir.³⁸

Moğol İstilasası ile Anadolu'ya gelen Türk topluluklarının oluşturduğu ekonomik ve sosyal sorunlar, Selçuklu Sultanı II. Gıyasüddin Keyhüsrev'in saltanatı zamanında giderek artmıştır. Karamanoğulları da yine bu evrede varlık göstermiş ve diğer göçerler gibi sıcak su iklimine gelerek yerleşmeye başlamışlardır. Selçuklu Devleti'nden bağımsız hareket etmeyen bu aşiretler, gerek askerî gerekse siyasi konularda devlete bağlı kalarak birçok konuda özerklik elde etmiştir³⁹. 1243 yılı Köseadağ Savaşı ile Moğollara yenilen Selçuklu Devleti, İran'daki İlhanlı Devleti'ne tabî bir devlet olmuş; Aydın, Larende, Denizli, Karesi, Kütahya, Eflâni ve Paflagonya gibi uç bölgelerinin kontrolü İlhanlılar'ın eline geçmiştir⁴⁰.

³⁷ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 271- 274.; Esra Çeçen, "Kilikya Ermeni Kralı II. Leon'un Türkiye Selçuklu Politikası", Selçuk 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, (21-23 Haziran 2024), New York: *Academy Global Publishing*, s. 699-708.

³⁸ Solak, *Karamanoğulları*, s.32-34.; İbn Bibi, *El-Evâmirü'l-Alâ'iyye Fi'l-Umûri'l-Alâ'iyye*, s.423.; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 537.

³⁹ Kürşat Solak, *Karamanoğulları*, (2016), s. 27-28.

⁴⁰ Metin Tuncel, "Karaman", (2001), c.24, s.444-447.

1.1. Karamanoğulları'nın Menşei

Karamanoğulları'nın kökeni Oğuzların Afşar, Salur veya Varsak boyuna dayandırılır⁴¹. Karaman, Salur boyuna ait mevkilerdeki köylere isim olarak verilmiştir. Reşideddin'in Oğuzname'sinde Karaman kelimesi bir bey ismi olarak zikredilmiş olmasına rağmen sonraki süreçte bir oymak ismi olarak devam ettirilmiştir⁴².

Son zamanlarda ortaya konulan araştırmalarda, Batı Anadolu beyliklerinden Germiyanoğulları, Aydınogulları, Menteşeoğulları, Hamidoğulları, Tekeoğulları ve Osmanogulları'nın ismi Nu'man oğlu Kayır Han/Kır Bey/Kyros olan ortak bir ataya dayandığını göstermektedir. Kayır Han'ın atası Şeyh Numan Dede Garkın'ın babasının asıl adı Sultan İsmail olup, bu kişinin Veysel Kareni'nin veyahut kız kardeşinin sulbi neslinden kabul edilen Emirce Sultan Şerefeddin İsmail ile aynı kişi olabileceği düşünülür. Osmanlı tevarihleri ise, Dede Garkın Şeyh Nu'man'ı suda boğulan Süleyman Şah olarak tanıtır.

Karamanoğulları'nın atası Hacı İbrahim'den başlatılmakta ve Nure Sofu ile devam ettirilmektedir⁴³. Zeynü'l-Hac, Bunsuz ve Kerimüddin Karaman isimli üç oğlu olan Nureddin Sofu, Aşıkpaşazâde'nin üst dedesi olan Dede Garkın'ın torunu Baba İlyas'ın müridiydi. Aşıkpaşazâde'ye göre, Baba İlyas İsyânı'nın kanlı bir şekilde bastırılması ve akabinde ortaya çıkan Moğol itilasının ortaya çıkardığı kaos ortamında, Baba İlyas'ın oğlu Muhlis Paşa, Selçukluların hükmünün zayıfladığı bu dönemlerde Karaman tahtına daha beş yaşında olan Kerimüddin Karaman'ı çıkarır⁴⁴. İbn Haldun'un *Asabiye Teorisi*'ne göre; Aralarında kan bağı (nesep birliği) bulunan kişilerin oluşturduğu topluluklarda belli bir dayanışma ve birlik ruhu göze çarpar⁴⁵. Osmanlı ve Karamanoğulları da kökende ata birliğine sahip olduğundan her iki beylik arasında böyle bir bağ söz konusudur.

⁴¹M. Fuat, Köprülü (1925). "Oğuz Etnolojisine Dair Notlar", *Türkiyat Mecmuası*, C.1, s.191-198; M. Fuat, Köprülü. "Anadolu Beylikleri Tarihine Aid Notlar", (Yay. M. Akif Erdoğan), *İzmir Araştırmaları Dergisi*, (2016), S.3, s. 92

⁴²Kürşat Solak, *Karamanoğulları*, (2016), s.35-37.; Faruk Sümer, "Karamanoğulları", TDV İslam Ansiklopedisi, (2001), c.24 s. 454-460.

⁴³Vedat Turgut, "Batı Anadolu Beyliklerinin Menşei Meselesi", *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, (2016), C. II, S. 3, s. 55-89; Vedat Turgut, "Menteşe Bey'in İsmi, Menşe'i ve Menteşeoğulları'nın Vakıfları'na Dair", *Osmanlı Araştırmaları/The Journal of Ottoman Studies*, (2017), XLIX, s.25-55; Vedat Turgut, "Germiyanoğulları'nın Menşei, Vakıfları ve Batı Anadolu'nun Türkleşmesi Meselesi Üzerine", *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, (2017), C. 3, S. 5, s. 1-10; Vedat Turgut, "Renklerin Efendileri: XIII. Yüzyıl Anadolu'sunun Tasavvuf Dünyasına Prosopografik Bir Yaklaşım", *Osmanlı Araştırmaları*, (2021), LVII. s.35-56.

⁴⁴Oruç Bey, *Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi (1288-1502)]*, (Çev. Necdet Öztürk), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları (2014), s. 12; Aşıkpaşazâde, *Aşıkpaşazâde Tarihi, Osmanlı Tarihi [1285-1502]*, (Çev. Necdet Öztürk), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, (2013), s. 64-65; Sıddık Ünal, "Karamanoğulları Beyliği'nin Sosyal-Kültürel ve Dini Hayatı", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakülte Dergisi*, (2017), S. 22/1, s. 119.

⁴⁵Akif Kayapınar, "İbn Haldûn'un Asabiyet Kavramı: Siyaset Teorisinde Yeni Bir Açılım", *İslam Araştırmaları Dergisi*, (2006), S. 15, s. 89.

XIII. Yüzyıl itibariyle Oğuzların, Bizanslıların Batı Anadolu'daki topraklarını ele geçirmeye başlamasıyla başta Osmanlılar olmak üzere, Karamanoğulları, Germiyanogulları ve Candaroğulları, yaptıkları akınlarla Bizans'ın gücünü kırabilmek ve müstakil bir devlet kurabilmek adına bir takım gaza faaliyetlerine öncülük ettiler⁴⁶. Kayır Han'ın Selçuklu emrinde bir vali olarak Erzincan'da hizmete alınmasının hemen akabinde, Alaeddin Keykubad'ın zehirlenerek öldürülmesi ve Sadeddin Köpek'in Gıyasüddin Keyhüsrev'i etkileyerek onun en büyük destekçilerinden olan Kyros/Kayır Han'ı Zamantı Kalesi'ne hapsedtirmesi, Babaî İsyanı'nın da en önemli sebebinin teşkil etmiştir. Baba İlyas, Seyyid Ebul Vefa el-Bağdadi'nin müridi olan dedesi, Dede Garkın ile birlikte Anadolu'da Vefailiğin yayılmasında etkili olurken, Kayır Han'a yapılan haksızlık neticesinde Selçuklu emrinde bulunan Harzemliler ve Vefâî dervişleri isyan bayrağı açmıştır. İsyanın Selçuklu askerleri tarafından 1240 yılında zorlukla bastırıldığı bilinmekte olup, Moğolların ilk Anadolu istilasının neticesi olan Köseadağ Savaşı da Moğolların öncü kuvvetlerinin önünde büyük bir hezimetle neticelenmiştir⁴⁷.

Karaman Bey, Vefâî Baba İlyas'ın oğlu Muhlis Paşa eliyle daha beş yaşındayken tahta çıkarılmıştı. Bu dönemde Moğollar, Selçuklu tahtı için yaşanan bir dizi mücadeleden sonra Selçuklu topraklarını Vezir Muinüddin Süleyman Pervane eliyle yönetmeye başlamışlardı. II. İzzüddin Keykavus, yanında Saru Saltuk ve ona bağlı Türkmenlerle beraber önce Bizans İmparatoru'na sığınmış, Bizans İmparatoru'nun İlhan'dan çekinerek Keykavus'u hapsedtirmesi üzerine, Cengiz soyundan ilk Müslüman olan Berke'nin gönderdiği kuvvetler, Sultan'ı hapsedildiği yerden kurtararak Kırım'daki Soğdak Kalesi'ni kendisine vermiştir. Saru Saltuk ve ona bağlı Türkmenler de Dobruca bölgesini Batı Anadolu'dan da evvel İslamlaştırmıştı. Karaman Bey, İzzüddin Keykavus'un kardeşi IV. Rüknuddin Kılıçarslan tarafından Ermenek'e emir tayin edilmiş ve kardeşi Bunsuz'a da candarlık vazifesi verilmiştir⁴⁸. Ancak Aksarayî'ye göre Karaman Bey'in aslında II. İzzüddin Keykavus taraftarı olmasından dolayı sık sık Konya ve Larende civarına baskınlar düzenlemesi ve Larende Beyi Hacı Beyler'i öldürerek Larende'yi zaptetmesi, Mısır merkezli olarak İslam dünyasının Moğol tahakkümüne karşı geliştirdiği genel politikanın bir tezahürüdür.

⁴⁶ Emecen, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, (2020), s. 25

⁴⁷ Turgut, "Germiyanogulları'nın Menşei...", s. 1-4.; Turgut, "Renklerin Efendileri: XIII. Yüzyıl Anadolu'sunun Tasavvuf Dünyasına Prosopografik Bir Yaklaşım", s.43.

⁴⁸ Turan, *Selçuklu Zamanında Türkiye*, s.536-539; Solak, *Karamanoğulları*, s.58; Yahya Başkan, "Orta Anadolu'da Hakimiyet Mücadelesi (1400-1500)", İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2007, s.3.

1260 yılında Moğolların Memlûk Sultanı Seyfüddin Kutuz ve Baybars tarafından Ayn Calût'te bozguna uğratılmasından destek alan Karaman Bey, kardeşleri Bunsuz ve Zeynü'l-Hac ile birlikte 20 bin kişilik ordusunu Konya üzerine sevk etmiş, Muînüddin Süleyman Pervane, Karaman Bey'i Gavele Kalesi önünde Moğol ve Selçuklu askerlerinden oluşan bir ordu ile karşılaşmış ve mağlup olan Karaman Bey kaçarken, kardeşleri Bunsuz ve Zeynü'l-Hac'ın da aralarında bulunduğu birçok Türkmen beyi yakalanarak idam edilmişlerdir. Selçuklu hükûmeti, Necibüddin Müstevfi, Hamidoğlu Kıvamüddin ve Kadı-i Leşker'i de bu sırada öldürtmüştür. Karaman Bey'in oğulları Mehmed, Mahmud, Halil, Ali, Kasım ve Güneri Beyler ise hapsedilmiştir. İbn Bibî, Karaman Bey'in oğullarının Muînüddin Süleyman Pervane sayesinde serbest bırakıldığını yazar. Sadece Ali Bey Kayseri'de esir olarak tutulmaya devam edilmiştir⁴⁹.

Karaman Bey, Konya'da aldığı mağlubiyet sonrasında yönünü Taşili, Ereğli, Silifke taraflarına çevirerek Ermeniler üzerine sefer düzenledi. Şikarî, Gorykos taraflarına yapılan bu sefer hakkında, iki tarafında ağır kayıplar verdiğini ve seferin sonuçsuz kalarak anlaşmaya gidildiğini bildirir.

Buna göre Ermeniler, yıllık 40.000 flori vergi, bin parça kumaş ve 100.000 florinin yanında Silifke'yi de Karaman Bey'e teslim edeceklerdir. Sefer sırasındaki yardımlarından dolayı Silifke, Hamid Bey'in idaresine verilmiş ve ileride kendi adıyla anılacak bir beyliğin temelleri burada atılmıştır⁵⁰. Bununla beraber, Hamidoğulları'nın Silifke'ye hâkim olduğuna dair başka hiçbir kaynakta teyid edici bir kaynak bulunmaz. Simbat Kroniklerinde herhalde Müslüman olmasından dolayı İsmailoğulları Kabilesine mensup bir zat olarak karşımıza çıkan Karaman Bey⁵¹, seyahat ettiği sırada kendisine tabî olmak isteyen insanlarla gücünü birleştirerek hakimiyet sahasını genişletmek için ilk olarak IV. Rüknüddin Kılıçarslan ile mücadeleye girişir. Bazı kaleleri ele geçiren Karaman Bey'in sonraki hedefi İsauria ve Seleukia olmuş, burada Ermeni Kralı I. Hetum'u iki kez mağlup eden Karaman Bey, bölgenin valisi Halkam'ı da öldürerek Konstantin'in de dikkatini üzerine çekmeyi başarmıştır.

⁴⁹İbn Bibî, *El- Evamir...*, C. 2, (2014), s. 630; Sümer, "Karamanoğulları", s. 454-460; Solak, *Karamanoğulları*, s.58-61; Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri Akkoyunlu ve Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (1969), s. 2-3; Aksarayî, *Müsameretü'l-Ahbar*, (Çev. Mürsel Öztürk), Ankara: Türk Tarih kurumu Yayınları, (2000), s. 53-54.

⁵⁰Şikari, *Karamanname*, s.112-113; Zerrin Günal, "Karamanoğulları Beyliği", *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı, Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi (Sosyal ve Siyasî Hayat)*, I, Kültür Bakanlığı Yayınları, (2006), s. 133-139.

⁵¹Dede Garkın'ın baba adının da İsmail olduğu hatırlanırsa, Karamanoğulları'nın da Üveysî diğer beyliklerle olan akrabalığı da akla gelir.

Devam eden savaşta mızrak ve ok darbesi alarak yaralanan Karaman Bey, yaralarının etkisiyle şehid düştüğünde tarihler 1263'ü gösteriyordu⁵².

Ermenek'e 18 kilometre uzaklıktaki Balkasun (Balgasun)/Bağbölen Köyü'ndeki bir türbenin kapısı üzerinde bulunan kitâbede "Kerimüddin Karaman bin Nûre" yazar. Buradan anlaşılacağı üzere Karaman Bey ve diğer beş Karamanoğlu ailesinin naaşları burada bulunur⁵³.

1.2. Karamanoğulları Beyliği'nin Kuruluşu

Muinüddin Süleyman Pervane, daha önce Gavele Kalesi'nde esir tutulan Karamanoğlu beylerini (Mehmed, Mahmud, Halil, Ali, Kasım ve Güneri Bey) Sultan IV. Rüknuddin Kılıçarslan'ın ölümü sonrasında diğer beylerin ayaklanma çıkartabileceği düşüncesiyle serbest bırakmış, Karaman Bey'in ölümü ile başsız kalan Ermenek'e Kadı Huteni'nin oğlu Bedrüddin İbrahim atanmıştı. Serbest kalan Mehmed Bey, kardeşi Ali'yi Sultan Baybars'a tabiiyet bildirmek üzere Kayseri'ye gönderirken, kendisi de babasından kalan beyliğin başına geçti⁵⁴.

Selçuklu Beylerbeyi Hatiroğlu Şerefüddin XIII. Yüzyılın sonlarına yaklaşıırken (1276) Anadolu'nun Moğol tahakkümünden kurtulması amacıyla Niğde ve Kayseri gibi civar illerde çeşitli faaliyetlerde bulunduğu sırada, Karamanoğlu I. Mehmed Bey ve kardeşleri de kendisine yardımda bulunmak suretiyle isyana dahil olmuşlardır.

Sultan Baybars'ında desteğini alan Hatiroğlu, Ermenistan Emirliği ve Sübaşılığı görevini Kadı Huteni'nin oğlu Bedreddin İbrahim'den alarak Karamanoğlu I. Mehmed Bey'e vermiş, bu görev sayesinde Kamerüddin İli ve sahil kısımlarına kadar olan bölgede söz sahibi olan Karamanoğulları, Anadolu'da önder olabilecek bir konuma yükselmiş oldular. Selçuklu tabiiyetini kabul eden Karamanoğlu I. Mehmed Bey, kısa süre sonra göndermesi gereken vergiyi vermeyerek bağımsızlığını ilan etmiştir⁵⁵.

Moğollar tarafından yakalanıp öldürülen Hatiroğlu Şerefeddin'in intikamını almak ve kendi itibarını yeniden kazanmak isteyen Kadı Huteni'nin oğlu Bedreddin İbrahim, yönünü Karamanoğlu I. Mehmed Bey'e çevirerek Göksu Geçidi'ne kadar yürümüşse de I. Mehmed Bey'in kuvvetlerine karşı koyamayarak civar kalelerden birine sığınmak zorunda kaldı.

⁵²Smbat Sparapet's Chronicle, Classical Armenian, (Trns. Robert Bedrosian), New Jersey, 2005, s. 237-239.

⁵³Solak, *Karamanoğulları*, s.64; Halil Edhem, *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka I*, s. 699-700.

⁵⁴Sümer, "Karamanoğulları", (2001), s.445-446; Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 540; İbn Bibi, *El-Evâmir...*, s. 630; Aksarayî, *Müsâmeretü'l-Ahbar*, s.85-87.

⁵⁵Solak, *Karamanoğulları*, s.70; Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s.554-559; İbn Bibi, *El-Evâmir...*, s. 630.-631; Aksarayî, *Müsâmeretü'l-Ahbar*, s. 77-80.

Memluk Sultanı Baybars'ın Moğolları geri püskürtmek için çıktığı Elbistan Seferi'nde başarılı olunca, Kayseri'ye gelerek göstermelik de olsa Selçuklu tahtına oturmuş ve bu olaydan sonra Selçukluların itibarı uç bölgelerinde önemli ölçüde sarsılmıştır.

Burada esir tutulan Karamanoğlu Ali Bey'i serbest bırakan Sultan Baybars, kendisine tâbî olmaları karşılığında beylik emaretlerini ve sancağını Ali Bey'e teslim etmiştir. Bu olaylar sırasında Mentешеoğulları ve Eşrefoğulları'nın da Karamanlılarla birlikte hareket ettikleri görülür. Moğol zulmünden Mısır'daki Türk Devleti'nin yardımıyla kısa süreliğine kurtulan Anadolu'da Türk beylerinin bu durumu fazla uzun sürmeyecektir⁵⁶.

Sultan Baybars sayesinde elde ettiği ayrıcalıkları kendi lehine çevirmek isteyen Karamanoğlu Mehmed Bey, Mentешеoğulları ve Eşrefoğulları'nın da kendisine yardımcı olmasıyla büyük bir kuvvet oluşturarak Konya üzerine yürüdü. Sultan III. Gıyasüddin Keyhüsrev'in ve Sahib Ata Fahrüddin Ali'nin Konya'da olmamasını fırsat bilen Mehmed Bey, eski Sultan II. İzzüddin Keykavus'un oğlu AlaüddinSiyavuş'u tahta geçirmek için Konya'yı kuşatma altına aldı. Saltanat naibi olarak Konya'da bulunan Eminüddin Mikail'in karşı koyması sonuçsuz kalınca, Atpazarı ve Çaşnigir kapılarından şehre girerek amacına ulaştı. Kendisini de vezir tayin ettiren Karamanoğlu Mehmed Bey, divanda, devlet dairelerinde ve sair alanlarda Türkçe dışında bir dilin konuşulmaması kararını aldırdı⁵⁷. Bu durum her ne kadar Karamanoğulları'nın milliyetçi duruşuna bağlansa da bu onun Türkçe dışında bir dile hâkim olmamasıyla ilgilidir ki Karamanoğulları tarihinin Farsça kaleme aldırıldığı unutulmamalıdır.

Mehmed Bey'in Kamerüddin-ili'ne geri dönmesi üzerine Sahib Ata ve oğulları, uçlardan topladıkları ordu ile Konya üzerine yürüdüler. Germiyan Türklerinin savaştan geri çekilmesi ile gücünün büyük bir bölümünü kaybeden Sahib Ata hezimete uğradı. Mehmed Bey'in elde ettiği bu zaferle çok büyük bir ganimete de sahip oldu. Memlük kaynakları, Konya'da 37 gün kalabilen Mehmed Bey ve Alaeddin Siyavuş'un İlhanlı Hükümdarı Abaka Han'ın veziri ve kardeşi Kongurtay'ın üzerlerine gelmesi sonucunda İçil'e kadar geri çekildiklerini ve burada ok yağmuruna tutulan Mehmed Bey ve kardeşlerinin 1279'da şehid edildiklerini bildirir. Kendisinden sonra ise Karamanoğulları'nın başına kardeşi Güneri Bey geçmiştir. Güneri Bey hakkında çok fazla bilgi yoktur⁵⁸.

⁵⁶ Sümer, "Karamanoğulları", s.454-460.; İbn Bibi, *El-Evâmir...*, s. 614-623.; Aksarayî, *Müsâmeretü'l-Ahbar*, s.85-87.

⁵⁷ Sümer, "Karamanoğulları", s.454-460; Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 575-579.

⁵⁸ Sümer, "Karamanoğulları", s. 454-460; Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 583-584.; İbn Bibi, *El-Evâmir...*, s. 642, Melek Göksu Erdeğer, "Karamanoğlu Güneri Bey'in Hayatı ve Faaliyetleri", Beyşehir Selçuklu 1st International Conference on Humanity and Social Sciences, (2024), Konya: *Academy Global Publishing House*, s. 1396.

Güneri Bey de Memlük Devleti'yle ilişkilerini her zaman olumlu ilerletmeye özen göstererek Çukurova Ermenileri'ni baskı altında tutmayı başarmıştır.

Şam bölgesinin kontrolünü elinde tutmak isteyen Sultan Baybars, oğlu Melik Said'i Şam'a göndermiş, oradan Mahdum komutasında hareket eden ordu Sis bölgesine ilerlerken bir ordu da Emir Beysarı komutasında Rum Kalesi civarına gitmişti. Melik Said, Ermeni Kralı Leon'dan askerlerinin topraklarından geçiş izni alarak Kayseri civarında Güneri Bey ile buluştuğu bilinmektedir. 681/1282 yılında Katana'da baskına uğrayan Memlük askerleri, Karamanoğulları'na sığınarak Bulgar Dağları üzerinden memleketlerine döndüler⁵⁹.

Konya'da Sultan Mesud'un tahta çıkmasından sonra İlhanlı hegemonyası Anadolu'da iyice arttırıldı. Abaka Han'ın ölümü üzerine yerine geçen Sultan Ahmed Teküdar, kardeşi Kongurtay'ı Anadolu'ya özellikle Karamanlılar üzerine büyük bir orduyla göndermesinin sonucunda Karaman, Mut, Ermenek civarlarında gerçekleştirilen katliamlar, Karamanoğulları'nı bir kez daha ezmiştir. Selçuklu tahtında bulunan Sultan Mesud'un güvenlik gerekçeleri nedeniyle Konya'da değil de Kayseri'de bulunuyor olması, III. Gıyasüddin Keyhüsrev'in oğulları adına bir kalkışmanın da zeminin hazırladı. Karamanoğlu Güneri Bey'e Beylerbeyliği, Eşrefoğlu Halil Bey'e de saltanat naipliği teklif edilerek Konya'ya gelmeleri sağlanmış, daha önceleri İzzüddin Keykavus ve oğlu Siyavuş namına Moğollara karşı ayaklananlar, Keyhüsrev'in oğulları etrafında toplanmışlardı. Sahib Ata, Valide Sultan'ın bu teşebbüsü karşısında ihtiyatlı olmaya çalışsa da çatışmalar çıkmış, sonucunda ise Ahi Ahmedşah ve Konya Kadısı'nın arabuluculuklarıyla siyasi ortam yatıştırılmıştır.

Nitekim 8Rebülevvel 684/14 Mayıs 1285'te Keyhüsrev'in oğullarının tahta çıkarılmasının ardından Argun Han'ın kardeşi Key-Hatü'nün Anadolu üzerine bir ordu göndermesi, Konya'daki Valide Sultan taraftarlarının dağılmasına ve Türkmenlerin Konya'dan uzaklaşmasına sebep olmuştur. İlhanlı hükümdarı Argun Han'ın talebi üzerine Keyhüsrev'in oğulları ve Valide Sultan, Sultan Mesud tarafından Nizamüddin Emir-i Dad ile gönderilmiş, gerçekleştirilen yargılamalar sonucunda ise çocuklar, Keyhüsrev'inevatları olmadığı gerekçesiyle idam edilmişlerdir⁶⁰.

⁵⁹ Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s.601.

⁶⁰ Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s.605; İbn Bibi, *El-Evâmir...*, s.23-24.

Sultan II. Mesud, Key-Hatüve Moğol birlikleriyle beraber Karaman topraklarını istila etmiş, Güneri Bey ve Eşrefoğlu Süleyman Bey'in Sultan Mesud'a biat etmesiyle birlikler geri dönmüştür. Ancak Argun Han'ın ölümüyle Karamanoğulları yeniden harekete geçerek Konya ve çevresine saldırılarda bulunmuş, bunun üzerine İlhanlı Hanı olan Key-Hatü'den yardım isteyen Sultan II. Mesud, Konya'da büyük bir zulmün de yaşanmasına neden olmuştur.

Karamanoğullarının bu girişimlerinden faydalanmak isteyen Kıbrıs Kralı II. Henry de Alaiye'ye çıkarma yaptıysa da Karamanoğlu Mecdüddin Mahmud Bey bu girişimi geri püskürtmüş ve bu olay Karamanoğulları'nın Alaîyye kolunun tarih sahnesine çıkmasına zemin hazırlamıştır⁶¹.

Key-Hatü'nün öldürülmesiyle taht mücadeleleriyle başbaşa kalan İlhanlıların uçlara olan baskısı azalmaya başladı. 1296-1299 yılları arasındaki Noyan İsyanları ile İlhanlı tahtına oturan Gazan Han, siyasî otoritesini sağlamak için başta Suriye olmak üzere Anadolu'nun da kontrolünü eline alabilmek adına Baycu Noyan'ın torunu Sülemiş b. Ef'âl'in emrindeki bir ordu ile Anadolu'ya sevk etmiştir. Anadolu üzerine gelen Sülemiş, kendi bağımsızlığını ilan etmek için başta Karamanoğlu Güneri Bey ile mektuplaşarak desteğini istemiş, sonrasında da Muhyiddin-i Rumîve Memlük Sultanı Hüsamüddin Laçin ile mektuplaşarak Gazan Han'a karşı birlikte hareket etmeyi teklif etmiştir. Karamanoğulları da 10.000 kişilik bir ordu göndererek Sülemiş'e destek olmuştur. Bu isyanların yaşandığı esnada Güneri Bey vefat etmiş (26 Receb 699/17 Nisan 1300) ve yerine kardeşi Mecdüddin Mahmud Bey geçmiştir⁶². Beyliğin vakıf ve kitâbelerinde Mahmud Bey'in 699/1299ve 766/1365? tarihli vakıf kayıtlarında "Bedrüddin", *Mesalikü'l-Ebsar*'da ise "Mecdüddin" lakaplarını kullandığı anlaşılmaktadır.

Yine bu döneme ait olduğu düşünülen tarihsiz sikkelerin üzerinde Bedr bin Karaman ifadesi yer alır⁶³. Bedrüddin Mahmud Bey'in Ermenek Ulu Camii'ni yaptırdığı ve çeşitli vakıf belgelerinde isminin anıldığı görülmektedir. Yine bu dönemde Bedrüddin Mahmud Bey'in Toros Dağları civarında Moğol komutanlarından Kazancuk'u yenilgiye uğrattığı bilinmektedir. Mahmud Bey'in 707/1307-1308 tarihinde vefat etmesiyle Karamanoğullarının başına oğlu Yahşi Han geçmiştir⁶⁴.

⁶¹ Sümer, "Karamanoğulları", s.454-460.

⁶² Ahmet Sağlam, "Anadolu'da Moğol-İlhanlı Otoritesini Sarsan Bir Gelişme: Sülemiş İsyanı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 8, S. 41, s. 557-558; Sümer, "Karamanoğulları", s. 454-460.

⁶³ Solak, *Karamanoğulları*, s.111.

⁶⁴ Kürşat Solak, *Karamanoğulları*, s.112-113; Bilal, Gök, "XVI. Yüzyıl Ermenek Camileri ve Cami Vakıfları", *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2, S.3, (Ocak -Haziran 2009), s. 262.

Eflâkî'nin anlattığı bir kıssadan Yahşi Han'ın Konya'yı zapt ettiği anlaşılmaktadır. Yahşi Han, Konya'da hâkim bulunan Ahi Mustafa'nın halka kötü muamelelerde bulunması ve İlhanlı Valisi İrencin Noyan'ın halka zulümlerini arttırması dolayısıyla Konya üzerine yürümüş, İlhan Olcaytu'nun Mısır Türk Devleti ile uğraşıyor olması da Yahşi Han Bey'in Konya'yı zapt etmesini kolaylaştırmıştır. Halka zulmeden Ahi Mustafa ve adamları ibret olması için kale kapısına astırılmıştır. Sultan Veled'in 1312'de vefat ettiği göz önünde bulundurulduğunda bu olayın Yahşi Han Bey'in Konya'yı zaptetmeden önce vuku bulmuş olabileceği düşünülebilir⁶⁵.

Ahi Mustafa'nın Yahşi Han tarafından öldürülmesi üzerine, Konya'dan alması gereken vergiyi alamayan İlhan Olcaytu, Anadolu'da yaşanan Türkmen isyanlarının da giderek artması sonucunda Emir Çoban'ı emrinde büyük bir orduyla Anadolu üzerine göndererek Konya'yı geri almasını emretmiştir. Emir Çoban'ın Konya'ya gelişinin ardından kalede sıkışan Yahşi Han, kıtlığında baş göstermesiyle yönünü Larende'ye çevirmiş fakat Emir Çoban tarafından yakalanarak İlhan'a biat ettirilmiştir. İlhan'a bağlı melik, şahne, kâtib ve amiller atayan Emir Çoban, Anadolu Valisi olarak da oğlu Demirtaş'ı görevlendirerek İran'a dönmüştür. Çok geçmeden Konya'yı yeniden tahkim altına alan Karamanoğulları, Bedrüddin İbrahim Bey döneminde Memlük Sultanı adına hutbe okutarak bağlılıklarını bildirmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere Yahşi Han Bey'in ne zaman öldüğü tam tarih olarak bilinmemekle beraber kardeşi İbrahim Bey'in tahta geçişinin 1318 dolayları ve öncesinde olabileceği varsayılabilir⁶⁶.

Kardeşi Yahşi Han Bey'in ölümü sonrasında Karamanoğulları'nın başına geçen Bedrüddin İbrahim Bey, başkenti Larende'ye taşıyarak beyliğe ait ilk saray yapısını da yine burada inşa ettirir. Emir Çoban, oğlu Timurtaş'ı Anadolu'da bırakarak Konya ve çevresindeki beylikleri kontrol altına alıp Anadolu'da bir sulh sağlamayı amaçlamışsa da çok geçmeden Timurtaş'ın Eşrefoğulları ve Hamidoğulları'nın sonunu getirmeye çalışması, sulh ortamının bozulmasına neden olmuş, komutanları Eretna ve Sungur Ağa'nın İbrahim Bey'e sığınması ile Konya, Gavale Kalesi ve Beyşehir yeniden Karamanoğulları'nın eline geçmiştir⁶⁷. Merkez Larende'de yönetimi Bedreddin İbrahim Bey sağlarken oğlu Fahrüddin Ahmed'de Konya'dan yönetime destek oluyordu.

⁶⁵ Sümer, "Karamanoğulları", s.454-460; Solak, *Karamanoğulları*, s. 115 ; M. Dursun Tosun, "Karamanoğulları (Şikari Tarihi)", Depo Print Dijital Baskı, İstanbul, (2021), s.14; Ahmed Eflakî, *Manakibü'l-Ârifîn*, II, (Çev. Tahsin Yazıcı), İstanbul: Hürriyet Yayınları, (1973), s. 236-237.

⁶⁶ Sümer "Karamanoğulları", s. 454-460; Solak, *Karamanoğulları*, s. 116-119.; Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, s. 653,654.

⁶⁷ Turgut, "Hamidoğulları ve Tekeoğulları'nın Menşei ve Vakıflarına Dair", *Türklük bilgisi Araştırmaları*, C. 46, (Aralık 2016), s. 403-432.

Döneme ait sikkeler incelendiğinde Bedrüddin İbrahim Bey'in adının yanı sıra Memlük Sultanı'nın da adının sikkelerde kullanıldığı görülür. Bu durum, Karamanoğulları'nın Memlük tabîyyetinde olduğunu gösterir. Bedrüddinİbrahim Bey'in ölümünün ardından Karamanoğulları'nın başına önce oğlu Fahrüddin Ahmed Bey, onun İlhanlılarla yapılan mücadelede ölümünün ardından ise yerine kardeşi Şemsüddin Bey geçmiştir. Her iki bey ve yaptıkları hakkında bilgi bulunmamakla beraber Şemsüddin Bey'in kardeşi Karaman Bey tarafından zehirleterek öldürüldüğü belirtilir. Daha sonraki süreçte beyliğin tahtına Halil Bey'in oğlu Süleyman Bey geçmiştir⁶⁸.

Bu kaos ortamında sulh ortamının geri gelmesi için Ermenek'te görev yapmakta olan Burhanüddin Musa Bey'in Karamanoğulları'nın başına geçmesi için davet edildiği, ancak taht kavgalarına dahil olmak istemeyen Musa Bey'in, kardeşi Halil'in oğlu Seyfüddin Süleyman ve Alaüddin Ali Bey isimli oğullarına beyliği devrederek tahttan çekildiği anlaşılmaktadır. Silsile gereği oğullarından en büyüğü olan Süleyman Bey, tahta geçerek yönetimi devralırken askeri işleri ise Alaüddin Ali Bey yed'ine almıştır. Şikarî'nin anlatımına göre Süleyman Bey, Eretna Bey'in oğlu Mehmed Bey tarafından düzenlenen bir suikast sonucunda öldürülmüş, yerine Karamanoğulları tahtına 1361'de AlaüddinAli Bey geçmiştir⁶⁹.

1.3. Karamanoğulları'nın Osmanlılarla Entegrasyonu

Halil Bey'in oğlu AlaüddinAli Bey, Karamannâme ve kitâbelerde "*Ebu'l-Feth*" olarak anılır. Alaüddin Bey, Süleyman Bey'in intikamını Eretnalılardan almak için Larende üzerine bir çıkartma yaparak Larende'yi ele geçirdi.

Larende'de tahta geçtikten sonra Eretna üzerine tekrar bir sefer hazırlığına girişen Alaüddin Bey, Eretna coğrafyasında yaşanan İlhanlı tahribatından faydalanmak isterken, İlhanlılar tarafından öldürülen Eretnaoğlu Mehmed Bey'in küçük oğlu Alaüddin Ali Bey, Eretna tahtına geçirilmiştir. Bunun üzerine Eretnaoğlu Alaüddin Ali'nin üzerine yürüyen Karamanoğlu Alaüddin Bey, başta Konya olmak üzere 1367-68 tarihlerinde civar vilayetleri de kontrol altına alarak Karaman topraklarını genişletti. Konya, Niğde ve Aksaray'ın ardından yönünü Kayseri'ye çevirerek ele geçirmişse de Eretnalıların duruma hakim olması ve Kadı Burhanüddin'in baskıları sonucunda geri çekilmek zorunda kalmıştır⁷⁰.

⁶⁸ Sümer, "Karamanoğulları", s.456-457

⁶⁹ *Karamanoğulları (Şikari Tarihi)*, s. 16; Öden, "Karamanoğulları Beyliği", s.1-4; Sümer, "Karamanoğulları", s.454-460.

⁷⁰ Sümer, "Alaeddin Bey", *DİA*, (1989), C. II, s. 321-323; Hüseyin Hüsameddin Yasar, *Amasya Tarihi*, (Haz. Mesut Aydın-Güler Aydın), Amasya: Belediye Kültür Yayınları, (2004), II, s. 212, 244, 246, 249, 263, 269, 270, 271, 274, 276, 278, 283, 284, 285, 286, 287, 288; C. III, s.19, 24, 25, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 43, 44, 46,

Bu dönem içerisinde Karamanoğulları, başta Osmanlılar olmak üzere Kadı Burhanüddin Beyliği, Eretnalılar, Hamidoğulları, Germiyanogulları ve Memlukler ile hem askerî hem de siyasî birtakım mücadelelerin içerisine girmiştir.

Osmanoğulları ile yukarıda anlatılan akrabalık bağları ile yakınlık tesis edilmiş olup, Alaüddin Bey döneminde yapılan bir evlilik yoluyla da bu yakınlık pekiştirilmiştir. Murad Hüdâvendigâr'ın kızı Nefise Sultan (Melek Hatun) ile Alaüddin Bey'in evlilik, 1385 yılı Ramazan ayının son günlerinde gerçekleştirilmiş, Alaüddin Bey'i Mevlana Muslihiddin, Nefise Sultan'ı ise Çandarlı Halil Paşa'nın temsil etmiştir. Nefise Hatun'un zengin vakıf gelirleri, bu evlilik dolayısıyla kendisine mehir olarak yüklü miktarda yer verildiğini de gösterir⁷¹. Aynı dönemde, Germiyanoglu Beyliği ile Osmanoğulları arasında evlilik bağı ile kurulan siyasi yakınlık sonrasında Osmanlılara Kula haricinde bütün beylik toprakları verilmiştir. Böylelikle Germiyanogulları topraklarını merkezî idareye bağlayan Osmanlılar, Karamanoğulları'nı baskı altına almışlardır⁷².

Murad Hüdâvendigâr'ın Ankara'yı ele geçirmesinin ardından yaşanan memnuniyetsizlik, Hamidoğulları Bey'i Kemalüddin Hüseyin Bey'den 80 bin akçe karşılığında satın almasıyla husumete dönüştü⁷³. Sultan'ın Rumeli seferi dönüşünde Karamanoğulları'nın Hamidoğlu toprakları üzerine sefere çıkması savaşın fitilini ateşlemiş, Alaüddin Bey'in elçi gönderip aman dilemesine rağmen savaştan vazgeçmeyen Murad, Rumeli Beylerbeyi Kara Timurtaş Paşa'yı onun üzerine göndermiştir.

Frenkyazısı mevkîinde gerçekleşen savaşta Karamanoğlu Alaüddin Bey'in muntazam bir ordusunun olmayışı ve Moğol birlikleriyle çevresinde bulunan Turgutlu, Varsak, Bayburtlu gibi Türkmen aşiretlerinden müteşekkil ordusunun Yeniçeriler gibi düzenli bir orduya karşı gelmekten âciz olmasından dolayı ağır bir yenilgiye uğradığı anlaşılmaktadır⁷⁴. Kara Timurtaş Paşa'nın baskısıyla Konya Kalesi'ne sığınan Alaüddin Bey, hanımı Nefise Sultan'ı babası Murad Hüdâvendigâr'a elçi olarak gönderip barış talep etmiştir. Bu savaşa Osmanlı şehzadesi Bayezid'in katkıları damga vurmuş ve kendisine askerler arasında "Yıldırım" unvanı verilmiştir⁷⁵.

50, 66, 68, 77, 811, 87, 88, 89, 93, 101, 106, 113, 123, 1125, 135, 136, 137, 138, 151, 170, 175, 179, 181, 183, 184, 198, 201, 206; H. Hüsameddin, C. IV. s. 11, 20, 33, 57, 66, 96, 110, 111; C. VI, s. 20, 32, 37, 115, 159, 194, 238, 296.

⁷¹ Yahya Başkan, "Orta Anadolu'da Hakimiyet Mücadelesi", s. 8-9.

⁷² Turgut, "Germiyanogulları'nın Menşei...", s.1-98.

⁷³ Turgut, "Hamidoğulları ve Tekeoğulları...", s.403-432; Solak, *Karamanoğulları*, s.155.

⁷⁴ Turgut, "...Âl-i Timurtaş Paşa", *Osmanlı Araştırmaları / The Journal of Ottoman Studies*, (2019), LIII, s. 54-55; Sümer "Alaeddin Bey", *DİA*, s.322; Emecen, "...Frenkyazısı Muharebesi (1386-1387)", s. 57-88.

⁷⁵ Halil İnalçık, *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları*, İstanbul: TDV Yayınları, (2018), 8. Baskı, s.129

1389 yılı Kosova Savaşı sonrasında Murad Hüdâvendigar'ın şehid düştüğü haberini alan Alaüddin Bey, savaş meydanında idam edilen Şehzâde Yakub Bey'in kanının davasını güderek yanına Candaroğlu Süleyman Bey ve Kadı Burhanüddin'i de alıp Beyşehir'i ele geçirmiştir⁷⁶.

Babası Murad Hüdavendigâr'ın yerine geçen ve adını Bayezd-i Bistamî'den alan oğlu Yıldırım Bayezid⁷⁷, bu olay sonrasında ordusuyla Konya'ya gelerek şehri teslim almış, Alaüddin Bey ise savaş meydanından kaçarak canını kurtarmayı başarmıştır. İki taraf arasında uzlaşma sağlanınca Çarşamba Suyu sınır kabul edilerek barış sağlanmıştır. Fakat Alaüddin Bey'in barışı devam ettirmek gibi bir gayesinin olmaması onu yeni arayışlara sürüklemiş ve Timurtaş Paşa'yı esir alarak Konya'ya geçmiştir. Anadolu Beylerbeyi'nin esir alındığı haberi üzerine, Yıldırım Bayezid harekete geçerek Konya'ya gelmiş, bu haberin ardından Alaüddin Bey, Timurtaş Paşa'yı Yıldırım Bayezid'e göndermişse de başarılı olamamış ve Akçay Ovası mevkiinde gerçekleşen savaş sonrasında Osmanlılara esir düşerek Timurtaş Paşa tarafından katledilmiştir. Başta Konya olmak üzere Karamanoğulları toprakları Osmanlıların kontrolüne geçmiş, beyliğin elinde İç-İl ve çevresinden ibaret küçük bir toprak parçası kalmıştır⁷⁸.

Osmanlıların Fetret Devri'ni yaşadığı sırada vuku bulan Ankara Savaşı, iki büyük hükümdarın karşı karşıya geldiği önemli bir tarihi dönemeç olmuştur. Yıldırım Bayezid'in Batı'da Haçlılar üzerine yaptığı Niğbolu Savaşı'nı (1396) kazandığı esnada, Doğu'da Timur'un Büyük Selçuklu ve İlhanlıların varisi olarak yönünü Anadolu üzerine çevirdiği görülür.

Anadolu'da Yıldırım Bayezid'e karşı ayaklanmakta olan bazı beyleri kendi safına çekmeyi başaran Timur, kendisine baş kaldıran Sultan Ahmed Celayir ve Karakoyunlu Kara Yusuf'u himayesine alan Bayezid'e misilleme yapmak için ilk olarak Erzincan üzerine yürümüş, ardından Sivas Kalesi'ni kuşatıp (1400) yağmalamıştır. İki hükümdarın 28 Temmuz 1402 yılında Ankara'nın Çubuk Ovası'nda başlattıkları savaş, Timur'un zaferiyle sonuçlanmış ve Yıldırım Bayezid, ordusunun dağılması ve eski Anadolu beylerinin askerlerinin de taraf değiştirmesiyle esir alınmıştır. Savaşı kaybeden Yıldırım Bayezid'in Anadolu üzerinde kurmayı amaçladığı siyasi otorite sarsıntıya uğramış, merkezî otoriteye boyun eğdirdiği beylikler yeniden kurulmuştur⁷⁹.

⁷⁶ İnalçık, *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları*, s.121.

⁷⁷ Turgut, "Renklerin Efendileri...", s.35-56; Turgut, "Cemâlüddin Musa Sâvî/Zilî ve Şeyh Osman-ı Velî ile Ahfadına Dair Vakfiyeler ve Düşündürdükleri (Vahdet-i Tarikat)", *Vakanüvis, Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, (2020), 5 (2), 1029-1073; Turgut, "...Âl-i Timurtaş Paşa...", s. 63-72.

⁷⁸ Başkan, "Orta Anadolu'da Hakimiyet Mücadelesi (1400-1500)", s.14

⁷⁹ İnalçık, *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları*, s.134-135; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, (1988), I, s. 248, 269-274; Hakan Yılmaz, "Bir Görgü Şâhidinin XIV. Asır Osmanlı Fetihlerine Işık Tutan Kayıtları: İbnü'l-Cezerî'nin, Yıldırım Bâyezid'in İstanbul Kuşatması ve Niğbolu Savaşı ile İlgili Anıları", *Hakikat*, (2010), S. 196, s. 41-43.

Mısır'daki Türk Devleti'nin içinde bulunduğu siyasi istikrarsızlık ortamından faydalanarak ele geçirilen Tarsus'un da Karamanoğulları topraklarına katılmasının ardından Karahisar, Kütahya ve Antalya'nın da kuşatılması, Osmanlı sultanı Çelebi Mehmed'in dikkatini buraya çevirmesine sebep olmuştur.

Kardeşlerine karşı kazandığı zaferlerle durumunu kuvvetlendiren Çelebi Mehmed'e karşılık veremeyeceğini anlayan Karamanoğlu Mehmed Bey, Timur'un kendisine verdiği yerleri Çelebi Mehmed'e geri teslim etmek zorunda kalmıştır. 1414 Yılında Konya'yı da kuşatan Çelebi Mehmed, savaş şartlarının mevsimsel sebeplerden ötürü kötüye gitmesi ve Karamanoğlu Mehmed Bey'in barış istemesi üzerine kuşatmaya son vermiş ve Karamanoğlu Mehmed Bey yaşadığı müddetçe Osmanlılara karşı bir girişimde bulunmamıştır. Mısır'ın Sultanı Melik Müeyyed ile Tarsus'u ele geçirdiği için ters düşen Karamanoğlu Mehmed Bey esir düşmüş, Karaman şehzadesi II. İbrahim'in babası adına Osmanlı'dan yardım talep etmesiyle serbest bırakılmıştır. Çelebi Mehmed'in vefatı sonrasında başa geçen II. Murad'ın amcası Mustafa ile giriştiği taht kavgasını fırsat bilen Karamanoğlu Mehmed Bey, Antalya'da bulunan Tekeoğlu Osman Bey ile ittifak kurarak Antalya'yı kuşatmasına rağmen emeline ulaşmadan kendisine isabet eden bir top güllesi ile öldürülmüştür (1423). Babasının cesedini alıp Larende'ye dönen II. İbrahim Bey amcası Ali Bey'i Karaman ve Niğde'den uzaklaştırarak Karamanoğlu tahtına geçmiştir.⁸⁰

Karamanoğulları tahtında en uzun süre kalan kişi olan II. İbrahim Bey (1423-1464), Çelebi Sultan Mehmed'in kızı Sultan Hatun ile evlenerek durumunu kuvvetlendirmiş ve beyliğin Osmanlılarla olan entegrasyonu için önemli bir adım daha atmıştır. Osmanlı yardımı ile tahta geçmesine rağmen Osmanlı emrinde olmayı kabul edemeyen II. İbrahim Bey, Sırp ve Macarlar ile ittifaklar kurarak kardeşi İsa Bey'inde desteği ile 1433'te Konya, Beyşehir ve Akşehir'i ele geçirip, Afyon-Emirdağ ve Kütahya'da yağmalama faaliyetlerine girişmiştir. Aşıkpaşazâde, “*ayağı bastığı yerleri öyle harap edip işler işlettirdi ki kâfir kâfirliğince onun ettiği işleri etmezdi. Müslümanların âhını aldı*” şeklindeki anlatımıyla II. İbrahim Bey'in halka ettiği zulmü ortaya koyar⁸¹.

⁸⁰ Sümer, “Karamanoğulları”, s.454-460.; Turgut, “Hamidoğulları ve Tekeoğulları...”, s.25; Başkan, “Karamanoğulları Beyliği”, *Anadolu Beylikleri El Kitabı*, İstanbul: Grafiker Yayınları, (2016), s. 278-279; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 304; Dimitris J. Kastritsis, *Bayezid'in Oğulları (1402-1413)*, (Osmanlı İç Savaşında İmparatorluk İnşası ve Temsil), (Çev. Ayda Arel), İstanbul: Kitap Yayınevi, (2010), s. 57, 77; Turgut, “Yıldırım Bayezid'in “Müeyyed” Oğlu Çelebi Sultan Mehmed”, *Sultan Çelebi Mehmed ve Devri Sempozyumu*, Bursa: Bursa Kültür Aş, (2022), s. 495-497.

⁸¹ Aşıkpaşazâde, *Aşıkpaşazâde Tarihi*, s. 170-173. Bilal Gök, “İbrahim Bey Devri...”, s.111-112.

1436'da Karamanoğlu askerlerinin Amasya Beylerbeyi Yörgüç Paşa'ya saldırması, II. Murad'ın Osmanlı ordusundaki tüm kuvvetleriyle II. İbrahim Bey'in üzerine yürütmesine sebep olur. İç-il haricindeki tüm toprakların ele geçirilmesi, II. İbrahim Bey'in barış istemesine neden olmuş ve II. Murad'ın kardeşi olan eşi Sultan Hatun ile Mevlana Hamza'yı II. Murad'a af dilemek için göndermiş ve padişahın affına mazhar olmuştur⁸².

Karamanoğlu II. İbrahim Bey, Osmanlıların Balkanlarda mücadele ettiği Macarlar ve Sırplarla kurmaya çalıştığı ittifak sayesinde eski gücüne kavuşmayı amaçlıyordu. Erdel'deki Osmanlı bozgunundan haberdar olan Karamanoğlu II. İbrahim Bey, Beypazarı, Seyitgazi, Ankara ve Kütahya üzerine yürüdüysede muvaffak olamadı. II. Murad'ın Edirne yönünden harekete geçip Karaman ve civarını kuşatması ile geri çekilmek zorunda kalan II. İbrahim Bey, Osmanlı Sultanı'nın Rumeli'deki karışıklıklar hasebiyle geri dönmesini fırsat bilerek yağmalama faaliyetlerine devam etti. Macarlar ile Edirne-Segedin Anlaşmasını imzalayan II. Murad, yönünü Karamanlılara çevirmiş, bu seferi meşrulaştırmak adına Mısır'da bulunan dört mezheb imamından bu hususta fetva dahi almıştır. Bundan sonra çıktığı seferde Karamanoğlu II. İbrahim Bey'e ait tüm topraklarda taş üstünde taş bırakmamış ve o güne değin Müslümanlar üzerine bir Müslüman hükümdar tarafından gerçekleştirilen en ağır saldırılar gerçekleştirilmiştir. Aşıkpaşazâde'de bu olayı *“o vakit o kadar mezalim oldu ki, Osmanlı Beylerinden hiç kimse o vakte kadar bu kadar zulmetmiş değildi. Karaman ülkesini şöyle vurdular ki şehirlerini ve köylerini elek elek ettiler, harab eylediler. O yıl nice erkek ve kız çocukları doğdu. Soyları soplaları bilinmedi”* şeklinde anlatır⁸³.

Bu durum karşısında barış istemek zorunda kalan II. İbrahim Bey, II. Murad ile sevgendname imzalayarak Osmanlı tabiiyetini kabul edip oğullarını farklı zamanlarda rehin olarak göndermeyi ve savaş zamanında asker temin etmeyi kabul etmiştir. Hastalığı nedeniyle büyük oğlu İshak Bey'i veliyaht ilan eden II. İbrahim Bey'in tahtına, Osmanlılar tarafından diğer oğlu Pir Ahmed geçirilince, II. İbrahim Bey ve oğlu İshak Bey 1464'te Gavele Kalesi'ne çekilme kararı almış ve İbrahim Bey yolda vefat edince Larend'e'deki türbesine defnedilmiştir⁸⁴.

⁸² İnalçık, *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları*, s.166-167; Gök, “İbrahim Bey Devri (1423-1464) Karaman-Osmanlı Münasebetleri”, (Aralık 2012), s.111-112.

⁸³ Aşıkpaşazâde, *Aşıkpaşazâde Tarihi*, s. 172-173; Gök, “İbrahim Bey Devri (1423-1464)...”, s.112-113; Başkan, “Karamanoğulları Beyliği”, s. 280; Alaaddin Aköz, “Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in Osmanlı Sultanı II. Murad'a Vermiş Olduğu Ahidnâme”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (2005), S. 18, s. 162.

⁸⁴ Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri Akkoyunlu ve Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: TTK Yay., (1969), s. 26-27; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 373-375; Sümer, “Karamanoğulları”, s.454-460

İbrahim Bey, Karaman beyleri içerisinde en çok vakıf eserini yenileyen ve bunlara mektuplar vererek kayıt ve kontrol altına alan, yeni vakıf eserleri yaptırarak ve bunlara gelir getirebilecek mülkleri bağışlayan kişidir. İbrahim Bey kümbeti ise Karaman'da kendi adına yaptırdığı en büyük ve en önemli eserini oluşturmaktadır.

Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in ölümü üzerine iki oğlu Pir Ahmed ve İshak Bey, çeşitli ittifaklar kurarak birbirlerine karşı ayaklanmışlardır. Osmanlı'nın desteklediği Pir Ahmed, Akkoyunlu Uzun Hasan'ın ve Mısır Türk Devleti'nin desteğini alan İshak Bey'e galip gelerek Karaman tahtına oturmuş, kardeşi İshak Bey ise Akkoyunlu Uzun Hasan'ın yanında vefat etmiştir. Tıpkı babası gibi Osmanlı eliyle Karaman tahtına oturan Pir Ahmed, babasının yaptığı gibi Osmanlı tabîiyeti altında kalmak istemediğinden öncelikli olarak Fatih Sultan Mehmed'den Pazarcık ve Hamamcık'ı kendilerine vermesini talep etmiş, sonrasında ise çeşitli akınlar düzenleyerek Gavele Kalesi ve Konya'da tahribatlarda bulunmuştur. Bunun üzerine Karamanoğulları'na karşı bir sefer düzenleyen Fatih Sultan Mehmed, başta Konya olmak üzere Gavele Kalesi'ni de ele geçirip Konya ve İç-il'de Şehzâde Mustafa'yı Sancakbeyi olarak atayıp Larende'ye kaçan Pir Ahmed Bey'in üzerine yürümüştür. Bir süre daha mücadeleye devam eden Pir Ahmed Bey, Gedik Ahmed Paşa'nın da sefere dahil olup başta Alaîye Kalesi ve civarını kontrol altına almasıyla Akkoyunlu Uzun Hasan'ın yanına sığınmak zorunda kalmış, böylece Karamanoğulları tamamen Osmanlı idaresine girmiştir⁸⁵. II. İbrahim Bey'in bir diğer oğlu olan Kasım Bey'in Varsak Türkmenlerinin yardımıyla Karamanoğulları'nın başına getirilmesi ile bir süre daha mücadeleye devam edilmiş, Fatih'in ölümüyle ortaya çıkan Cem Sultan vak'asında onun tarafını tutmuş ve Cem Sultan'ın Mısır'a ve daha sonra Rodos Şovalyeleri'ne sığınmasında etkin rol oynamıştır.

1483'te vefat eden Kasım Bey ile Karamanoğulları Beyliği'nin de sonu gelmiştir⁸⁶. 1476 Yılında Karaman coğrafyasında bulunan vakıfları tespit ettirip kayıt altına aldırın Osmanlılar, bu tarihten itibaren Karamanoğulları topraklarını merkeze bir sancak teşkilıyla bağlamışlardır.⁸⁷

⁸⁵Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Ankara: TTK Yay., II, s. 169-170; Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri...*, s. 32-35; Solak, *Karamanoğulları*, s. 320-322; Sümer, "Karamanoğulları", s. 454-460; Başkan, "Karamanoğulları Beyliği", s. 282-284.

⁸⁶ Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri...*, s. 34-35; Solak, *Karamanoğulları*, s.343-345; Başkan, "Karamanoğulları Beyliği", s.284-285.

⁸⁷Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri...*, s.35-36; Solak, *Karamanoğulları*, s. 341; Feridun Nafiz Uzluk, *Fatih Devrinde Karaman Eyaleti Vakıfları Fihristi*, Ankara: Vakıflar Umum Müdürlüğü (1958).

İKİNCİ BÖLÜM

KARAMANOĞULLARI VAKIFLARI

Vakf kelimesi, Arapçada “durdurmak, alıkoymak, hapsetmek” manalarında kullanılan bir kelimedir.⁸⁸ İstilahî anlamda vakıf, bir kimsenin malını, Allah’ın rızasını kazanmak amacıyla şahsî mülkiyetinin dışına çıkartarak insanların kullanımına sunmasıyla oluşur.⁸⁹ Vakfedilen bir mal veya yer, özel mülk olmamakla beraber artık devlete de ait değildir. Buradaki amaç vakfedilen yerlerin işletilerek kamu yararına kârın ihtiyaç sahipleri ve vakıf hizmetlilerinin tasarrufuna sunulmasıdır.⁹⁰ Vakfın, sadakadan en büyük farkı devamlılığının olmasıdır. Hz. Peygamber’den evvel bilinen en eski vakıf yapısı, Arabistan’da bulunan Kâbe-i Muazzama vakfıdır. İslamiyet’in tarihte bilinen ilk vakıf eserleri ise Hz. Peygamberin kendisine ait olan Fedek arazisini vasiyet yoluyla fakirlere vakfetmesi ve aynı zamanda Hz. Ömer (r.a.)’in Hayber’in fethi sonucunda kendisine ganimet olarak verilen araziye insanların faydasına sunması ile oluşmuştur.⁹¹ Vakıfların sonraki süreçte hızla gelişmesi ve yayılması Kur’an-ı Kerim ayetleriyle desteklenirken, tüm İslam medeniyetlerinde vakıf kültürünün yer etmeye başlaması VIII. Yüzyılı bulmuş, XIX. Yüzyılın sonlarına kadar etkinlik göstermeye de devam etmiştir. Ülkelerin sosyo-ekonomik, kültürel gelişmelerine katkı sağlayan vakıfların temel amacı tüm insanlığa karşı din, dil, ırk vb. ayırım gözetmeksizin yardımda bulunmak, ihtiyaçlarını gidermektir. Bunun içinde özellikle camiler, mescidler, medreseler, tekke ve zaviyeler, hanlar, hamamlar, köprüler, kervansaraylar ve şifahaneler yaptırılarak insanlığın faydasına sunulmuştur. Bu yapılar ayrı ayrı yerlerde bulunabileceği gibi hayır sahibinin ekonomik gücüne dayalı olarak bazen de bir külliye çevresinde kümelenmiş halde de karşımıza çıkmaktadır. Devlet adamları ve zengin kimseler tarafından yaptırılan vakıf müesseseleri zaman içerisinde şehirleşmenin de temellerini atmış bu şehirleşmelere en güzel örnek İstanbul olmuştur.⁹²

⁸⁸ Hacı Mehmet Günay, “Vakıf”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (2012), C.42, s.475-479.

⁸⁹ Mütercim Asım Efendi, *el-Okyânûsu’l-Basît fî Tercemeti’l-Kâmûsi’l-Muhît Tercümesi*, (Yay. Haz. Mustafa Koç-Eyüp Tanrıverdi), *TC. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*, İstanbul, (2013), C.3, s.2585.

⁹⁰ Vedat Turğut, “Başlangıcından Cumhuriyet’e Eski Dünya Düzeninden Yeni Dünya Düzenine Vakıflar”, *Vakıfbank Tarihi*, (Ed. Enis Şahin), İstanbul: *Vakıfbank Yayınları*, (2020), s.15-51.

⁹¹ Kemal Göde, “Eretnalıların (1323-1381) Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (1983), C.1, S.1, s.143-158; Bahaeddin Yediyıldız, “Vakıf”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (2012), C.42, s. 479-486; Turğut, “Başlangıcından Cumhuriyet’e Eski Dünya Düzeninden Yeni Dünya Düzenine Vakıflar”, (2020), s.15-51.

⁹² Hasan Telli, “Vakıf Tarihine Genel Bakış”, *Sosyal Kalkınma ve Vakıf*, (Ed. Aydın Kudat), Ankara: *Nobel Akademik Yayıncılık*, (Mayıs 2021), s.11-30.

Toplumun en zengin kesiminden elde edilen gelirler ile kurulan bu müesseseler özel mülkiyetin önüne geçmiş, devlet tarafından kontrol edilebilirliği artmış ve toplumsal mülkiyet statüsüne değerlendirilmiştir.

Osmanlı Devleti zamanında vakıfların bu denli artış göstermesi ile vakıf medeniyeti anlayışı ortaya çıkmıştır. İslamiyet'in ilk zamanlarıyla başlayıp sonrasında Selçuklu ve Osmanlı ile devam eden vakıf eserlerinin denetimi günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından devam ettirilmektedir.⁹³

Tahrirlerden anlaşılacağı üzere Anadolu'da kurulan zaviyelerin çok yönlü olması İslamlaşmanın ve Türkleşmenin hız kazanmasını sağlamıştır. İmar faaliyetleri ile şehirleşmenin önü açılmış, ticaret ile zanaatkarlar ürünlerini başka bölgelere ulaştırabilmiş, güvenlik için asker yetiştirilmiş, dini ve fenni ilimler için eğitim kurumları kurulmuştur. Hayatın her safhasında karşımıza çıkan zaviyeler Anadolu'daki siyasi birliğin sağlanmasında da etkin rol oynamıştır. Sadece Karaman Vilayeti'nde 300'den fazla zaviyenin varoluşu vakıflara verilen önemin ne denli büyük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu zaviyelerin orta Anadolu'daki en büyük destekçisi Karamanoğulları olmuştur. Osmanlı evkaf belgelerine bakıldığında zaviyelerin kurucuları genellikle erkekler olup, ağa, paşa, bey, şeyh, derviş, mürid, dede, evliya, baba, hacı, abdal, hoca, ahi, sofı gibi unvanlara sahiplerdir. Çok nadir olarak hatunların da zaviyeler yaptırdığı görülmüştür.⁹⁴ Örnek olarak 16-25 Eylül 1661 tarihli bir Şeriye Sicili kaydında Konya'da *Fahrünnisa Hatun Mescidi*, Selçuklulardan kalma bir eser olarak karşımıza çıkmakta olup Fenise Hatun (Fahrünnisa Nizam Hatun) adında bir kadın tarafından yaptırılmıştır.⁹⁵ Karaman'da Ayşe Hatun, Niğde'de ise Hond Hatun zaviye inşa ettirmiştir.⁹⁶

584 Numaralı 1583 yılına ait tahrir defterinde Karaman Vilayeti'ni Defterdarı Ahmed oğlu Mustafa ve katip Kadri b. Mehmed'in incelemelerine bakılacak olursa bölgenin en eski ve bilinen ilk zaviyesi Niğde'de olup 1224 yılında Rükneddin Kılıç Arslan'ın kızı Hond Hatun tarafından yaptırılan Hond Hatun Zaviyesi'dir.⁹⁷ Kırşehir'de Aşıkpaşa Zaviyesi, Aksaray'da Sultan Hacı Bektaş Zaviyesi, Konya'da Şems-i Tebrizi ve Sadreddin Konevi Zaviyeleri XIII. Yüzyıla ait olduğu bilinen diğer eski zaviyelerdendir. Karaman'ın Afşarviran Köyü'nde

⁹³ Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", s.479-486.

⁹⁴ M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilayeti Zaviyeleri", s. 89-158.

⁹⁵ Müjgan Cunbur, "Selçuklu Dönemi Kadın Hayratı", Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları *Erdem Dergisi*, (1996), C.9, S.26, s. 585- 619.

⁹⁶ Müjgan Cunbur, "Selçuklu Dönemi Kadın Hayratı" s. 585-619.

⁹⁷ Şükrü Dağdelen, "Türkiye Selçukluları ve Beylikler Dönemi Konya Türbe Vakıfları", *Konya Kitabı XVIII. Konya Vakıfları*, (Ed. Caner Arabacı – Nesime Yazıcı – İsmail Kıvrım – Ahmet Akman – Mustafa Akkuş), Konya: Konya Ticaret Odası, (2021), s. 363- 380.

Karamanoğullarının atası Nure Sufi için Karaman beyleri tarafından bir zaviye yaptırıldığı ifade edilir. Ancak aşağıda da ele alınacağı üzere bu zaviyenin Kutlu Hoca oğlu Nure Sofu adına kurulmuş olduğuna işaret eden vakıf kaydı bu hükmü şüpheli hale getirmektedir. Karaman beyleri sonraki süreçte eski zaviyelerin ihyası için vakıf gelirlerini arttırmış ve yeni zaviyelerin de kurulmasını sağlamışlardır. Karaman coğrafyasında ilk olarak Osmanlılar eliyle yaptırılan ve Kalenderi Zaviyesi olarak bilinen zaviye, I. Murad'ın kızı Melek Hatun'un Zaviyesi'dir.⁹⁸

Bölgedeki zaviyelerin hangi tarikatlara mensup olduğu Osmanlı belgelerinde ele alınmış, Kalenderilik, Bektaşilik ve Nakşibendiliğin yanı sıra XIII. Yüzyıldan itibaren Edirne, Bursa, Konya ve Erzurum'da Şeyh Ebu İshak İbrahim b. Şehriyar Kazeruni'nin Mürşidi olduğu Kazerunilik tarikatının da olduğu ortaya çıkmıştır.⁹⁹ 19. Yüzyıl Geç Dönem Evkaf kayıtları incelendiğinde ise Konya ve Aksaray'da Nakşibendilik ile Bektaşiliğin yaygınlaştığı ve bunlara bağlı zaviyelerin kurulduğu görülmektedir.

Nakşibendiliğin 19. Yüzyılda Halid-i Bağdadi ile büyük kitlelere hitap ediyor olmasının yanı sıra, Osmanlılarda özellikle de Yeniçerilerin etkisiyle en çok Bektaşilik tarikatı resmen kabul görmüş ve zaviyelerce de desteklenmiştir¹⁰⁰. Kurulan zaviyelerin işlevselliğinin devam ettirilmesi için kendilerine bağlı vakıfların kurulması ve işletilmesi önem arz etmiştir. Karaman bölgesinde özellikle bağ bahçe gibi zirai faaliyetlerin yapıldığı akarlar vakfedilmiş ve buradan sağlanan gelir ile zaviyelerin iâşesi sağlanmıştır. Bunların dışında çeşmeler, su değirmenleri, hanlar, hamamlar gibi çeşitli binalarda yine zaviyelere ek gelir getirmesi için vakfedilmiştir.

Çoğu zamanda kurulan bir vakıf eserinin etrafında şekillenen köyler meydana getirilmiş ve imar faaliyetlerine destek olunmuştur.¹⁰¹ Karamanoğulları hanedanına mensup kişilerce kurulan zaviyelerin yanı sıra Karamanoğullarına destek veren devlet adamlarının da kendi gelirleri vasıtasıyla kurduğu zaviye ve vakıflar mevcut olup bunlar *İstanbul Taksim Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Kataloğu Karaman Vilayeti 1483 tarihli Evkaf Defteri*'nde kayıt altına alınmıştır. Yaptığım incelemeler sonucunda defterde Kuşhisar ve Kayseri Kazalarına dair bilgiler olmamakla birlikte, Karaman'ın diğer kazalarına dair bilgiler görülmüş ve incelenerek değerlendirmelerinize sunulmuştur.

⁹⁸ M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilayeti Zaviyeleri", s. 89-158.

⁹⁹ Hamid Algar, "Kazeruni", *TDV İslam Ansiklopedisi*, (2022), C.25, s. 145-146.

¹⁰⁰ Ahmet Yaşar Ocak, "Bektaşilik", *TDV İslam Ansiklopedisi*, (1992), C.5, s. 373-379.; Ali Çoban, "19. Yüzyıl Konya'sında Nakşibendilik: Şeyh Muhammed Bahaeddin Efendi ve Nakşilik Risalesi", *Konya: Palet Yayınları*, (2018), s.13-207.

¹⁰¹ M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilayeti Zaviyeleri", s. 89-158.

2.1. Karamanoğulları Hanedanı Tarafından Kurulan Vakıflar

2.1.1. Nure Soru Zaviyesi ve Türbesi Vakfı

Karamanoğulları'nın atası olan Nure Sofu, 1228 yılında I. Alaüddin Keykubad tarafından birlikte geldiği Türkmen aşiret gruplarıyla beraber başta Mut, Ermenek, Silifke gibi uç bölgelere yerleştirilmiştir. Nure Sofu, Mersin'in Mut ilçesine bağlı Değirmenlik Yaylası'ndaki yere defnedilmiştir. Mezar taşında koç figürüne yer verilmiş olması İslam Öncesi dönemlerde görülen balbal tipi mezar taşlarını anımsatır. İlerleyen dönemlerde yöre halkı tarafından koruma altına alınmak istenen Nure Sofu ve akrabalarının mezarlarından oluşan yapılar türbevari bir yapı oluşturulmak suretiyle buldukları tepede korumaya alınmıştır.¹⁰²

Nure Sofu veled-i Hacı İbrahim Zaviyesi başlığı altında kurulan zaviyenin tam yapım tarihi ise bilinmemektedir. Seydişehir'in Karahisar Köyü'nde inşa edilen zaviyenin akarları arasında yalnız eski defterde kayda alınmış olan bir çiftlik yerden 211 akçelik geliri vardır¹⁰³.

2.1.2. Şemsüddin Mehmedü'l-Türkmani (I. Mehmed Bey) Vakıfları

Karamanoğlu Mehmed Bey'in yaptırmış olduğu Evliyalar Zaviyesi'ne dair 1408 yılına ait vakfiye kaydı, zaviyeyi yaptıranın Mehmed bin Karaman olduğunu açıkça gösterir. 1476 yılı tahrir defterinde zaviyenin tasarrufunun Hacı Hasan tarafından yürütüldüğü belirtilmiştir. 1483 yılına ait tahrir kaydında zaviyenin tasarrufu Evliya Şeyh bin Sülü Şeyh'e ve onun evlatlarına bırakılmış olup, bir çiftlik, harab bir değirmen ve resm-i ağnam ve kovandan elde edilen toplam 344 akçe geliri vardı. Zaviye için İbrahim Bey'in de mukarrername verdiği anlaşılmaktadır¹⁰⁴.

¹⁰² Mustafa Akkuş – Burak Çelik, “Nure Süfî ve Karamanlı Türkmenlerinin Taşeli Bölgesine Gelişi”, *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih – Kültür – Turizm*, (Ed. Hasan Bahar, Murat Turgut, Fatih Numan Küçükbalı), Konya: Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, (24-26 Ekim 2019), S.12, s.198-199; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.122.

¹⁰³ Ayşe Değerli- Yusuf Küçükdağ, “Beylikler ve Osmanlı Döneminde Seydişehir'de Tasavvuf”, Konya: Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, (Yaz – 2013), S.16, s.206, 223-224; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.122

¹⁰⁴ Yahya Başka, “Konya'da Karamanoğullarına Ait Vakıflar”, *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: Konya Ticaret Odası Yayınları, (2021), C.1, s.214-215; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.106.

2.1.3. Bedrüddin Mahmud Bey oğlu Mirza Halil Bey Vakfı

2.1.3.1. Halil Bey Medresesi (Tekke/Mevlevihane)

Karamanoğlu Halil Bey tarafından yaptırılan Mevlevihane'nin kesin yapım tarihi bilinmemekle birlikte Halil Bey'in Larende'de beyliğin başında bulunduğu 1333-40 tarihlerinde inşa ettirdiği düşünülmektedir. Tapu Tahrir defterlerinde kaydı bulunan tekke hakkında başka herhangi bir kayıt ya da kitâbe bulunamamıştır. Günümüzde ise yapıya dair bir kalıntı kalmamıştır¹⁰⁵.

2.1.3.2. Aksaray Zencirlü (Zinciriyye) Medresesi

1345 Yılında düzenlenen bir vakfiye kaydında medresenin Şücaüddin Mirza Halil Bey tarafından yaptırıldığı kaydedilmiş olup, medrese hakkında bazı bilgilere de yer verilmiştir. Çeşitli isimlerle de anılan medrese, Ak Medrese, İncirli Medrese, Zincirli Medrese ve Karamanoğlu Medresesi gibi isimlerle de bilinir. Diğer beylerin yaptırmış olduğu eserlerde olduğu gibi bu yapıda da kesme taş tekniği kullanılmıştır. Medreseye gelir sağlaması amacıyla Aksaray'a tabî Ürksün Köyü'nde bulunan bir malikaneden 1120 akçe, Aksaray'a tabii Manavî Köyü'nde bulunan Çipi mezrasından hasılı 790 akçe, yine Aksaray'a tabii Bağluca Köyü'nden asıl 200 akçe, Bab-ı Meydan da bir kıta bağdan 100 akçe, Göktaş Nahiyesinden 200 akçe, Darülhadis'e ait bir zemin yerden 50 akçe, Anbaryeri zemininden 25 akçe ile asyab-ı hacere harab olarak toplam 2485 akçe ile vakfedilmiştir.¹⁰⁶

2.1.4. Karamanoğlu Musa Bey Döneminde Kurulan Vakıflar

Karamanoğlu Musa Bey tarafından yaptırıldığı düşünülen Musa Paşa Vakfı, tahrir defterlerinin hemen hemen hepsinde kaydedilmiştir. Erken dönem 1476 yılına ait kayıta "*Vakf-ı Ecza-i Musa Paşa*" ibaresi yer alırken, 1483 ve 1501 yıllarına ait kayıtlarda da Musa Paşa'nın ismi geçer. Beylerin hem Osmanlı hem de önceki dönemlerde zaman zaman Paşa unvanı kullanılmış olmasından dolayı bu kişinin Karamanoğlu Musa Bey'i işaret ettiği düşünülebilir.

¹⁰⁵ Mevlüt Eser- Yusuf Küçükdağ, "Ermenek Mevlevihanesi/Karamanoğlu Halil Bey Tekkesi", Tarihçiliğe Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Nejat Göyünç'e Armağan, (Ed. Hasan Bahar, Mustafa Toker, Ali Hacıgökmen, H. Gül Küçükbezi), Konya: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Eylül 2013), s.305-306; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.153.

¹⁰⁶ İbrahim Kutlu, "Aksaray Zinciriye Medresesi", *Dini Araştırmalar Dergisi*, (Temmuz-Aralık 2012), C.15, S. 41, s.198-199; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar IV.", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, (Aralık 2004) C.XIX, S.2, s.147.

Aynı zamanda vakfın çeşitli yerlerde zengin akarlarının olmuş olması da bu ihtimali kuvvetlendirir. Vakfın tasarrufunun kime ait olduğu bilinmemekle birlikte cüzlerinin Akıncı Sultan Mescidi'nde okunması kararlaştırılmıştır. Vakfın akarları arasında Harman-ı Sultan, Meydan ve Rah-ı Ruzbe'de birer yer ve bir dükkân görülmüş olup toplam 54 akçe geliriyle vakfedilmiştir.¹⁰⁷

2.1.5. Alaüddin Ali Bey Dönemi Kurulan Vakıflar

Alaüddin Ali Bey dönemi, II. İbrahim Bey'den sonra Karamanoğulları döneminde en fazla evkafın kurulduğu dönem olarak karşımıza çıkar. Larende'de kurulan Hatun Medresesi ve Hatun Türbesi, Osmanlı Sultanı Murad Hüdavendigâr'ın kızı ve Karamanoğlu Alaüddin Ali Bey'in eşi olan Melek Hatun (Nefise Hatun) tarafından, 1381-82 yıllarında İmaret Mahallesi'nde Mimar Hoca Ahmed oğlu Numan Bey'e yaptırılmıştır. Melek Hatun'un da türbesinin içinde bulunduğu medresenin avlusu, mimarî açıdan düzenli bir şekilde planlanarak yapılmıştır. Derslikler, öğrenci hücreleri, mescid ve Melek Hatun'un türbesi ile bitişiğinde bulunan bir bağdan oluşan medresenin tamamı kesme taştan yapılmıştır. 1385 yılına ait vakfiye kaydı ile bunların zeyilleri mevcut olup, medresenin müderrisliği Mevlâna Taceddin'e verilmiştir.

Gelir getirmesi için Kale içinde Hatun Hamamı, Fisandon Köyü'nde bir değirmen, Emeksuvan'da üç kıt'a zemin, bir zemin bahçe, Kızılöyük'te zemin, Kavak'ta bir zemin, Foni'de harab bir zemin, Alhaham ve Alacasuluk'da bağ, Göderegümü Köyü'nde beş kıta yer, Gököyük'te iki kıta zemin, Emir Musa Köyü'nde ve Hıdır İlyaslık da bağlardan elde edilen gelirler ile toplamda 4085 akçelik akarı vakfedilmiştir. Hatun Türbesi için de çeşitli yerlerden zeminler tahsis edilerek toplamda 1680 akçe gelir sağlanmıştır.¹⁰⁸

Larende'deki Eskice Medresesi nâm-ı diğer Zencirli Medrese, halk arasında Hatuniye Medresesi olarak da bilinir. Karamanoğlu Ali Bey'in hanımı, Murad Hüdavendigâr'ın kızı Sultan Hatun (Nefise) tarafından yaptırılan medresenin tasarrufu, İbrahim Bey'den alınan bir mektub ile Mevlana Muhyiddin'e bırakılmış, Hacıbeyler Köyü'ndeki bir kıt'a, 60 akçe hâsıllı bir bahçe ve civarındaki 60 akçe geliriyle harap bağ yeri, yanında 30 akçe hasılıyla bir mağaza,

¹⁰⁷ Yahya Başka, "Konya'da Karamanoğullarına Ait Vakıflar", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), C.1, s.218-219; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.109.

¹⁰⁸ İbrahim Hakkı Akman, "Larende/Karaman Kenti Osmanlı Klasik Eğitim Kurumlarının Analizi (1600-1839)", Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya, (2019), s.180; ¹⁰⁸ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.120.

Porsuk Mahallesi'nde 30 akçe hasılıyla bir kıt'a yer, Kurd Köyü'nde 15 akçelik bir bağ yeri ve Hacı Ömer'de harap durumda olan 195 akçe geliriyle bir değirmen ile toplamda hasılı 390 akçelik akar vakfedilmiştir.¹⁰⁹

Karamanoğlu Alaüddin Bey'in oğlu Alaüddin Ali Bey tarafından Niğde'de inşa ettirilen Ak Medrese, Ali Bey Medresesi olarak tanınmasına rağmen çeşitli kaynaklarda "*Medresetü'l Beyza*" adıyla karşımıza çıkar. İhtişamlı yapısının yanı sıra kullanılan taşların beyazlığından dolayı Ak Medrese adıyla bütünleşmiş, taç kapısının hemen üzerinde bulunan sülüs ile yazılmış H. 812/ M. 1409-1410 yıllarındaki kitabesinde "*Allah hükümdarlığını daim etsin, Büyük Sultan Alaüddin'in oğlu Mehmed, Dinin ve dünyanın yücesi Karamanoğlu, Mehmed oğlu, Halil oğlu, Alaeddin oğlu Ali hicri 812 de yaptırmıştır*" ibaresi yer alır. H.818 tarihli vakfiye, İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde mevcut olup medresenin işleyişi ve nerede inşa edildiğine dair bilgileri de havîdir. Medrese, Ali Bey'in isteği üzerine Hanefî ve Şafîî mezhebinde eğitim vermek üzere vakfedilmiştir. Ayrıca Semendire ve Yaylaköy'de birer malikane, hamam, karbansaray, bezastan, bezirhane ve civarda bulunan karyelerden bağlar vb. akarları olarak vakfedilmiştir. Medrese gösterişli yapısının yanında çift katlı oluşuyla da dikkati çeker. Ortasında bir avlu ve kare bir havuz, üç revaklı ve iki eyvanlı bir yapıya sahip olan medrese de ikinci kata ulaşım için çift yönlü merdivenler tercih edilmiştir. Aynı zamanda bu merdivenleri kaş kemerlerden oluşan ikiz pencereler süslemekte olup restorasyon sırasında özelliklerini kaybetmeler de sonraki süreçte yeniden eski haline döndürülmüştür. Mermer ve kesme taşların yoğunlukta olduğu yapının, kapıları, odaları, mihrabı ve revakları bezemeler ile süslenerek Hüdavendigar Camiî'ne benzetilmeye çalışılmıştır. Bunun nedeni ise Alaüddin Ali Bey'in çocukluğunu dedesi I. Murad'ın yanında Bursa'da geçirmesine bağlanabilir. Ali Bey'in sonraki süreçte nerede vefat ettiği ve nereye defnedildiği hakkında bilgiler sınırlı olmakla beraber Ak Medrese günümüzde müze statüsünde halen hizmet vermektedir.¹¹⁰

Niğde'de bulunan Ali Bey Mescidi hakkında çok fazla bilgi yoktur. Ak Medrese'ye dahil bir yapı olabileceği düşünülebilir. Tasarrufu İmam Ahmed Fakih'e bırakılan vakıf yapı için iki dükkandan hasıl olan 100 akçe, Eğin Köyü'nden bir yer ve bir dağdan sağlanan 30 akçe, Arevani'de bir bağ ve piş-i kuruda bir yerden hasıl olan 30 akçe, yine Arevani'de bir bahçeden

¹⁰⁹ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.120.

¹¹⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Niğde'de Karamanoğlu Ali Bey Vakfiyesi", Ankara: Vakıflar Dergisi, (1942), S.2, s.45-46; Semavi Eyice, "Akmedrese", İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi, (1989), C.2, s.282; "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.149.

sağlanan 20 akçe ile şehirde bulunan bir dükkândan hasıl olan 40 akçeden müteşekkil toplam 220 akçe gelir tespit edilmiştir.¹¹¹

Alâüddin Ali Bey'in kümbet olarak yapılan bir yapının yanına sağlığında iken kendisi için bir türbe yaptırdığı anlaşılmaktadır. Türbe, Karaman'ın Hisar Mahallesi'nde bulunmakta olup kesme taş kullanılarak onikigen bir yapıda inşa edilmiştir. Mimarî açıdan bakıldığında, iç süslemelerinde sülüs yazılar ve bitkisel motiflerin kullanıldığı göze çarpar. Larend'e bağlı Kubbe Köyü'nden 240 akçe, Mut Nahiyesinde bulunan bir mezra olan Kaldırırmağı, Çeltik'ten elde edilen 2,5 sehm ile bağ-ı Davud, Seydibağı'nın Yahdan yerinde harap bir yerden 1080 akçe ile toplamda 1322,5 akçe geliri tespit edilmiştir.¹¹² Karamanoğlu Alaeddin Bey'e ait olan türbenin, Yıldırım Bayezid'e esir düşüp öldürülmesinden önce yaptırıldığı tahmin edilmektedir. 881 (1476-77) Tarihli Vakıflar Defteri'ne göre İbrahim Hakkı Konyalı türbeye gelir getirmesi için civar köylerde bulunan bazı bağ, bahçe, tarla ve değirmenlerin vakfedildiğini bildirmektedir. Türbenin yanında bir zamanlar cami de bulunmakta olup sebebi ve nedeni bilinmeksizin yıkılmıştır. Türbe'nin tasarrufu Mevlâna Muhyiddin'e verilmiştir. Mevlâna Muhyiddin ailesiyle birlikte Belh şehrinden Larend'e Moğol baskınları nedeniyle göç etmek zorunda kalmış, asıl adı Mesnevi'de Muhammed b. Muhammed b. Hüseyin el- Belhi olarak karşımıza çıkan ve lakabı Celâleddin olan Mevlana'nın müridanındandır.¹¹³ Türbe mimari açıdan ele alındığında on iki dilimli kesme taş işçiliği ile inşa edilmiş, kubbe kısmı külah şeklindedir. Çifte merdivenle türbe kapısına varılmakta olup kapı girişinde Allah ve Muhammed yazıları bulunmaktadır. Türbe iç yapısında ise daha önceden çini işlemlerinin olduğu düşünülmektedir. Türbenin akarının genel toplamı ise 1320 akçe olarak hesaplanmıştır.

2.1.6. Karamanoğlu II. İbrahim Bey Dönemi Kurulan Vakıflar

Karamanoğlu II. İbrahim Bey tarafından Larend'e şehrinde 1432 yılında imar ettirilen imaret ve kümbetten oluşan vakıf yapıtı, İbrahim Bey Medresesi veya İbrahim Bey Zaviyesi olarak bilinir. Zaviyenin toplamda ekleriyle birlikte 8 adet vakfiyesi Topkapı Sarayı Kütüphanesinde bulunmaktadır. İmaret iki katlı olup kapalı bir avlu ve dört eyvanlı bir yapıya sahiptir. Ana materyal olarak kesme taş kullanılmış, kapısı ise ahşaptan yapılmıştır.

¹¹¹ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.149.

¹¹² Semavi Eyice, "Alâeddin Bey Türbesi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, (1989), C.2, s.324; Kenan Bilici "Karamanoğlu Alaeddinbey Türbesi", Ankara: *Vakıflar Dergisi*, (1985), S.19, s.271-272; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.123.

¹¹³ Ercan Sucu, "Mevlâna Celâleddin-i Rumi'nin Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma Sürecine Etkisi", Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (2017), s.45-47.

İç süslemelerinde çini kullanılmış, İstanbul Çinili Köşk'te bulunan mihrap ise bu imareten sökülüp götürülmüştür. İmaret çok fonksiyonlu bir yapı olarak karşımıza çıkmakta olup medrese, mescid, dinlenme yeri, aş evi gibi kullanılacak bölümlerden oluşmaktadır. Mimarı Karamanlı Hacı Ömer'dir. Kümbet'in ise yazıtı bulunmamaktadır. Bu yapı daha sonradan imarete bir kemer vasıtasıyla bitleştirilmiştir. Bu yapıda da kesme taş kullanılmış, döşemeleri ahşaptan sandukaları ise alçıdan yapılmıştır. Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in yaptırmış olduğu imaretinin hemen yanında yer alan çeşmeye ait herhangi bir kitabe veyahut yazıt bulunmamaktadır. İmar tarihi açısından net bir bilgi olmamakla birlikte imaretin inşası ile birlikte (1432) yapıldığı düşünülmektedir. İlk yapıldığı dönemde mutfak, kiler, ocak gibi yapılarında yanında olduğu çeşme bugün itibariyle yapılan yol çalışması sonucunda eklentileri yıkılarak tek çeşme olarak bırakılmıştır. Yapımında Karaman'a özgü Kürt deresi taşı kullanılmıştır. Bu yapının asıl cephesini ise güneye bakan kısım oluşturur ve sütunçeler, silmeler, kabaralar ile bezenmiştir. Mahalleye adını veren Sekiz Çeşme Hamamı Karamanoğlu II. İbrahim Bey tarafından yaptırılmıştır. Çeşmeye dair bir yazıt bulunmadığı için yapım tarihi net olarak bilinmemekle birlikte Gazete Anadolu'nun 22 Ekim 2024 tarihli yayınında çeşmenin imar tarihi 1420-1432 olarak gösterilmiştir. Aynı zamanda İbrahim Bey İmaret'i'nin vakıfları arasında gösterilen bu yapının muhtemel yapımı 1432 ve öncesi olarak kabul edilebiliriz. Kadın ve erkekler için iki ayrı bölümü bulunan hamam halk arasında Seki Çeşme Hamamı olarak da bilinmektedir. Traşlık, hela, soğukluk ve soyunma bölümlerinden oluşan hamam moloz taşlardan inşa edilmiştir. Bugünkü haliyle süslemelerden yoksun düz bir yapı şeklinde karşımıza çıkmaktadır.¹¹⁴

Bugün halen ayakta olan Mahkeme Hamamı, Konya Kadısı Mustafa oğlu Ahmed'in 1621-22 tarihli vakfiyeden aldığı kopyaya istinaden Mayıs 1464 tarihinde yaptırılmış olmalıdır. Yine 1155/1742 yılına ait olan Konya Şer'iyeye Sicili Defterinde 1454 yılına ait Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in vakfiye kaydı, hamamın İmaret için vakfedildiğini gösterir. Çifte hamam olarak da bilinen hamam hem erkek hem de kadınlara halen hizmet vermektedir. Soğukluk, sıcaklık, soyunmalık, su deposu ve külhanın bulunduğu hamam moloz taşlar ve tuğla kullanılarak inşa edilmiştir. İlerleyen süreçte onarımdan geçirilen hamamın kaplamaları mermer ile değiştirilmiş, horasan harcı sıvası mozaik ile kaplanarak kireç harçla yapıştırılmıştır.¹¹⁵

¹¹⁴ Aynur Durukan, "İbrahim Bey İmaret'i ve Kümbeti", İstanbul: *TDV İslam Ansiklopedisi*, (2000), C.21, s.287-290; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.143.

¹¹⁵ Ahmet Çaycı, "Arşiv Kayıtlarına Göre Konya Mahkeme Hamamı (Hamam-ı Cedid, Yeni Hamam), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2004), S.12, s.153-156; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi

Ticari amaçla yapılan hanların en önemlilerinden birini oluşturan Hoca Mezid/Kapan Hanı da Karamanoğlu II. İbrahim tarafından İmaretine gelir getirmesi amacıyla 1464 yılında yaptırılmıştır. Genel itibariyle tüm şehrin iaşesinin sağlandığı bu han, civar köylerden de gelen halkın konakladığı bir mekan olarak karşımıza çıkmaktadır. İki katlı ve bir avlu içerisinde bulunan han konaklama, yeme içme gibi birçok yönden hizmet de vermiştir. II. İbrahim Bey tarafından yaptırılan imarete gelir getirmesi açısından civar il ve ilçelerden vakıflar kurulmuş ve bunların yönetimi, denetimi Paşa Çelebi tarafından yapılmıştır. Vilayet-i Sa'id'e (Konya) tabii olan Zengi Köyü'nden öşr-i reaya ve rub-ı öşr-ı piyadegandan 1155 akçe vakfedilmiştir.¹¹⁶

İbrahim Bey, Çelebi Mehmed'in kızı İlaldı Hatun ile evlenerek Osmanlı Hanedanı'na damat olan atalarının yolunu izlemişti. İlaldı Hatun'un Konya'da bulunduğu sırada yaptırdığı darülhuffazın tam inşa tarihi bilinmemekle beraber 1427 ila 1463 yılları arasında yaptırıldığı kesindir. Vakıf eseri yaptıranlar arasında hanım sultanların olması dikkat çekerken, Nefise Hatun'dan sonra İlaldı Hatun'un da bir vakıf eseri yaptırmış olması hanım sultanlarında sosyal hayatta aktif rol aldığı bir göstergesi olmuştur. Kur'an-ı Kerimlerin okutulduğu, hafızların yetiştirildiği yerler olan darülhuffazlar çeşitli kurallar çerçevesinde işletilmekteydi. Darülhuffazın tasarrufu Hüsrev Çelebi ve Ca'fer Çelebi veled-i Mevlana Nizamî'ye verilmiştir. İhtiyaçların giderilmesi için Şadi Bey Hamamı'ndan hasılı 7140 akçe, hamamın karşısında bulunan dükkandan 120 akçe ile toplam 7260 akçelik gelir vakfedilmiştir. Bu gelirlerden kandil için kullanılacak yağ ücreti ile 10 hafız için verilecek 10 akçenin bedeli, imama verilecek bir akçe ile müezzine verilecek ayda 5 akçelik ücret karşılanmıştır.¹¹⁷

Karamanoğlu hanedanına mensup olduğu tahmin edilen Rahime Hatun da Larende'de kendi adını taşıyan bir hankah yaptırmıştır. Rahime Hatun Zaviyesi olarak bilinen hankahın hududları hakkında Karamanoğlu İbrahim Bey'in 1432 yılına ait vakfiyesinde bilgiler bulunur. Hankah, İbrahim Bey İmaretinin hemen güneyinde bulunan Emir Musa Zaviyesi'nin bitişiğinde inşa edilmiş olup vakfın kendisine ait vakfiye kaydı bulunmamıştır. Hanedan üyelerinin yaptırmış olduğu diğer eserlerde olduğu gibi bu yapıda da kesme taş tekniği kullanılmıştır. Günümüze kadar ulaşamayan hankâh yapıldığı dönemde medrese olarak da kullanılmıştır. 1483 Yılı tutulan vakıf kaydında hankâhın tasarrufu Mehmed Çelebi Mevlâna

Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.144.

¹¹⁶ Doğan Yörük, "XVI. Yüzyılda Konya Şehir Ekonomisi", Konya: Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (2017), S.42, s.358-359; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.144.

¹¹⁷ Hamit Şafakçı, "Osmanlı ile Karamanlı Arasında Bir Kadın: İlaldı Hatun", *Bellekten*, (Nisan 2020), C.84, S.299, s.116-120; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.156.

Şemseddin'in oğlu Mevlâna Saru Yakub'a bırakılmıştır. Gelir getirmesi için vakfedilen köyde bulunan Emir Musa hanesinden 2000 akçe, Bir pare elma bahçesi, Yeniköprü yakınlarında bulunan bir hankah yeri ve bir pare yer ile Köşkbağı, Tozadıaltında ve Sinle Köyü'nde birer pare yer 200 akçelik akarı ile vakfedilmiştir. Buradan sağlanan gelir ile hankahın ihtiyaçları giderilirken kalanı ile yolculuk yapan misafirlerin ihtiyaçlarının giderilmesi şarta bağlanmıştır.¹¹⁸

2.2. Karamanoğulları Dönemindeki Umera/Ulema/Meşayih Evkafı

2.2.1. Hoca Mahmud Darülhuffazı

Hicri 855 yılında Hacı Bahşayış oğlu Hoca Mahmud tarafından Karaman'ın Abbas Mahallesinde inşa ettirilmiştir. Kuvvetle muhtemel darülhuffazdan sonra mahallenin adı Hoca Mahmud Mahallesi olarak anılmaya başlanmıştır. Kitabesi de bulunan yapıya ek olarak sofa, mescid ve mektep de eklenmiş olup bir zaviye görünümüne kavuşmuştur. İbrahim Bey'in mektubunda darülhuffazın tasarrufu Hoca Mahmud'un evladlarına bırakılırken, Kirişçi Baba Çeşmesi'nin masrafları da darülhuffazın gelirlerinden karşılanmak suretiyle kaydedilmiştir.¹¹⁹

Hoca Mahmud Darülhuffazı, Hoca Mahmud Mahallesi'nde yer almakta olup küçük bir külliye tipi bir yapının içinde yer alır. Vakfiye kaydı Niğde Kadısı Said b. İlyas tarafından tutulmuş olup Hoca Mahmud'un tüccar olduğu dile getirilmiştir. Darülhuffaza dair bilgilerden yapının ahşap olarak inşa edildiği ve bu sebeple de uzun ömürlü olmadığından sonraki süreçte moloz taşlar kullanılarak yeniden restore edilen yapının günümüzde halen varlığını bu şekilde sürdürdüğü anlaşılmaktadır.¹²⁰

2.2.2. Hoca İbrahim Darülhuffazı (Hasbeyoğlu Darülhuffazı)

Darülhuffaz, Karamanoğlu II. Mehmed Bey döneminde Konya'da Hatibli Hacı Hasbey oğlu Mehmed tarafından inşa ettirilmiştir. Arapça olarak yazılan kitabesi giriş kapısının üzerinde bulunmaktadır. Batılı araştırmacılar tarafından Ayasofya Mescidi olarak adlandırılan bu yapı, ince işçiliği ve mimari açıdan kullanılan teknikleri ile dikkat çekmektedir.

¹¹⁸ İbrahim Hakkı Akman, "Larende/Karaman Kentinde Osmanlı Klasik Eğitim Kurumlarının Analizi (1600-1839)", Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı, Doktora Tezi, (2018), s.219-220; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.122.

¹¹⁹ M. Zeki Oral, "Karaman'da Hoca Mahmud Mescidi Dar-ül-Fuffazı Vakfiyesi ve Kitabeleri", *Belleten Dergisi*, (1959), C.23, S.90, s.213-214; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.128.

¹²⁰ Semavi Eyice, "Hoca Mahmud Dârülhuffazı ve Mescidi", İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi, (1998), C.18, s.189; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.120.

Öte yandan Hasbey oğlu Mehmed Bey'in kabrinin de burada bulunuyor olması yapının türbe-darülhuffaz vasfında olduğunu gösterir. Darü'l-huffazın tasarrufu Pir Ahmed veled-i Hoca İbrahim'e bırakılmış olup, çeşitli dükkanlar gelir sağlaması için vakfedilmiştir.¹²¹

Karamanoğulları döneminde Hacı Hasbey oğlu Mehmed Bey tarafından Meram'da yaptırılan ikinci bir darülhuffaz dha vardır. Konya şehir merkezi dışında bir tepeliğe kurulan yapının tasarrufu Hond Paşa bint-i Hacı Hasan'a verilmiş, daha sonra bu görev oğlu Ahmed'e geçmiştir. Bitişinde cami, hamam ve mescid bulunan darülhuffazın mimarisi tek kübbeli ve kare planlıdır. Günümüzde mescid olarak kullanılmaya devam edilen darülhuffaza gelir getirmesi için dükkân ve 3 kıta dükkân zemininden toplamda 900 akçe vakfedilmiş olup, Cuma günleri beş cüz okunması şart koşulmuştur.¹²²

2.2.3. Yusuf Ağa Darülhuffazı ve Çeşmesi

Vakıf kayıtlarında Yusuf Ağa İbn Abdullah olarak kaydedilmiş olup kendisinin II. İbrahim Bey'in azatlı kölelerinden olduğu tahmin edilmektedir. XV. Yüzyılda inşa edildiği düşünülen darülhuffazın günümüzde herhangi bir kalıntısı mevcut değildir. Yapıldığı dönemde Şerefüddin Camiî yakınlarında olabileceği tahmin edilmektedir. Müteveli atamaları uzun süre devam eden darülhuffazda eğitimler XVII. yüzyıla kadar sürdürülmüştür. İbrahim Bey'in mukarrnamesinde görüldüğü üzere darülhuffazın giderlerinin karşılanabilmesi için Ilgın'a bağlı Mahmudhisarı Köyü'nden hasılı 1549 akçe oşır, Anduğu'na bağlı Asmaz Köyü'nde bulunan malikane, bağ ve diğer vergilerden hasıl 3320 akçe, Göçü'ne bağlı Raiyyet Köyü'nden 2 sehm ve 12 sehmen hasılı 5349 akçe toplamda 10.218 akçe akar olarak vakfedilmiştir.¹²³ 1476 ve 1483 yılı vakıf kayıtlarında Hoca Fakih Vakfı önünde Yusuf Ağa tarafından yaptırılan bir çeşme olduğu ve İbrahim Bey'in de verdiği mukarrname ve mektub ile tespit edilmiştir. Gelir getirmesi için Kireli'ne bağlı Karacasalar mezrası 360 akçe ile vakfedilmiştir.¹²⁴

¹²¹ Emin Kılıç, "Klasik Dönem Osmanlı Eğitim Kurumlarından Konya Darü'l-Huffazları (XVII. Yüzyıl)", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2008), S.7(1), s.31-32; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.156.

¹²² Emin Kılıç, a.g.m. s.31-32; M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.156.

¹²³ Emin Kılıç, a.g.m. s.40-41; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.160.

¹²⁴ Yahya Başkan, "Konya'da Karamanoğullarına Ait Vakıflar", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), C.1, s.222-223; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.102.

2.2.4. La'l Paşa Darülhuffazı

Karamanoğlu İbrahim Bey'in Şehzade eğitimliği yaptığı bilinen (La'l-Lala) Paşa'nın bina ettirdiği Darülhuffaz vakfı içinde evladından Mevlana Abdülaziz adına bir mektup verdiği tespit edilmiştir. Darülhuffazın yanına yapılan buk'a (türbe) için de Seyfiyye Medresesi Müderrisi Mevlana Bedreddin evladı adına mektup verilmiştir. Bu vakıf için vakfedilen Konya sahrasına bağlı Akçaviran Köyünden 720, Kâbız Ali Köyünden 240, Gedegilas'daki değirmenden 20, sarracan dükkanı (koşum takım dükkanı)'dan 50 olmak üzere vakfedilen yerlerden toplam 1040 akçe gelir elde edildiği anlaşılmıştır. Vakfedilen Yahya Attar zemini, Horsamalı sahrasındaki ve darülhuffaz yanındaki bağlar ile havuz yanındaki zeminden ise harab olmaları dolayısıyla gelir elde edilemediği anlaşılmaktadır.¹²⁵

2.2.5. Hacı Ali Efendi Darülhuffazı

Karamanoğulları dönemi İlimiye sınıfından olan Hacı Ali Efendi tarafından yaptırılan darülhuffazın tasarrufu Mahmud Çelebi bin Rikabdar'a verilmiştir. Konya Fenari Hamam'ından 8000 akçe, bağ, iki dükkan, Aymenos zemininden 3kıtaya yer ve bir bahçeden hasıl 20 akçe, dükkana ait 10 kıta yer ile toplamda 8020 akçelik akarı ile vakfedilmiştir.¹²⁶

2.2.6. Mu'in Medresesi

Karamanoğulları zamanında yapıldığı düşünülen medreseyi Konyalı Hoca Muin bina ettirmiştir. 1483 yılı tutulan vakıf kaydından medresenin tasarrufu Mevlâna Muslihüddin'e bırakılmıştır. Medreseye gelir sağlaması için Bilecük'e tabii bir köyde bulunan su değirmeninden hasıl olan 210 akçe, 10 kıt'a dükkândan 87 akçe, Hoca Muin'in vadi-i asiyaından 200 akçe, kurb-i meramda bulunan iki kıt'a yerden 60 akçe ve Hoca Muin'e ait bir bağ yerinden hasılı 50 akçe ile toplamda 607 akçe Sultan Mehmed hükmü ile vakfedilmiştir.¹²⁷

2.2.7. Server Ağa Vakfı

Karamanoğlu devlet adamlarından Server Ağa, kayıtlarda Kara Server, Server Ağa veya Server Bey olarak kaydedilmiştir.

¹²⁵ Büşra Bağcı, "Selçuklu ve Beylikler Dönemi Konya Zaviye Vakıfları", Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII., (Ed. Caner Arabacı, Nesimi Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: Konya Ticaret Odası Yayınları, (2021), s.224; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.154.

¹²⁶ ; M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.154.

¹²⁷ Doğan Yörük, "15-16. Yüzyıl Osmanlı Taşra Medreselerinde Hiyerarşi Arayışı: Konya Örneği", Prof. Dr. Bayram Ürekli'ye Armağan, (Ed. Doğan Yörük, Hüseyin Muşmal), Konya: Palet Yayınları, (Aralık 2023), s.146; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.153.

Özellikle II. İbrahim Bey döneminde aktif olarak görev almış, Osmanlı-Karaman (1444) Savaşı sonrasında II. İbrahim Bey tarafından elçi olarak Osmanlı Devleti'ne gönderilmiştir. 1476 ve 1483 yıllarında tutulan vakıf kayıtlarında Server Ağa tarafından Konya da üç çeşme yaptırılmış olup, tasarrufu Server Ağa'nın utekası olan Hamza'ya bırakılmış, Hamza'dan sonra ise çeşmelerin tasarrufu onun evladına ve onun neslinden gelecek kişilere bırakılmıştır. Eğer neslinden kimse kalmaz ise tasarrufun Konya Kadı'sına geçeceği vakfiye de belirtilmiştir. Server Ağa'ya ait bir hane, Konya Yakubviran mezrasında bir yer, Konya'da bulunan bir hamam ve yanında bir dükkân ile Köşkkavak mevkiinde bulunan bir yer, helvacıyan da bir zemin ve kervansaray için bir zemin yer karşılığında toplamda 17.744 akçe akarı ile vakfedilmiştir.¹²⁸ Karamanoğlu umerasından Server Ağa'nın cüz tilâvetine meşrut olan vakfının tasarrufu, Tudubint-i Hacı Muhyiddin'de olduğu ve Şerefüddin Camii'nde beş cüz Kur'an-ı Kerim okunması şartı ile vakfedildiği 1483 yılı tahrir kaydında işlenmiştir. Bezciler Hanı başta olmak üzere 17 dükkân ve Şerefüddin Camii yerinden hasıl 900 akçelik akar vakfa gelir getirmesi için Server Ağa tarafından vakfedilmiştir.¹²⁹

2.2.8. Sungur Ağa Darülhuffazı

Yusuf Ağa'nın azatlılarından olan Sungur Ağa'nın vakıf kaydı, Yusuf Ağa'ya ait olan bir vakıf kaydına ek olarak tespit edilmiştir. Bu darülhuffazın tasarrufu önce Sungur Ağa'ya sonra da Yusuf Ağa'nın diğer azadlısı Ürkmez'e ve onun evladına bırakılmıştır. Eğer soyundan kimse kalmaz ise Konya Kadısının tasarrufuna bırakılmıştır. Gelir sağlaması için Konya'da bulunan Sungur Ağa Hamamı'ndan hasıl 14.000 akçe, şerbet dükkânı ve keşgirden hasıl 360 akçe, Konya'ya tabii Alıpı Köyü'nden hasıl öşr 480 akçe, yine Konya'da Sungur bahçesinden 20 akçe ve İmaret Bahçesi'nden hasıl toplamda 14.860 akçelik akarıyla vakfedilmiştir.¹³⁰

2.2.9. Südün Ağa Çeşmesi ve Eşrefoğlu Camii Cüzhan Vakfı

Karamanoğlu'na hizmet eden ağalardan biri olan Sudun Ağa, kayıtlarda Südun/Sodon olarak karşımıza çıkmaktadır. 1483 yılı tutulan vakıf kaydına göre Konya Mevlâna Hamamı'nın yanında bir çeşme vakfı kurmuştur.

¹²⁸ Yahya Başka, "Konya'da Karamanoğullarına Ait Vakıflar", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), C.1, s.221; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.100, 102.

¹²⁹ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.100,102; Yahya Başkan, a.g.m. s.222.

¹³⁰ ; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.154.

İlgın'a bağlı Ayazlar Köyü'nden elde edilen 800 akçelik gelir ile Pir Ebî Zaviyesi'ne yakın Hoca Salman Dolabı'ndan sağlanan 120 akçeden müteşekkil toplam hasılı 920 akçe geliri çeşme için vakfetmiştir.¹³¹ Yine Südün Ağa tarafından Eşrefoğlu Cami'inde tasarrufu Ahmed bin Panbukçı'da olmak üzere günde altı cüz okunması vakfa şart koşularak cami içinde cüzhanlık görevi başlatılmıştır. Çeşitli yerlerde bulunan 23 dönüm arazi ile 7 dükkandan hasıl 1808 akçe cüzhanlık için vakfedilmiştir.¹³² Südün Ağa tarafından yaptırılan Südün Mescidi ve Yahya Fakih Mescidi hakkında eski defterde görüldüğü üzere Öyükdibi ve Çiftlülce'de bulunan yerler gelir getirmesi için vakfedilmiştir.¹³³

2.2.10. Şadî Bey Mescidi ve Zaviyesi

Karamanoğulları döneminde inşa edilen Şadi Bey mescidi ve zaviyesi vakfı, 15 Şubat 1425 de düzenlenen vakfiye kaydına göre Abdullahi'l-Hakîk oğlu Şadî Bey tarafından vakfedilmiştir. Vakfin mütevellisi azadlılarından Yusuf b. Abdullah olup mescid için yaptırılan çifte hamamın da vakfedildiğini haber verir. Hamam ve zaviyenin XIX. yüzyılın başlarında harap olarak yıkıldığı anlaşılmaktadır.¹³⁴

2.2.11. Sikaye Vakfı

Konya Bezzazistan yakınında bulunan Sikaye Vakfı, Karamanoğlu umerasından Ömer Bey tarafından Müslüman hacıların su ihtiyaçlarını karşılamak için bedesten yakınlarında inşa ettirmiştir. Çeşitli dükkanlardan hasıl 119 akçe çeşmenin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için vakfedilmiştir.¹³⁵ Bezzazistan yakınlarından bulunan musluk için yine Ömer Bey tarafından vakfedilen Hallaç Dükkanı'ndan hasıl olan 72 akçe, iki kıta musluk yerinden sağlanan 24 akçe, kasap dükkanında hasıl 120 akçe olmak üzere toplamda 216 akçelik gelir vakfedilmiştir. Vakfin toplam geliri 335 akçeyi bulmaktadır.¹³⁶

¹³¹ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.129; Yahya Başkan, "Konya'da Karamanoğullarına Ait Vakıflar", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), C.1, s.222.

¹³² M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.129; Hüseyin Muşmal, "XVIII. Ve XIX. Yüzyıllarda Beyşehir Kenti'nde Bulunan Müesseseler ve Vakıflar", Konya: *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (2006), S.19, s.242-243.

¹³³ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.129.

¹³⁴ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.99; Büşra Bağcı, "Selçuklu ve Beylikler Dönemi Konya Zâviye Vakıfları", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), s. 346.

¹³⁵ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.103

¹³⁶ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.103.

2.2.12. Çah-ı Ab Vakfı

Larende'ye bağlı İdemud'da bulunan su kuyularını Karamanoğullarına bağlı azatlı ağaların yaptırdığı düşünülmektedir. Dikilütaş Köyü'nde bulunan bir kıta yerden hasıl olan 30 akçe ihtiyaçların giderilmesi için vakfedilmiştir.¹³⁷

2.2.13. Afşar Zaviyesi

XIV. Yüzyıl zaviyelerinin içinde yer alan Afşar Zaviyesi'nin tasarrufu Karamanoğlu Bedrüddin İbrahim Bey'in kardeşi Musa Paşa'ya İbrahim Bey'in mektubuyla bırakılmış olup vakfı ise Karamanoğlu Alaüddin Bey'in yaptığı anlaşılmaktadır. Musa Paşa'nın Musa Şeyh olarak tanınmasının nedeni ise müftülük ve vaizlik yapmasına bağlanır. Konya'nın Dağ Belviran Kazası'nın Afşar Köyü'nde inşa ettirilen zaviyenin akaratları; bir çiftlik ve 19 parça yerden alınan oşrlar ile çiftlik, kovan, bağ ve ağnam vergilerinden sağlanan yaklaşık 200 akçedir. 1500 ve 1530 senelerindeki kayıtlarda zaviyenin gelirinde neredeyse hiç değişim olmamıştır. Toplam 280 akçelik bir gelirden söz edilirken, Alaüddin Bey'in vakfettiği çiftlik sayısı ikiye çıkmıştır. Zaviyede görevli şeyhler ve dervişlerin yanı sıra ayende ve revendeye gereken hizmeti veren görevliler de vardır. 1583 senesine ait ek bir vesika da 12-21 Nisan 1679 tarihindeki son zaviyedar Mevlüd Meşe Bin Abdülaziz olarak kaydedilmiş olup devamında zaviyeye dair bilgilerin olmamasından dolayı kapandığı düşünülmektedir.¹³⁸

2.2.14. Kara Doğan Zaviyesi

Karamanoğlu Ali Bey tarafından yaptırıldığı tahmin edilen Kara Doğan Zaviyesi, Konya'nın Avalama Köyü'nde bulunmaktadır. Ali Beylerden hangisinin yaptırdığı kesin olarak bilinmemekle beraber, Şeyhi Hacı Bayram ile de herhangi bir bağ kurulamamıştır. Ancak Hacı Bayram'ın Karaman vilayetindeki önemli ailelerden birine mensup olduğu düşünülmektedir. Bir Karamanoğlu beyi tarafından yaptırılan zaviyeye gelir getirmesi için sadece bir çiftliğin vakfedilmiş olması absürt bir durumdur. Toplamda ise 120 akçe gelire sahiptir. Bu kadar az gelire rağmen uzun yıllar ayakta kalmayı başaran zaviye 1720'lerde harap hale gelmiştir.¹³⁹

¹³⁷ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.125.

¹³⁸ Hamit Şafaklı, "Belviran Kazası Tekke ve Zaviyeleri (1476-1876)", Ankara: Vakıflar Dergisi, (Haziran 2016), S.45, s.61; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.115.

¹³⁹ Doğan Yörük, "Konya Çevresinde Kolonizatör Dervişler (XV-XVI. Yüzyıl)", *Konya Araştırmaları Göç ve İskân*, (Ed. Alaattin Aköz – Doğan Yörük), *Palet Yayınları*, (Aralık 2017), s. 123-124; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.105.

2.2.15. Kutlu Hoca Zaviyesi

Yıldırım Bayezid (1389-1402) ile Karamanoğlu II. İbrahim Bey dönemi yaşadığı düşünülen Kutlu Hoca'nın zaviyeyi ne zaman yaptırdığı veyahut neden onun ismiyle anıldığına dair bir bilgi yoktur. Zaviyeye ait ilk kayıt, Osmanlıların Karamanoğulları topraklarını ele geçirdikleri 1476 yılında aittir. Yıl 1483'e geldiğinde zaviyenin tasarrufu Kutlu Hoca evladından Nureddin Sofu'ya geçmiştir. Kutlu Hoca'nın bir diğer oğlu Derviş Habib de zaviyenin görevlileri arasında yer almaktadır. Cengere Köyü'nde yer alan zaviye için Yıldırım Bayezid başta olmak üzere Karamanoğlu II. İbrahim Bey ve Sultan Mehmed de mukarrernameler vererek çeşitli vergilerden muaf tutmuşlardır. II. İbrahim Bey'in vermiş olduğu mukarrername de zaviyenin görevlileri arasında Kutlu Hoca başta olmak üzere, Derviş Mehmed veled-i Abdülhacı ve Saru, Derviş Ahmed veled-i Durmuş, Hüseyin veled-i Yusuf, Ali veled-i Musa, İbrahim veled-i Kutfal, Tanrıvermiş veled-i Turan, Mustafa veled-i Emir Ali ve Emir, Hasan veled-i Kasım ve Mustafa'nın biraderinden söz edilmektedir. Bunlar avarız vergisinden muaf tutulmuşlardır. Zaviye akarı olarak Cengere Köyü'nün Melenduz'a tabii Göl mezarından hasıl olan 500 akçe kaydedilmiştir.¹⁴⁰ Karamanoğlu Nureddin Sofu'ya izafe edilen türbenin yanında bulunan zaviyenin Şeyh Habib adına taşınması, burada anılan kişinin Karamanoğlu'nun cediti olduğuna dair görüşü şüpheye düşürür. Kutlu Hoca oğlu Şeyh Habib Zaviyesi için vakfedilen iki çiftlik yerden hasıl olan gelir 300 akçeyi bulmaktadır.

2.2.16. Kavlak Musa Zaviyesi

Konya'nın Seydişehir Kazası'nın Ortakaraviran Köyü'nde bulunan Kavlak Musa Zaviyesi, 1483 Yılındaki Tahrir kayıtlarına göre Karamanoğlu İbrahim Bey döneminde yaptırılmıştır. Zaviye 1476 Yılı Tahrir kaydına göre Şeyh Hasan'ın oğullarından Derviş Mehmed ve İsmail'in tasarrufundadır. II. Bayezid'in oğulları Şehzâde Sultan Mustafa ile Şehzâde Sultan Abdullah'ın mukarrernamelerinin yanı sıra İbrahim Bey'in de mektubunda belirtilen bir buçuk çiftlik yerine ek olarak buralardan elde edilen bağ, bostan, kovan vergileri ile ağnam vergisinden müteşekkil toplam 300 akçe vakfedilmiştir. Kavlak Musa Zaviyesi'ne Zilkade 1103/Temmuz-Ağustos 1692 tarihinden itibaren düzenli olarak zaviyedarlar atanmış ve sürekliliği sağlanmıştır. XIX. Yüzyıl (1864) Tarihli Muhasebe kaydına göre harap halde olan zaviye, onarım görerek 1911 yılına kadar faaliyet göstermeye devam etmiştir.¹⁴¹

¹⁴⁰ Nezvat Topal, "Kutlu Hoca Zaviyesi ve Yerinin Tespiti Üzerine", *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, (2016), Vol.6, s.107-108; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.150.

¹⁴¹ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.137.

2.2.17. Kırk Dede Zaviyesi

Karamanoğlu İbrahim Bey, XIV. yüzyılda yaşamış olan Beyce Sultan evladından Kırk Dede adına kurulan zaviye için de mektup vermiştir. Nakşibendiyye silsilesindeki en önemli mutasavvıfların başında gelen Ebul Kasım Gürgani'nin torunlarından olan Beyce Sultan, Orhan Gazi döneminde Bursa ve Bilecik bölgesinde pek çok bölgeye ve Evrenos Bey'in oğluna isim babası olmuş, ilk olarak Anadolu'ya geldiği merkez olan Tarsus'ta Anadolu'da kurulan ilk Nakşibendiyye zaviyelerinden birini kurmuş ve Denizli'nin Çivril kasabasında vefat ederek buradaki türbesine defnedilmiştir. Onun neslinden Kırk Dede'nin Beyşehir'de kurduğu zaviyenin daha sonra evladından Şeyh Derviş Mansur ve Derviş Lutfi tarafından müştereken tasarruf edildiği ve zaviye için vakfedilen Kırılı'ne bağlı Aşağı Eznebolu köyündeki vakıf yerinden 300 akçe hasıl sağlandığı anlaşılmaktadır.¹⁴²

2.2.18. Hacı Yahya bin Hacı Ahmed Darülhuffazı

İbrahim Bey'in mektubunda görüldüğü üzere tasarrufu Ahmed bin Seydi Ali'ye bırakılmış olup, defteri köhneden hasıl 200 akçe olan bir kıta bağın vakfedildiği anlaşılmaktadır.¹⁴³

2.2.19. Şeyh Sadri Zaviyesi

Eski defterde bulunan padişah mukararrnamesi ve İbrahim Bey'in mektubu görülmüş olduğu ve vakfın tasarrufunun Şeyh Sadri evladına bırakıldığı anlaşılmaktadır. Murad Çelebi defterinde Yakub Fakih zaviyenin imamyken, Derviş Sinan ve Abdül veled-i Bedir ise zaviyenin hizmetkarları olarak zikredilmiştir. Zaviye, diğer bütün vakıf eserleri gibi avârız-ı divânîyye ve tekâlif-i örfîyyeden muaf ve müsellemler tutulmuştur.¹⁴⁴

2.2.20. Şeyh Resul Zaviyesi

Karamanoğlu İbrahim Bey'in kendi kurduğu vakıflarından başka pek çok küçük çaplı zaviye tipi vakıflar içinde temlikler de bulunduğu "İbrahim Bey mektubu" ibaresinden anlaşılır. Örneğin; Konya ya bağlı Pınar başı köyündeki Şeyh Resul Zaviyesi için bu zaviyede şeyhlik yapan Bayezid adına hasılı 600 akçeyi bulan beş çiftlik yer ve bir kıta bağ vakfetmiştir.¹⁴⁵

¹⁴² M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.129.

¹⁴³ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.156.

¹⁴⁴ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.101.

¹⁴⁵ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.105.

2.2.21. Şeyh Taşkun ve Şeyh Ali Zaviyeleri

Hatunsaray'ı'na bağlı Kilisre Köyündeki Şeyh Ali zaviyesi için Şeyh Adil'in oğlu Ahi Yusuf adına hasılı 150 akçe olan bir çiftlik ve Zengicek'e bağlı Kızılviran Köyündeki 700 akçe gelirlili Sevindüklü mezrası Şeyh Taşkun adına vakfedilmiştir.¹⁴⁶ İbrahim Bey, kendisinden önce kurulmuş olan Taşkın Şeyh oğlu Zahirüddin Bey vakfının tasarrufunu Himmet Derviş ve evladına vermiş, Himmet Derviş'in evladından Şeyh Ahmed oğlu Halil'in tasarruf ettiği vakfın toplam hasılı ise 1137 akçe olarak belirlenmiştir. Hasılın 820 akçesi Aksaray'a tabi Karaöyük, 317 akçesi ise Niğde'ye bağlı Kızılcamescid köylerinden sağlandığı, bunlardan ilkinin Zahirüddin Bey'in evladına, diğerinin ise Derviş Himmet evladına vakfolunduğu anlaşılmıştır.¹⁴⁷

2.2.22. Seydi Efendi Zaviyesi

Seydiöyüğü Köyü'ndeki Seydi Efendi Zaviyesi için hasılı 120 akçe olan Ova Belviranı Köyü'ndeki Taylu Hacı ve Genç Karı mezraları vakfedilmiş olup, mutasarrıfı Hacı Yusuf'tur.¹⁴⁸

2.2.23. Şeyh Ma'ruf Zaviyesi

Ova Belviran'a bağlı Aşursaray Köyü'nde bulunan Şeyh Maruf Zaviyesi 1483 yılı Murad Çelebi defterine "evlad-ı İsmail"e mukarrer tutulmuş olup, bu zaviye Karamanoğlu İbrahim Bey, babası Mehmed Bey ve dededi Alaüddin Bey'in muafnamelele ile tüm avarız ve tekalif-i divânîyyeden muaf tutulmuş, sadece ayende ve revendeye hizmet ettirilmeye meşruttur. 340 akçe hâsıla sahip olan 12 parça halindeki üç çiftlik yer cami ve zaviye için vakfedilmiştir.¹⁴⁹

2.2.24. Mahmud Yasavul Vakfı

Belviran'a bağlı Turayda Köyü'nde bulunan vakıf için Belviran'a bağlı Hasanlar Köyü'nden bir bağ, Vadi-i Halidin'de harap bir değirmen, Birtaş köyü'ne bağlı dört kıta yer,

¹⁴⁶ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.107.

¹⁴⁷ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 150.

¹⁴⁸ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.114.

¹⁴⁹ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.114.

Hasanlar köyünde bir kıta yer ve Diminyeri'nde bir kıta yerin hâsılı olan 150 akçe gelir kaydedilmiştir. Vakfın mutasarrıfı Hamza Efendi oğlu Şeyh Mehmed ve oğulları olup, bunun için İbrahim Bey'den bir mektubun görüldüğü anlaşılmaktadır.¹⁵⁰

2.2.25. Buğra Baba Zaviyesi

Ova Belviranı'na bağlı Dutludene Köyü'nde bulunan Buğra Baba Zaviyesi için Sultan Cem ve İbrahim Bey'in mukarrernâmelerinin görüldüğü ve vakfın Mevlana İlyas'ın tasarrufunda olduğu anlaşılmaktadır. Köyde dört kıt'a 50 dönüm yer, Ömer Dıraz oğlu Aruk'tan yedi kıt'a yerden sağlanan 120 akçe gelir tespit edilmiştir.¹⁵¹

2.2.26. İbrahim Seydi Zaviyesi

Ova Belviran'a bağlı Keşlik Köyü'nde bulunan zaviyeyi İbrahim Bey'in verdiği muafname ile Şeyh Fakih ve Şeyh Sadrüddin'in tasarruf ettiği ve zaviyenin 200 akçelik bir gelire sahip olduğu anlaşılmaktadır.¹⁵²

2.2.27. Yunus Fakih Medrese ve Camii

Ova Belviran'a bağlı Torla Köyü'nde bulunan Yunus Fakih Medrese ve Camii için 1150 akçelik hasılı olan bir çiftlik vakfedilmiştir. Vakıf için Şehzâde Sultan Mustafa, Sultan Cem ve Karamanoğlu İbrahim Bey'in mektuplarının görüldüğü ve vakfın Mevlana İlyas Fakih'in tasarrufunda bulunduğu tespit edilebilmektedir.¹⁵³

2.2.28. Kozağacı Köyü Zaviyesi

Ova Belviran'ın Kozağacı Köyü'ndeki zaviye için vakfedilen iki çiftlik yerden 143 akçe hâsıl sağlanmakta olup, İbrahim Bey'in mektubu ve mukarrernamesi ile Hacı Osman ve Hacı Yusuf oğlu Ömer Derviş zaviyeyi tasarruf etmekteydi.¹⁵⁴

2.2.29. Kiçi Zaviye

İbrahim Bey'in mektup verdiği vakıflardan biri olan Kiçi Zaviye'nin geliri 150 akçe olup, zaviyenin Şeyhzâde evladından ismi verilmeyen bir kız tarafından tasarruf edildiği anlaşılmaktadır.¹⁵⁵

¹⁵⁰ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.115.

¹⁵¹ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.115.

¹⁵² Hamit Şafakçı, "Belviran Kazası Tekke ve Zaviyeleri (1476-1876)", Ankara: Vakıflar Dergisi, (Haziran 2016), S.45, s.72-73; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.116.

¹⁵³ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.116.

¹⁵⁴ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.116.

¹⁵⁵ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.121.

2.2.30. Mansur Dede Zaviyesi

Karaman'ın Külhan Mahallesi'nde bulunan Mansur Dede Zaviyesi'nin kurucusu Ketenci Baba oğlu Şeyh Mansur'dur. Mahalle sakinlerinden Seyyid Ömer Efendi mallarının tümünü zaviye için vakfetmiş, tasarrufunu ise oğullarına bırakmıştır. Daha sonraki süreçte zaviyenin tasarrufu İbrahim Bey'den olan mektuba göre Şeyh Ali Paşa'ya geçmiş olup, vakfin toplamda 300 akçelik geliri bulunuyordu¹⁵⁶.

2.2.31. Ecza Vakfı

Hatun Eczası olarak kaydedilen iki kıt'a vakıf yerin hâsılı 50 akçeydi.¹⁵⁷

2.2.32. Hacı İsmail-i Horasanî Zaviyesi

Yerce'de bulunan bir bölgenin, Yunus Emre'nin dedesi İsmail Hacı tarafından II. İbrahim Bey'den satın alınarak cemaati ile beraber buraya yerleşmesi ile kurulmuştur. Padişah mukarrernamesi ve İbrahim Bey'in mektubuyla tasarrufu Hacı İsmail ve evladına bırakılan zaviyenin toplam geliri 2400 akçeydi.¹⁵⁸

2.2.33. Emre Bey Zaviyesi

Emre Bey Zaviyesi, Kıncı Mescidi ve Göl Mescidi'nin tasarrufu Mevlana Taceddin'e Sultan Cem'in nişanı ile verilmiş olup, harap bir halde olduğu için yerinin tespitine dair Mevlana Gök Kadı'dan dahi tapu alındığına dair mektup vardır.¹⁵⁹ Bu ibareden Kadı'nın yeşil bir sarık taktığı anlaşılmaktadır. Emre Bey Zaviyesi'ne gelir getirmesi için Zir-i Emeksuvan, Enca ve Mut yörelerinde bulunan yerlerden hasıl olan 160 akçe vakfedilmiştir.¹⁶⁰

2.2.34. Mercan Ağa Camiî

Larend'e de bulunan İlisra Köyü'ndeki camiî yaptıran Mercan Ağa, Osman kızı Hatun'un azadlısı olarak anılır. Murad Hüdâvendigâr'ın kızı Nefise Melek ya da İlaldı Hatun'un azadlısı olduğu tahmin edilen Mercan Ağa, caminin imametini Mevlana Ali bin Abdullah'a sultanın hükmüyle teslim etmiş, caminin ihtiyaçlarının karşılanması için Larend'e'ye bağlı Yaydibi'ndeki bir kıta yer ile Gököyük'te bulunan bir kıta yerden hasıl olan 150 akçe vakfedilmiştir.¹⁶¹

¹⁵⁶ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.121.

¹⁵⁷ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.121.

¹⁵⁸ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.121.

¹⁵⁹ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.126.

¹⁶⁰ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.126.

¹⁶¹ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.124.

Kıncı Mescidi'ne gelir getirmesi için ise İdemud'da bulunan iki kıt'a yerden hasıl olan 120 akçeyle aynı yerdeki Rah-ı bağha'daki bir kıt'a yerden 45 akçeden müteşekkil toplam 165 akçe vakfedilmiştir.¹⁶² Emeksovan Mescidi'nin idaresi de kadıya bırakılarak, Larende'de bulunan Isfahanşah, Çobanoğlu ve Yolukara'dan hasıl olan 120 akçeyle Narin Ağa'da bulunan bir kıt'a yer, Kızılöyük, Gökçeoğlu, Hasan Balı ve Emeksovan'da bulunan birer kıt'a yer mescide vakfedilmiştir.¹⁶³

2.2.35. Bahadır Ağa Vakfı

Seyyid Harun Zaviyesi'ne de vakıflar tahsis eden Bahadır Ağa, Karamanoğulları himetinde yer alan saray görevlileri arasında yer alır. Seydişehir'e tabî Yenice Köyü'nde hâsılı 900 akçeyi bulan yerin tasarrufu Mevlana Hacı Mehmed'e bırakılmıştır.¹⁶⁴

2.2.36. Tepsi/Tayşi Seydi Zaviyesi

Bozkır'ın Avdan Köyü'nde bulunan zaviyeyi İbrahim Bey mektubu ve padişah mukararnameleriyle Şeyh Fakih veled-i Kara Şeyh tasarruf etmekteydi. Zaviye için Bozkır'ın Oğulca mezrasından hâsıl olan 200 akçe vakfedilmiştir.¹⁶⁵

2.2.37. Hasanoğlu Hızır Ahmed Vakfı

İbrahim Bey mektubuyla Hasan oğlu Hızır Ahmed'in oğulları Mevlana Hacı Muslihüddin ve Mevlana Bedrüddin'in tasarruf ettiği Seydişehir'e bağlı Ağcalar Köyü'ndeki 100 akçe hâsıllı yer için Fatih Sultan Mehmed'in de mukarrernâme verdiği anlaşılmaktadır.¹⁶⁶

2.2.38. Musa Hacı Karaman Vakfı

Seydişehir'in İncesu Köyü'ne bağlı 60 akçe hasılıyla mukayyed Pirlü mezrası, Musa Hacı Karaman tarafından satın alınarak oğulları için vakfedilmiş, vakıf yer için İbrahim Bey de mektup vermiştir.¹⁶⁷

¹⁶² M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.124.

¹⁶³ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.124.

¹⁶⁴ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.137.

¹⁶⁵ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.139.

¹⁶⁶ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.139.

¹⁶⁷ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.140.

2.2.39. Şeyh Derviş Hızır Zaviyesi

Kırelî Vilayeti'nin Başlamış Köyü'nde bulunan Derviş Hızır Zaviyesi için 10 kıt'a çiftlik, Ümrânlar ve Öyük köylerindeki birer kıt'a yer, Kiçi Köyü'nde bir kıt'a bağ, Ebû'l-Vefa Köyü'nde bir kıta yerden alınan 40 akçelik keten vergisine ek olarak Sultan Mehmed'in mukarrernâmesinde belirtilen beş parça yerden alınan bağ, kovan, ağnam vergilerinin hasılı olan 440 akçe vakıf akar olarak kaydedilmiştir. Vakıf için İbrahim Bey'den sonra Fatih Sultan Mehmed'in de hüküm verdiği ve vakfın son tahlilde Hızır Bin Abdullah'ın tasarrufunda bulunduğu tespit edilebilmektedir.¹⁶⁸

2.2.40. Çavuş Köyü Mescidi

Kırelî Vilayeti'nin Çavuş Köyü'nde bulunan mescid için vâkfedilen 150 akçelik yer İbrahim Bey'in mektup verdiği anlaşılmaktadır.¹⁶⁹

2.2.41. Şeyh İdris Zaviyesi

Aksay'a bağlı Yağanlar ilçesinin Şeyhler Köyü'nde bulunan Şeyh İdris Zaviyesi'nin tasarrufu Şeyh Ali oğlu Şeyh İdris ve Hamza elinde olup, 300 akçe hâsılıyla mukayyed olan yere İbrahim Bey ve Fatih Sultan Mehmed'in mukarrernâmelerinin görüldüğü belirtilmektedir.¹⁷⁰

2.2.42. Tozluca Köyü Zaviyesi

Kırelî Vilayeti'ne bağlı köyde bulunan zaviye için Sultan Mustafa ve İbrahim Bey'in mektuplarının görüldüğü, takriben 100 dönümlük bir çiftlik yerden hasıl olan 200 akçeniin zaviyenin geliri olarak kaydedildiği görülür.¹⁷¹

¹⁶⁸ Sadullah Gülten, "Hızır-İlyas Zaviyeleri Aya Yorgi ve Bektaşiler", Ankara: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (Güz 2017), S.83, s.85-86; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.127.

¹⁶⁹ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.129.

¹⁷⁰ Mehmet Fatsa, "Karadeniz'de İlk Dönem Türk Zaviyelerine Bir Örnek: Gökçeali Yatırı ve Şeyh İdris Zaviyesi", Ankara: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (Güz 2004), S.31, s.113-124; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.129.

¹⁷¹ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.130.

2.2.43. Şeyh Bali Zaviyesi

Kırelı Vilayeti'ne bağlı Dere Köyü'nde bulunan Şeyh Balı Zaviyesi tasarrufu evlad-ı Şeyh Balı ve Ali Bey tarafından gerçekleştirilmekte olup Sultan Mustafa ve İbrahim Bey'in mektuplarına karşılık 2 çiftlik yer hasılı öşr, bağ, kovan ve ağnam vergilerinden elde edilen 300 akçelik akarı ile vakfedilmiştir.¹⁷²

2.2.44. Davud Çelebi oğlu Şeyh Çelebi Vakfı

Şeyh Muhlis ve evladına İbrahim Bey'den alınan mukararrname ile vakfedilmiş olup, altı çift ortakçılarının olduğu, bir öküzün şeyhe, diğer öküzün de kendilerine tohum olarak verildiği kaydedilmiştir. Niğde'ye bağlı Mesancu Köyü'nden hasıl olan 1973 akçe, Elbasan mezarası ve Nakdus mezarası ile Melenduz'a bağlı Kuluköy'den hasıl olan 610 akçeden müteşekkil toplam 2583 akçe vakfa gelir olarak kaydedilmiştir. Burada adı geçen Muhlis Paşa'nın Âşık Paşa'nın babası olması ihtimali vardır¹⁷³.

2.2.45. Bahaüddin Ömer Zaviyesi

Çat Köyü'nde bulunan zaviyeye vakfedilen 480 akçelik yer, İbrahim Bey'in mukarrrnamesiyle Şücaüddin evladının tasarrufuna bırakılmıştır.¹⁷⁴

2.2.46. Akçakoca Zaviyesi

Develü'ye bağlı Gonca Köyü'nde bulunan Akçakoca Zaviyesi'nin tasarrufu Seydi Ahmed ve evlatlarına İbrahim Bey'in mukararrname ve mektubuyla bırakılmış olup, eski defterde zaviyenin gelirinin 1766 akçe olarak kaydedildiği anlaşılmaktadır. Burada adı geçen Akçakoca'nın Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda çok önemli bir yeri olan Akçokoca ile bir bağlantısının olup olmadığı hakkında kesin bir şey söylemek mümkün değildir.¹⁷⁵

2.2.47. Şeyh Çoban Zaviyesi

Develü'ye bağlı Kolpak Köyü'ndeki 936 akçe hâsılıyla mukayyed olan zaviyeyi İbrahim Bey mektubuyla Şeyh Çoban evladından Hamza ve kardeşi Bali'nin tasarruf ettiği anlaşılmaktadır¹⁷⁶.

¹⁷² M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.130.

¹⁷³ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.151.

¹⁷⁴ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar IV.", Tarih İncelemeleri Dergisi, (Aralık 2004) C.XIX, S.2, s.142.

¹⁷⁵ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.144.

¹⁷⁶ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.144.

2.2.48. Abdal İlyas Zaviyesi

Develü'ye tabii Kızık Köyü'ndeki Abdal İlyas Zaviyesi'nin tasarrufu Yusuf veled-i Şeyh Hıdır ve evladına bırakılmış olup, İbrahim Bey'in mektubunun görüldüğü zaviyenin hâsılı 300 akçe olarak kayıtlıdır.¹⁷⁷

2.2.49. Şeyh Şaban Zaviyesi

Eretna Beyi Mehmed tarafından yaptırıldığı düşünülen Şeyh Şaban Zaviyesi hakkında 1811 yılında orijinal vakfiyesinin vakıf evladından birinin elinde tespit edilmesi ile 1364 yılında inşa edildiği vakfiyenin doğru okunduğu düşünülerek kabul görmüştür. Zaviyenin tasarrufunun Şeyh Ahmed Fakih ve Hasan Fakih evladı Şeyb Çoban'a bırakılmış olduğu İbrahim Bey'in mektubu ile görülmüş olup, Develü'ye bağlı Şeyh Çoban Köyü hasılı 1720 akçe ile vakfedilmiştir.¹⁷⁸

2.3. Karamanoğlu'ndan Mektup Alan Selçuklular Dönemi Vakıfları

2.3.1. Vakf-ı Türbe-i Mutahhara-i Sultanü'l-Ârifin (Mevlana Celalüddin)

Selçuklu Sultanı Alaüddin Keykubad'a ait olduğu bilinen gül bahçesi içerisinde yer alan türbe, bizzat Sultan Alaüddin Keykubad tarafından Mevlana'nın babası Bahaüddin Veled'e bu bahçeye duyduğu ilgi ve alaka üzerine hediye edilmiştir. Ölümü sonrası bu bahçeye defnedilen Bahaüddin Veled ve Mevlâna Celalüddin'in mezarları üzerine bir türbe yapılması fikri Mevlana'nın oğlu Sultan Veled'e Emir Alamüddin Kayser tarafından teklif edilmiş ve kabul görmüştür. Türbenin inşa görevi Bedrüddin Tebrizi'ye verilmiş olup Emir Muinüddin Süleyman Pervane ile eşi Gürcü Hatun tarafından bağışlanan zengin vakıflar sayesinde zaman içerisinde Konya'da bulunan vakıfların en zengini haline gelmiştir. 1443-1444 senesinde Karamanoğlu İbrahim Bey tarafından türbenin tamiri yaptırılmış ve var olan vakıfların üzerine çeşitli vakıflar tahsis edilmiştir. 1476 yılı kaydından İbrahim Bey'den mukararname görüldüğü, Konya merkeze bağlı civar köylerden alınan öşrlere, Hatunsaray, Su diremi, Sekiz Çeşme Hamamı, bağ ve bahçeler, dükkanlar, Vadi-i Meram'dan hasıl asiyab gelirleriyle imaretin toplam gelirinin 46.047 akçeyi bulduğu anlaşılmaktadır.¹⁷⁹

¹⁷⁷ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.144.

¹⁷⁸ Mehmet Çayırdağ, *Kayseri Tarihi Araştırmaları II*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, (Haziran 2022), C.2, s. 135- 178; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar IV.", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, (Aralık 2004) C.XIX, S.2, s.144.

¹⁷⁹ Şükrü Taşdelen, "Türkiye Selçukluları ve Beylikler Dönemi Konya Türbe Vakıfları", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII.*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), s. 354-355; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.134.

2.3.2. Evlad-ı Hazret-i Mevlânâ Celaleddin Vakfı

Karamanoğlu İbrahim Bey, Mevlana Celalüddün Rumî evladından Emir Ali Çelebi adına kurulan evlatlık vakıf için de mektup vermiştir. Akşehir'deki Dizdar Hamamı'nın yarı hissesinin dörtte üçü olan ve seneliği 2520 akçeyi bulan meblağ, Emir Ali Çelebi ve oğlu Ahmed Çelebi adına vakfedilmiştir. Fatih Sultan Mehmed zamanında aile bireylerinin İstanbul'a sürülmesiyle bu evlatlık vakıf da türbe vakfına ilhak olunmuşsa da daha sonra vakfiye, köhne defter ve İbrahim Bey mektubuna müracaat ile yeniden evlatlık vakfa dönüştürüldüğü belirtilmiştir.¹⁸⁰

2.3.3. Kalemî Zaviyesi (Kalemiyye/Aktekke/Mevlevihane/Ma'der-i Mevlâna/Valide Sultan) Vakfı

Halk arasında Ak Tekke, Ma'der-i Mevlâna/Valide Sultan tekkesi veya camii olarak da bilinen Kalemî Zaviyesi'nin ilk bânisi Kalemîoğlu Ahi Muhammed Bey'dir. Karamanoğlu Seyfüddin Süleyman Bey zamanında yaptırılan ve Karamanoğlu Halil Bey ile Karamanoğlu Alaüddin Bey tarafından yeniletme çalışmaları da yaptırılan zaviye ilerleyen süreçlerde Karaman Mevlevihanesi olarak anılmıştır. Zaviye Mevlana'nın annesi Mümine Hatun ve kardeşi Alaüddin Muhammed Çelebi adına, Mevlana Celaleddin'in torunu Ulu Arif Çelebi'nin müridi Kalemîoğlu Ahi Muhammed tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi net olarak bilinmemekle birlikte yeniletme çalışmaları ile yazdırılan kitabesi 1370 tarihlidir. İşlevsel bir yapı halinde tasarlanan zaviye etrafında camii, türbe, hazire, medrese ve öğrenci odalarından oluşmakta olup aynı zamanda Karamanoğlu hanedanına mensup 21 kişinin de sandukalarını bünyesinde barındırır. Zaviye, Ak taş ile kesme taş tekniği kullanılarak inşa edilmiştir. Bakım onarım ve zaviyenin diğer ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Larende'ye bağlı Selarek Köyü'nden 630 akçe, bir zaviyeye ait 360 akçe, Çeltek Köyü'nde bulunan bağdan 20 akçe, Subaşı civarında bir bağdan hasıl 20 akçe, bağ yanında bulunan zaviyeden 30 akçe, Debbağhane, Yahdan, Göded, Topraklık'da bulunan birer kıta yer, Sultan Hamamı'ndan Tahılbazarı'na kadarlık mevkide bulunan harap dükkanlar dahil toplam 1210 akçe, Derviş Ali'nin tasarrufuna bırakılarak vakfedilmiştir.¹⁸¹

¹⁸⁰ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.144.

¹⁸¹ İbrahim Hakkı Akman, "Larende/Karaman Kentinde Osmanlı Klasik Eğitim Kurumlarının Analizi (1600-1839)", Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Doktora Tezi, (2018), s.72-73,197-198; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.122.

2.3.4. Niğde Mevlevihanesi

Anadolu'da kuruluş dönemi en eski Mevlevihanelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevlana'nın torunları tarafından yaptırılan Mevlevihanelerden biri olan Niğde Mevlevihanesi, Veled Çelebi'nin oğlu Ulu Arif Çelebi'nin idaresindeydi. Vakfiyesi bulunmayan Mevlevihane'nin kim tarafından yaptırıldığı ise bilinmemektedir. 1483 yılı kaydında tasarrufu Hatib Ahmed'e bırakılan Mevlevihane'nin o dönemde harap olduğu belirtilmiştir. Mevlevihane'nin ihtiyaçlarının karşılanması için iki köyden ve bir bağdan hasıl olan 1540 akçe vakfedilmiştir.¹⁸²

2.3.5. Güdük Minare/ Hatuniye Mescidi

Selçuklu döneminde inşa edilen mescid, halk arasında Güdük Minare/Hatuniye Mescidi olarak bilinmektedir. 1213-1214 tarihli Arapça kaleme alınan vakfiye kaydında Hatuniye Mescidi'ni, Selçuklu Hanedanına mensup Ahmed-el Arûsî'nin kızı Devlet Hatun'un yaptırdığı görülmüştür. Ancak burada bahsi geçen Ahmed-el Arûsî, Devlet Hatun'un babası değildir. Vakfiye kaydının istinsahı sırasında bir yazım yanlışının yapılmış olma olasılığı kuvvetle muhtemel olmakla birlikte, mescidin banisi ve aynı zamanda Devlet Hatun'un da kardeşi olan Bedrüddin Bremeni'nin minarenin kitabesinde baba adını Hacı Mahmud Bremeni olarak yazdırmış olması, Muzafferüddin Mahmud'a işaret etmektedir. Devlet Hatun'un asıl adı ise Raziye Hatun'dur. Saidili'ne bağlı Meydan, Sirek ve Kelamih mezraları ile eski bir boyahane dükkânı ve börekçi dükkanının yanı sıra bir dükkân ve bir hane gelirinden oluşan 672 akçe Mevlâna Abdi'nin tasarrufunda olarak mescide vakfedilmiştir.¹⁸³

2.3.6. Abdülmümin Mescidi

Abdülmümin Mescidi'nin giriş kapısında bulunan kitabede mabedin adı Meğaribe/Mugarebe adıyla yazılmış olup 1275'te IV. Kılıçarslan'ın oğlu III. Sultan Keyhüsrev zamanında Mahmud bin Emirülhac tarafından restore edilmiştir. Mescidin yapım tarihi kesin olmamakla birlikte 1275 yılından önce yapıldığı anlaşılmaktadır. Abdülmümin Halife veya Mevlâna Mümin Halife olarak bilinen âlim, mescidde şeyhlik makamında olduğundan sonraki süreçte mescid onun adıyla anılmaya başlamıştır.

¹⁸² Sezai Küçük, "Niğde Mevlevihanesi ve Son Şeyhi Hüsameddin Dede", Ankara: Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, (2005), s.332-333; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.151.

¹⁸³ Zeki Atçeken, "Güdük Minare ve Hatuniye Mescidi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, (1996), C.14, s.215-216; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.108.

1449 yılında Karamanoğlu II. İbrahim Bey ve Konyalı el-Hac İshak oğlu Hoca Hasan tarafından birçok akarat, gelir getirmesi için Kadirî Tekkesi olarak bilinen mescide vakfedilmiştir. Bunlar; Kozağacı Köyü mevkiinde bir yer, Panbukçu Köyü'ne bağlı Deve-anı mezarı, Çat Köyü'nde hasılı 674 akçe olan bir yer, Vilayet-i Sa'id'e bağlı Hacı Pınar mezarında bulunan bir malikane, Ova Belviran'a tabi Susuzovacuğı Köyü'nde bir malikane ve Üç Kilise mezarında bulunan bir malikane, İnlos Köyü'nde bir sudiremi ve malikane, Çemeniline bağlı Bağcılar Köyü'nde mezkur bir malikane, Kızılbük ve Bayramlı da bulunan mezra gelirleriyle birlikte toplamda 14.810 akçeyi bulan zengin bir gelir kaynağına işaret etmektedir¹⁸⁴.

2.3.7. Sahib Ata Külliyesi (Vakf-ı Cami ve Hankah ve Türbe-i Sahib)

Sahib Ata Külliyesi (Vakf-ı cami ve hankah ve türbe-i Sahib) yapımı 1253 yılında başlayıp 1283 yılına kadar devam etmiştir. Taçkapısının üzerinde bulunan kitabede külliye yapılarının Selçuklu vezirlerinden Sahib Ata Fahrüddin Ali olduğu anlaşılmaktadır. Tasarrufunun Sahib soyundan Abdurrahman ve Seyyid Esedullah ile Sahib'in kızı Hond Hatun'a ait olduğu İbrahim Bey'in ve atası Mehmed Bey'in mektuplarıyla Sultan Mustafa, Sultan Cem ve Sultan Abdullah'ın mukarrarnamelerinden anlaşılır Külliye'nin en eski tarihli yapısı cami olup farklı zamanlarda ama aynı mimari özelliklerde türbe, hankah ve hamam da eklenerek yapı tamamlanmıştır. Külliye vakfedilen hamam, hankah, bağ ve 20 kıta yerden evkaf için 6460 akçe gelir sağlandığı anlaşılmaktadır.¹⁸⁵

Sahib Ata Fahrüddin Ali'nin Konya'da Kırkçeşme adıyla meşhur mevkide bina ettirdiği çeşme kapısında bir darülhuffaz, mescid ve çeşmeden müteşekkil bir vakfının daha olduğu anlaşılmaktadır. Bu vakfin yukarısında darülduffaz, aşağısında çeşme olup Abdurrahman adlı bir kişinin tasarrufunda iken daha sonra harap olup içinde görevli hafızının da kalmadığı ve Karamanoğlu İbrahim Bey zamanında vakfin hizmet dışı olmasından dolayı Sahib Ata Darülhadisi Müderrisi Mevlâna Mümin Halife tarafından ilhak edilmek istendiği anlaşılmaktadır. Bu vakfin 360 akçesi bostan mezarından olmak üzere toplam 450 akçe hasılının olduğu tespit edilmiştir.

¹⁸⁴ Hamit Şafakçı, "Abdülmümin Mescidi ve Vakıfları", Prof. Dr. Bayram Ürekli'ye Armağan, (Ed. Doğan Yörük, Hüseyin Muşmal), Palet Yayınları, (Aralık 2023), s. 250; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", Tarih incelemeleri Dergisi, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.104.

¹⁸⁵ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", Tarih incelemeleri Dergisi, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.147.

Bostan mezarası için Mevlâna Celaleddin Rumi'nin evladından Mevlâna Cemalüddin Çelebi'nin İbrahim Bey zamanında türbe vakfı olduğu yönünde açtığı dava üzerine Server Ağa adına kaydolunan bostanın yapılan teftişle Darülhadis Medresesi'ne ilhak olunduğuna dair defterde mukayyedir.¹⁸⁶

Sahip Ata'nın Konya merkezinde bina ettirdiği Darülhadis Medresesi mescid ve minaresi ile mektebi için ayrıca 3000 akçe hasılı ile Konya sahrasına tabi Karaöyük Köyü ve Göceler mezarası, 600'er akçe gelirleriyle Akçavıran ve Samura Köyleri, hasılı mukayyed olmayan Merande Köyü, Hirefdeki bağ ve harim ve hasılı 70 akçe olan üç zemin vakfedilmiş olup bunların müderris Mevlâna Hayrüddin tarafından tasarruf edildiği görülmektedir. Akşehir'e bağlı Azeri Köyü de Kadı Sıracüddün-i Urmevi'nin tezkiresi ve Karamanoğlu İbrahim Bey'in mukarrernamesi ile darülhadise vakıftı. Köyün hasılı 3600 akçe olup Sahip Ata'nın Darülhuffaz, mescid ve çeşmesine vakfettiği yerlerin toplam hasılı 9820 akçe olarak mukayyedir. Altuntaş bağı dahil olmak üzere çeşitli bağlardan tahmini olarak 1500 akçe gelir elde edildiği hesaplanmaktadır. Mevlana Hayrüddün'in müderrislikten başka imamet, müezzinlik ve muallimlik görevlerini de yerine getirdiği, vakfin müfettişi/nazırı olan Aydın Fakih'in, Sahib'in kızı neslinden Hond Hatun'nun kocası olduğu ve vakıftan bu görev karşılığında ayda 50 akçe aldığı anlaşılmaktadır. Aydın Fakih ile Mevlana Hayrüddün arasında zikir olunan cihetler hususunda bir davanın ortaya çıktığı ve yapılan teftişte Aydın Fakih'in fakir, müstehak, salih ve mütedeyyin bir kimse olduğundan dolayı cihetlerin kendisine tevcih edildiğine dair kayıt bu bağlamda önemlidir.¹⁸⁷

2.3.8. Pir Es'ad Sultan Türbehanı

Konya'da bir zaviye kuran Pir Esad Sultan, IV. Rüknüddin Kılıçarslan döneminde vefat etmiştir. Halk arasında kendisine Pisili Sultan da denilen Pir Esad'ın naaşının hemen önünde rivayetlere göre kedisinin de gömülü olduğu söylenmektedir. Vefaî şeyhlerinden olan Pir Esad Sultan, zaviye, türbe, mescid, ve çeşme yaptırarak yapının külliye dönüşmesini sağlamıştır. Günümüze ise bu yapılardan sadece türbe ayakta kalmayı başarabilmiştir. Dört ayrı vakfiyesi bulunan zaviyenin dönem dönem isimlerinde değişimler olmuş, Pir Esad Sultan Zaviyesi, Pir Esad Tekkesi, Pir Esad Sultan Vakfı şeklinde kayıtlara geçirilmiştir.

¹⁸⁶ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.147; Sevgi Parlak, "Sahip Ata Külliyesi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul (2008), C.35, s.516-518.

¹⁸⁷ M. Akif Erdoğan, a.g.m. s.147; Sevgi Parlak, a.g.e. s.516-518.

1477 tarihli vakfiye kaydına göre Karamanlı Muhsinzâde İbrahim Paşa Sakarlar Köyü'nün tamamını 480 akçe geliriyle vakfetmiştir. Akçeşme Mahallesi'nde bulunan Pir Esad Sultan Türbesi, kare planlı bir yapıya sahip olup tuğla ve moloz taştan oluşturulan duvarlar ile çevrelenmiştir.¹⁸⁸

2.3.9. Kadı İmadüddin bin Sıraceddin-i Urmevî Darulhuffazı

Selçuklular dönemi eserlerinden biri olan darulhuffaz, Kadı İmadüddin tarafından XIII. yüzyılda inşa ettirilmiştir. Tasarrufu Kadı İmadüddin'in evlatlarına bırakılmış olup, II. İbrahim Bey tarafından verilen mektupta bağ ve bahçe, nüzul, haraç ve çift resmi vergilerinden muaf oldukları belirtilmiştir. Harap halde olan darulhuffazda ibadet yapılamadığı ve cüzler okunamadığı için Kadı İmadüddin Camii'nde bütün gün beşer hafız eşliğinde birer cüz okunması şarta bağlanmıştır¹⁸⁹.

2.3.10. Şeyh Hasan-ı Rumi Zaviyesi

Selçuklu döneminde I. Alaüddin Keykubad'ın veziri veya Sarı Saltuk'un müridi olarak anılan Şeyh Hasan tarafından Konya'da inşa ettirilen zaviye, Osman-ı Rumî zaviye ve türbesinin yakınlarında inşa edilmiştir. Tek kubbeli türbesi ile birlikte ayakta iken Karamanoğulları döneminde zaviye bölümü yıkılmıştır. Koçac Köy yeri Sarı Yakub'a çiftlik kurmak amacıyla tahsis edilmiş olup tasarrufu da Karamanoğulları döneminde Sarı Yakub'un evladına bırakılmıştır.¹⁹⁰

2.3.11. Şeyh İsrail Zaviyesi

Anadolu Selçuklu Dönemi Ahi Başara ile kuruluşu sağlanan Başara Köyü yakınlarında Şeyh Musa ibn İsrail adına bir zaviye inşa ettirilmiştir. XV. ve XVIII. Yüzyıllarda faaliyetlerine devam eden zaviyeye gelir getirmesi için sadece bir çiftlik yer vakfedilmiş olup köyden alınan vergilerden herhangi bir gelir kaydedilmemiştir.¹⁹¹

¹⁸⁸ Meryem Kuz, "Pir Esad Sultan Vakfı", *Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*, Karabük, (Eylül 2020), s.22-26; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.103.

¹⁸⁹ Elmin Aliyev, "Sıraceddin Urmevi'nin Oğlu Kadı İmadeddin'in Konya'daki Dârü'l-huffaz'ı Hakkında Vakıf Kayıtları", *Darülmülk Konya Tarih, Kültür, Sanat ve Medeniyet Dergisi*, 2024/7, s.151-154; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.155.

¹⁹⁰ Büşra Bağcı, "Selçuklu ve Beylikler Dönemi Konya Zâviye Vakıfları", *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), *Konya; Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), s. 331-332; ¹⁹¹ M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.101.

¹⁹¹ Doğan Yörük, "Konya Çevresinde Kolonizatör Dervişler (XV-XVI. Yüzyıl)", *Konya Araştırmaları Göç ve İskân*, (Ed. Alaattin Aköz – Doğan Yörük), *Palet Yayınları*, (Aralık 2017), s. 116, 127; M. Akif Erdoğan, "Murad

2.3.12. Mevlâna Muhyiddin Camii

Kökeni Alaüddin Keykubad dönemine dayanan cami için Karamanoğulları döneminde Gökçeüyük, Taraşçı ve Seydişehir'e bağlı Göktaş'ta bulunan yerler İbrahim Bey'den satın alınarak cami için vakfedilmiş olup öşrden geliri belli olan tek yerden 60 akçe gelir elde ediliyordu.¹⁹²

2.3.13. İsmail Ağa Medresesi

Karamanoğlu beylerinden Halil Bey'in yaptırmış olduğu İsmail Ağa Medresesi Eşrefoğlu Camii'nin yakınlarında bulunmaktadır. Halk arasında Taş Medrese ve Süt Dede olarak da bilinen medrese, 1370 yılında Beyşehir'de hüküm süren Büyük Emir İsmail Ağa tarafından bakım ve onarımdan geçirilmiştir. Müderrislik görevi de padişah hükmü ile Mevlâna Şuca'ya verilmiştir. Aynı zamanda İsmail Ağa'ya ait bir mezar haziresinden oluşan türbe de medrese yakınında bulunmaktadır. Medrese ihtiyaçlarının giderilmesi için Yarangümü Köyü mezarası ile Karalar ve Kireli'nden hasıl 4520 akçe, Beyşehir'de Cevher Ağa Kervansarayından hasıl 300 akçe, çeşitli dükkan ve hamam benzeri yerlerden 564 akçe, Bayındır Köyü'nden 300 akçe, Beyşehir'e bağlı Sukavuştığı, Ağçapınar Köyü Bayındıraltı, Soğanlı Afşar Köyü, Üyük, İğdir, Alp Gazi ve Avdancık köylerinden hasıl birer kıta yer ve 45 dönüm arazi, 4 bağ arazisi ile cüz hisselerinden elde edilen gelirler başta olmak üzere toplamda 12.226 akçe vakfedilmiştir.

¹⁹³

2.3.14. Hatunsaray Şeyh Şiblî Zaviyesi

Ebu Bekir eş-Şiblî H. 247/M. 861'de Sâmerrâ'nın Şibliye Köyünde yaşamış ve dönemin en önemli uleması olan Cüneyd-i Bağdadî'nin yanında tasavvuf eğitimini tamamlayarak ilim yayan diğer sufilerin arasına karışmıştır. Ebu Bekir eş-Şiblî adına yapılan bu zaviyenin kökünde hangi tarikata mensup olduğu bilinmemektedir. Zaviyenin tasarrufu Elvan Şeyh b. Said'in soyundan olan kişilere batnen ba'de batnin, neslen ba'de neslin olacak şekilde kıyamete kadar işletmek suretiyle vakfedilmiştir. İbrahim Bey'in de mektup verdiği bu zaviye için Osmanlı zamanında da çeşitli vergi muafiyetleri de getirilerek, XVIII. Yüzyıla kadar işletilmesi sağlanmıştır.

Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.105.

¹⁹² M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.138.

¹⁹³ Hüseyin Muşmal, "XVIII. Ve XIX. Yüzyıllarda Beyşehir Kenti'nde Bulunan Müesseseler ve Vakıflar", Konya: *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (2006), S.19, s.234-235; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III", *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XIX. S. 1, s.121.

Şeyh Şiblî Zaviyesi, Konya'nın Meram ilçesinin Hatunsaray Mahallesi'ne bağlı Gilisra/Kilistra Köyü'nde Süleyman bin Karaman Bey tarafından inşa ettirilmiştir. Günümüze kadar ulaşamayan yapının hangi tarihte yapıldığı ise kesin olarak bilinmemektedir. Karamanoğlu Mahmud Bey'in oğlu olan Süleyman Bey, Hatunsaray Mahallesi'nde yer alan Elvan bin Said bin Şibli Mezrası'nı bu zaviyenin yapımı için tahsis ederek zaviyenin kurucusu olmuştur.¹⁹⁴

2.3.15. Ebû İshak Kazerûnî Vakfı

Mehmed Bey döneminde Karamanoğlu topraklarında tespit edilen en önemli ve ilgi çekici zaviye Ebu İshak İbrahim Kazerunî dervişleri için kurulan Kazerûnîye Zaviyesi'dir. Bu tarikat, Anadolu'ya gelen ilk dervişler eliyle yayılım göstermiş olmakla birlikte Ebu İshak'ın Fars'tan gönderdiği dervişleri ile başta Bursa, Edirne, Konya ve Kayseri civarında etkinlik kazandığı söylenebilir. Yıldırım Bayezid devrinde Bursa'da da Kazerûnîye Zaviyesi'nin kurulmuş ve o dönemde Yahşi Bey eliyle yeni fethedilen Şile'nin gelirleri zaviyeye vakfedilmiştir. Konya'da bulunan Şeyh Ebu İshak Kazerûnî Zaviyesi, 1416 yılında Karamanoğlu Beyi II. Mehmed Bey tarafından inşa ettirilmiştir. Theodore Spandounes'in eserinde, X. ve XVI. Yüzyıllar arasında Anadolu'da etkin bir şekilde Edhemîler, Kalenderîler, Torlaklar ve Kazerunîler (İshaklar) tarikatının faal olduğu belirtilir. XX. Yüzyıla kadar etkinliğini sürdürmeyi başarsa da Kazerunîler, zaman içerisinde diğer tarikatların da varlığı ile değişime uğrayarak etkinliğini kaybetmiştir. Evkaf kaydındaki bilgiye göre Kazeruni Zaviyesi'nin tasarrufu Şeyh Mahmud b. Alemdar'a Sultan Mehmed'in berat-ı ile bırakılmıştır. Zaviyeye gelir getirmesi için ise Saraçlar Köyü'nde bulunan bir sahra 720 akçelik geliri ile vakfedilmiştir.¹⁹⁵

¹⁹⁴ Ayşe Değerli – Yusuf Küçükdağ, “Hatunsaray-Şeyh Şiblî Zaviyesi'ne Dair Yeni Bir Kaynak: Karamanoğlu I. Süleyman Bey'in Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, (Aralık 2020), S.54, s.30-32; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.107.

¹⁹⁵ Théodore Spandounés, *Petit traité de l'origine des Turcqs*, (Ter. Ali Şevket Bizer), Paris: *Ernest Leroux*, (1896), s. 141,145; Hamid Algar, “Kazeruniyye”, Ankara: *TDV İslam Ansiklopedisi*, (2022), C.25, s. 146-148; Şükriye Pınar Özyalvaç, “Osmanlı Dönemi Konya Zaviyeleri”, Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya Ticaret Odası Yayınları, (2022), s.245-271; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih incelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.99; Vedat Turgut, “Vakıf Belgelerine Göre Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi Aileleri II: Âl-i Timurtaş Paşa”, *Osmanlı Araştırmaları*, C. 53, (2018), s. 59; Turgut, “XVI. Yüzyılın Sonlarında Kocaeli Sancağı'nda Demografik ve İktisadi Vaziyet”, *Uluslararası Gazi Akçakoca ve Kocaeli Tarihi Sempozyum Bildirileri*, I (Kocaeli: Büyük Şehir Belediye Yayınları, 2015), s. 402-403.

2.3.16. Kadı Mürsel Vakfı

Karamanoğlu II. Mehmed Bey döneminin devlet adamlarından olan Kadı-i Din, Kadı Mürsel veya bilinen adıyla Celalüddin Mürsel b. El-hac Mustafa tarafından 1409 yılında Konya’da bir cami inşa ettirilmiş, ardından bu yapıya hankah ve medrese eklenmiştir. İbrahim Bey’in mukarrernamesinden bu medrese ve hankahın sonraki dönemlerdeki askerî seferler sırasında harab bir hale geldiği anlaşılmaktadır. II. Bayezid tarafından tamir ettirilen yapının tasarrufu da Mevlana Sinan/Köse Muallim’e bırakılmış olup mezkurun günde iki cüz Kur-an’ı Kerim’i vâkıf Kadı Mürsel’in ruhuna bağışlamasına şart edildiği anlaşılmaktadır. Vakfa gelir sağlması için Aksaray’a bağlı Kındani Köyü’nden 200 akçe hasıllı öşrler, Aksaray’a bağlı Kızılca mezrası ile Mekriz mezralarından sağlanan 20 akçe, Ilgın’a bağlı Gelinoğlu mezrasından 240 akçe, dükkan ve civar yerlerden sağlanan 624 akçe, Karaca Musa dolabı zemininden 20 akçe, 10 kıt’a dükkan yerinden 96 akçe, berberhane zemininden 26 akçe, Karaarslan zemininden 15 akçe ve Aymenos Köyü bağ zemininden 10 akçe ile toplam 1251 akçe akar kaydedilmiştir¹⁹⁶.

2.3.17. Yalınca Dede/Şeyh Zaviyesi

XV. Yüzyılda Yalınca Dede adında bir şeyh tarafından Ova Belviran’a bağlı Bozkandak/Şıhlar Köyü’nde yaptırılan zaviyenin tasarrufu Yalınca Şeyh’in evlatlarına bırakılmış olup onun neslinden gelenlere aktarılmak suretiyle vakfedilmiştir. Karamanoğlu İbrahim Bey’in vermiş olduğu mektupta avarız ve örfî tekâliften muaf tutulan zaviyeye bağlı vakıf yerden hâsıl olan miktar 434 akçeydi. Yalınca Şeyh Zaviyesi, Şeyh Süleyman Vakfı olarak da bilinir. Yalınca Sultan ve oğlu Tacî Sultan (Ahmed) tarafından İbrahim Bey’den alınan bir çiftlik yer üzerine yaptırılan diğer evkafın hasılı ise 180 akçedir. Vakıf kayıtları takip edildiğinde Yalınca Sultan evladının XIX. Yüzyıla kadar varlık gösterdiği görülür.¹⁹⁷

¹⁹⁶ Şükriye Pınar Özyalvaç, “Osmanlı Dönemi Konya Zaviyeleri”, *Konya Vakıfları Konya Kitabı XVIII.*, (Ed. Caner Arabacı, Nesime Yazıcı, İsmail Kıvrım, Ahmet Akman, Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası Yayınları*, (2021), s.263; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, (Temmuz 2003), C. XVIII. S. 1, s.150.

¹⁹⁷ Hamit Şafakçı, “Belviran Kazası Tekke ve Zaviyeleri (1476-1876)”, Ankara: *Vakıflar Dergisi*, (Haziran 2016), S.45, s.77-79; M. Akif Erdoğan, “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, (Aralık 2003), C. XVIII. S. 2, s.115.

SONUÇ

Karamanoğulları, Oğuzların Afşar ya da Salur boylarına mensup topluluklara hükmeden bir beylik olarak karşımıza çıkar. Moğol tahakkümünden kaçarak gelen Türkmen birlikleri ile Ermenek civarına yerleştirilen Karamanoğulları, bu bölgede Kilikya (Çukurova) Ermenileri ve Moğol Birliklerine karşı çetin savaşlar vererek Konya'yı zapt edip Selçuklu Devleti'nin vârisi ve hamisi olma iddiasıyla ortaya çıkmışlar, varlıklarını Mısır Türk Devleti ile Osmanlılar arasında gözettikleri denge politikası güderek sürdürmeye çalışmışlardır. Vefaî dervişlerinden Baba İlyas'ın oğlu Muhlis Paşa, Mersin İç-il'de Nure Sofu'yu halife ilan ettikten sonra Karaman tahtına henüz beş yaşında olan Nure Sofu'nun oğlu Kerimüddin Karaman Bey'i geçirmiştir. Şemsüddin Mehmed Türkmanî'den itibaren beylik teşkilatlanmasını tamamlayan Karamanlılar, Osmanlılarla ile entegrasyonunu Alaüddin Ali Bey zamanında hızlandırmış ancak bu entegrasyon, denge politikaları doğrultusunda çetin mücadelelerle tamamlanmıştır. Bu bağlamda Alaüddin Ali Bey ve torunu Mehmed Bey, Osmanlılara karşı giriştikleri mücadeleleri ve neticesinde hayatlarını kaybetmişlerdir.

Karamanoğulları'nın Frenkelere karşı Anadolu beylik kuvvetlerinden sağladığı yardımcı kuvvetlerle beraber giriştiği gaza mücadelesini, Mısır Türk Sultanlığı organizasyonu dairesinde gerçekleştirmişse de uğradıkları başarısızlık (1367), Balkanlardaki fütuhatıyla yıldızı parlayan Osmanlılara karşı prestij kaybı olarak yorumlanır. Özellikle Osmanlıların Balkanlarda giriştikleri cihad faaliyetleri sırasında Karamanoğulları'nın Bursa üzerine yaptığı yağmalama faaliyetleri, Osmanlılarla aralarında Frenkyazısı Savaşı'nın çıkmalarına sebep olmuş, bu savaş her ne kadar Karamannâme'de Alaüddin Ali Bey'in zaferiyle sonuçlanmış gibi gösterilse de Alaüddin Ali Bey'in, hayatını eşinin tavassutuyla kurtardığı Osmanlı tevarihinden anlaşılır. Kosova Savaşı'nın hemen akabinde Yıldırım Bayezid'in Anadolu seferleri sırasında hayatını kaybeden Alaüddin Ali Bey'den sonra Mehmed Bey de Antalya üzerine çıktığı sefer sırasında öldürülmüştür. Bu maceralar, Yeniçeri Ocağı'nın teşkiliyle disiplinli bir orduya kavuşan Osmanlılara karşı düzensiz süvari gücüne dayalı askerî birliklerin etkisizliğini göstermesi bakımından önemlidir.

Alaüddin Ali Bey döneminde Osmanlılar, Kadı Burhanüddin Beyliği, Eretnalılar, Hamidoğulları, Germiyanogulları ve Memlûklüler ile siyasi birçok alanda ilişki ve mücadelelere girişilmiştir. Karamanoğulları, siyasi dengeyi sağlamak için çoğu zaman beylikler arası evlilikler gerçekleştirerek gerek sınırlarını korumada gerekse savaş zamanı yardım sağlayabilmek için çoğu zaman Osmanlı Devleti ile kız alıp-vermiştir.

Buna ilk örnek olarak Murad Hüdâvendigâr'ın kızı Nefise/Melek Hatun ile Alaüddin Ali Bey'in evliliği gösterilebilir. Çelebi Sultan Mehmed'in kızıyla II. İbrahim Bey'in evliliği de bu bağlamda önemlidir.

Ankara Savaşı sonrasında Anadolu'daki eski topraklarına kavuşan diğer Türk beyleri, ayaklanmaya başlamış ve bu ayaklanmanın da başını Karamanoğulları Beyliği çekmiştir. Alaüddin Ali Bey'in ölümü üzerine beyliğin başına geçen Tacüddin II. İbrahim Bey, beyliği hem siyasi hem de kültürel açıdan geliştirmiştir. Kendisinden önce yapılmış olan vakıf eserlerini tamir ettirip, gelir getirmesi için çoğu zaman mülkler bağışlamış, bunları da mektuplar vererek kayıt altına aldırılmıştır.

Karamanoğulları içerisinde en çok vakıf eseri yaptıran II. İbrahim Bey'in kendi adıyla anılan külliyesi, çok yönlü bir hayır kurumu olarak karşımıza çıkar. Sadece Karamanoğulları beyleri değil aynı zamanda dönemin devlet adamları ve Osmanlı'dan Karamanoğullarına gelen hanım sultanlar da vakıf eserleri yaptırarak kültürel faaliyetlere destek vermiştir. Beyliğin son hükümdarı II. İbrahim Bey'in kardeşi Kasım Bey'dir. Osmanlıların 1476 yılında Karaman coğrafyasında yaptırdığı tahrir, beylik topraklarının bu tarihten hemen önce merkezi teşkilata bağlandığının en önemli göstergesidir.

Alaüddin Ali Bey'e kadar gerek hanedan üyeleri gerekse Karaman sarayı içinden çıkan vakıf kurucularının kurduğu vakıflar, Selçuklular zamanında kurulan vakıfların yanında oldukça küçük ölçekli vakıflar olarak dikkati çeker. Osmanlı hanedanı için Âşıkpaşazâde tarafından yapılan "yoksul doyuran sofrası sahipleri" tanımlamasına uygun olarak Murad Hüdâvendigâr'ın kızıyla olan evlilik, Karamanoğlu Hanedan üyelerinin de bu bağlamda büyük vakıflar kurmaya başlamalarına vesile olmuş gibi görünmektedir. Alaüddin Ali Bey ve eşi Nefise Melike Hatun'un yüksek gelirli vakıflar kurmaya başlamasıyla beraber, özellikle hatunun azadlıları başta olmak üzere Karaman Sarayı'nda yetişen ağaların da orta ölçekli vakıfları oluşmaya başlamıştır. İbrahim Bey ve hanımı İlaldı Hatun'un vakıflarını da bu bağlamda değerlendirmek gerekir. II. İbrahim Bey'in sadece kendi kurduğu vakıflarla değil, kendi döneminde ve kendi döneminden evvel kurulmuş olan mescid zaviye mektep gibi küçük ölçekli vakıfların devamlılığını sağlayan mektuplar vermesiyle de ön plana çıktığı görülmektedir.

Vakıf kayıtları incelendiğinde Karamanoğlu Beyleri içerisinde en büyük ve en zengin vakıf eserini II. İbrahim Bey yaptırmış olup toplam geliri 162.637 akçe olarak karşımıza çıkmaktadır. Karamanoğlu II. İbrahim Bey, kendine ait bir külliye inşa ettirmişse de çoğunlukla

Selçuklu Döneminden kalma eserlerin yeniletilmesini sağlayarak, onların işlerini karşılamak üzere bağışlarda bulunmuştur.

İkinci bölümde de görüldüğü üzere Karamanoğulları içerisinde vakıf eserleri oluşturanlar sadece beylerden oluşmamaktadır. Hayırsever bir kimliğe sahip olan Osmanlı Sultan'ı İlaldı Hatun, İbrahim Bey ile evlendikten sonra Konya'da bir darülhuffaz kurduarak birçok hafızın yetiştirilmesine katkıda bulunmuştur. Yine aynı dönem içerisinde Karamanoğullarına mensup Rahime Hatun'unda vakıf eseri yaptırdığı vakıf kayıtlarından anlaşılmaktadır. Alaeddin Bey'in eşi Nefise Melek Hatun'un Larende'de inşa ettirdiği Hatun Medresesi de birçok alimin yetiştirilmesine vesile olmuştur. Medresenin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için ise 4280 akçelik bir gelir vakfedilmiştir. Hanedanın dışında Karamanoğulları içerisinde yetişmiş devlet adamlarının da zaman içerisinde vakıf eserleri yaptırması, halkın ihtiyaçlarının karşılanmasında etkili olmuştur. Özellikle çeşitli bölgelerde açtırılan su kuyuları, aşevleri, fırınlar merkeze uzak olan kesimler için önem kazanmıştır. Önemli ticaret yolları üzerine kurulan kervansaraylar, hanlar ve hamamlar, zaman içerisinde bölgedeki ticaretin de gelişmesine katkı sağlamıştır. Ulema ve Meşayih taifesinden en çok gelire sahip vakıf eserini Server Ağa kurdurmuş olup 13.867 akçelik geliri ile ön plana çıkmıştır. Aynı zamanda Yusuf Ağa, Sudun Ağa, İsmail Ağa gibi daha birçok Karamanoğlu içerisinde yetişmiş devlet adamlarının yaptırmış olduğu vakıf eserlerinin toplam geliri ise 107.269 akçe ile neredeyse İbrahim Bey Külliyesi'nin gelirine yakın bir gelir oluşturmuştur.

Selçuklu döneminden kalan eserlerin yeniletilerek kayda geçirilmesinin hemen akabinde en çok gelire sahip olan vakıf eseri Mevlâna Celaleddin Türbesi'ne ait olduğu tespit edilmiştir. Eski adıyla "Vakf-ı Türbe-i Mutahhara-i Sultânü'l-Ârifin" olarak karşımıza çıkan türbenin geliri 25.707 akçedir. Onu Sahip Ata Külliyesi 17.690 akçe ile takip etmektedir.

Vakıf eserleri çeşitli amaçlarda planlanarak oluşturulmuş olması, darülhuffazlar aracılığı ile hafızların yetiştirilmesi sağlanırken, Ecza vakıfları ise Kur'an-ı Kerim tilavetleri yaptırılmasına zemin oluşturmuştur. Bir külliye motifi içerisinde yer alan medreseler ile eğitime destek verilirken, kervansaray ve hanlar vasıtasıyla ticaretin çeşitlenmesi ve artması gözlemlenmiştir. Yaptırılan onlarca vakıf eserinin temelinde Allah'ın rızasını kazanmak gözetilmişse de halkın idaresinin sağlanmasında ve kontrol altında tutulmasında büyük katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmedi**, (1939), *Ahmedi ve Dasitan-ı Tevarih-i Mülûk-l Âl-i Osman*, (Çev.) Nihad Banarlı, *İstanbul Üniversitesi Türkiyat Mecmuası/Journal of Turkology*, C. 6, s. 49-176.
- Algar, H.** (2022), “Kazeruni”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.25, s.145-146.
- Aliyev, E.** (2024/7) “Sirâceddin Urmevi’nin Oğlu Kadı İmadeddin’in Konya’daki Dârü’l-huffazı Hakkında Vakıf Kayıtları”, *Darülmülk Konya Tarihi, Sanat ve Medeniyet Dergisi*, s.151-154.
- Akman, İ.H.** (2018), “Larende/Karaman Kenti Osmanlı Klasik Eğitim Kurumlarının Analizi(1600-1839), Konya: *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı*, Doktora Tezi, s.1-397.
- Aköz, A.** (2005), “Karamanoğlu II. İbrahim Bey’in Osmanlı Sultanı II. Murad’a Vermiş Olduğu Ahidname”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.18, s.159-178.
- Aksarayî**, (2000), *Müsameretü’l-Ahbar*, (Çev. Mürsel Öztürk), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Akkuş, M. – Burak Çelik**, (24-26 Ekim 2019), “Nure Sûfi ve Karamanlı Türkmenlerinin Taşeli BölgesineGelişi”, *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih-Kültür-Turizm*, (Ed. Hasan Bahar- Murat Turgut- Fatih Numan Küçükbali), Konya: *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları*, S.12, s.187-202.
- Âşıkpaşazâde**, (2013). *Tevârih-i Âl-i Osman-Âşıkpaşazâde Tarihi (1299-1502)*. Haz. Necdet Öztürk, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Oruç bin Adil**, *Oruç Beg Tarihi*, (Çev.) Mürsel Öztürk, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Bağcı, B.** (2021), “Selçuklu ve Beylikler Dönemi Konya Zaviye Vakıfları”, *Konya Kitabı XVIII. Konya Vakıfları*, (Ed. Caner Arabacı- Nesime Yazıcı- İsmail Kıvrım- Ahmet Akman- Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası*, s.327-349.
- Başkan, Y.** (2007), *Orta Anadolu’da Hakimiyet Mücadelesi (1400-1500)*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başkan, Y.** (2016), “Karamanoğulları Beyliği”, *Anadolu Beylikleri El Kitabı*, İstanbul: Grafiker Yayınları. s.23-35. xxx
- Baypars**, (2000), *Baypars Tarihi* (Çev.) M. ŞerefüddinYaltkaya, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Bilici, K. (1985), “Karamanoğlu Alaeddin Bey Türbesi”, Ankara: *Vakıflar Dergisi*, S.19, s.271-276.

Can, Z. (2014), “*Anduğu (Altunhisar) Vakıfları (1530) ve Karamanoğlu Camii*”, Prof Dr. Mustafa Keskin Armağanı, (Ed. Remzi Kılıç), *Türk Tarih ve Kültürü Araştırmaları, İdeal Kültür Yayınları*, 1. Baskı, s.295-305.

Cunbur, M. (1996), “Selçuklu Dönemi Kadın Hayratı”, Ankara: *Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları Erdem Dergisi*, C.9, S.26, s.585-619.

Çayırdağ, M. (Haziran 2022), “Şeyh Turesan Veli Hazretleri ve İncesu Yöresindeki Yedi Zaviye”, Kayseri Tarihi Araştırmaları, *Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları*, C.11, s.135-178.

Çaycı, A. (2004), “Arşiv Kayıtlarına Göre Konya Mahkeme Hamamı, (Hamam-ı Cedid, Yeni Hamam)”, Konya : *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.12, s.153-177.

Çoban, A. (2018), “19. Yüzyıl Konya’ında Nakşibendilik: Şeyh Muhammed Bahaeddin Efendi ve Nakşibendilik Risalesi”, Konya: *Palet Yayınları*, s.13-207.

Dağdelen, Ş. (2021), “*Türkiye Selçukluları ve Beylikler Dönemi Konya Türbe Vakıfları*”, *Konya Kitabı XVIII. Konya Vakıfları*, (Ed. Caner Arabacı- Nesime Yazıcı- İsmail Kıvrım-Ahmet Akman- Mustafa Akkuş), Konya: *Konya Ticaret Odası*, s.363-380.

Değerli, A. – Yusuf Küçükdağ, (2020), “Hatunsaray – Şeyh Şibli Zaviyesi’ne Dair Yeni Bir Kaynak: Karamanoğlu I. Süleyman Bey’in Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, S.54, s.29-40.

Değerli, A. – Yusuf Küçükdağ, (Yaz 2013), “Beylikler ve Osmanlı Döneminde Seydişehir’de Tasavvuf” , Konya: *Türk -İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, S.16, s.203-228.

Durukan, A. (2000), “İbrahim Bey İmaretı ve Kümbeti”, İstanbul: *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.21, s.287-290.

Halil Edhem, (1327), *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka, I*, TOEM, C. 11, s.697-712.

Halil Edhem, (1327), *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka, II*, TOEM, C.12, s.741-760.

Halil Edhem, (1328), *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka III*, TOEM, C.13, s. 821-836.

Halil Edhem, (1328), *Karamanoğulları Hakkında Vesaik-i Mahkûka IV*, TOEM, C.14, s.873-881.

Ahmed Eflakî, (1973), *Menakıbü'l-Ârifîn*, I-II, (Çev.) Tahsin Yazıcı, İstanbul: Hürriyet Yayınları.

El-Ömeri, (2014), *Mesâlikü'l-Ebsâr-Türkler Hakkında Gördüklerim ve Duyduklarım*, (Çev.) D. Ahsen Batur, İstanbul: Selenge Yayınları, s.148-170.

Emecen, F. M. (2012), “Uçbeyi”, *DİA*, C. XLII, s. 38-39.

Emecen, F. M., (2020), *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Emecen, F. M. (2017), “Osmanlı Tarihinin İlk Büyük Savaş Anlatımı: Osmanlılarla Karamanlılar Arasındaki Frenkyazısı Muharebesi (1386-1387)”, *Osmanlı Araştırmaları/The Journal of Ottoman Studies*, XLIX, C.49, s.57-88.

Enverî, (2012), *Düstürnâme-i Enverî*, (Çev.) Mükrimin Halil Yinanç, *Evkaf Matbaası, İstanbul, 1929.*

Erdeğer, M.G. (2024). “Karamanoğlu Güneri Bey'in Hayatı ve Faaliyetleri”, Beyşehir Selçuklu 1st International Conference On Humanity And Social Sciences, Beyşehir- Konya: Academy Global Publishing House, s.1394-1408.

Erdoğru, M.A. (1994), “Karaman Vilayeti Zaviyeleri”, İzmir: *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Tarih İncelemeleri Dergisi*, C.9, s.89-158.

Erdoğru, M.A. (Temmuz 2003), “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar I”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XVIII. S.1, s.119-160.

Erdoğru, M.A. (Aralık 2003), “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar II”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XVIII. S.2, s.99-140.

Erdoğru, M.A. (Temmuz 2004), “Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilayetinde Vakıflar III”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XIX. S.1, s.119-154.

Esterâbâdî, (1990), *Bezm ü Rezm*, (Çev.) Mürsel Öztürk, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eser, M. – Yusuf Küçükdağ, (Eylül2013), “*Ermenek Mevlevihanesi/ Karamanoğlu Halil Bey Tekkesi*”, *Tarihçiliğe Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Nejat Göyünçee Armağan*, (Ed. Hasan Bahar- Mustafa Toker- Ali Hacı Gökmen- H. Gül Küçükbezci), Konya: *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, s.305-309.

Eyice, S. (1989), “Alaeddin Bey Türbesi”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.2, s.324.

Eyice, S. (1989), “Ak Medrese”, İstanbul: *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.2, s.282.

- Eyice, S.** (1998), “Hoca Mahmud Darülhuffazı ve Mescidi”, İstanbul : *TDV İslam Ansiklopedisi*,C.18,s.189.
- Gülten, S.** (Güz 2017), “Hızır-İlyas Zaviyeleri, Aya Yorgi ve Bektaşiler”, Ankara: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.83, s.83-100.
- Fatsa, M.** (Güz 2005), “Karadeniz’de İlk Dönem Türk Zaviyelerine Bir Örnek: GökçeAli Yatırı ve Şeyh İdris Zaviyesi”, Ankara: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.31, s.113-124.
- Günay. Hacı Mehmet,** (2012), “Vakıf”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.42, s.475-479.
- Gök. B.** (2009) “XVI. Yüzyıl Ermenek Camileri ve Cami Vakıfları”, *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2 (3), s.257-274.
- Gök, B.** (2012) “İbrahim Bey Devri (1423-1464) Karaman-Osmanlı Münasebetleri”, *Hükmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 5 (10), s. 107-121.
- Göde. Kemal** (1983). “Eretnalıların (1323-1381) Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Vakfiyeleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, s.143-158.
- Hoca Sadeddin,** (1979). *Tacü't-Tevarih*, I-V, (Haz. İsmet Parmaksızoğlu), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İbn Battuta,** (2000), *Seyehatname*, I, (Çev.) A. Sait Aykut, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İbn Bibi,** (2014), *El-Evamirü'l-Alâiyyefi'l-Umuri'l-Alâiyye,Selçuknâme*, (Çev.) Mürsel Öztürk, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İdris-i Bitlisi,** (2013), *Heşt Behişt,Fatih Sultan Mehmed Devri 1451-1541*, VII. Ketibe, (Çev.) Muhammed İbrahim Yıldırım, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İnalçık, H.** (2018), *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları*, İstanbul: TDV Yayınları.
- Kılıç, E.** (2008), “Klasik Osmanlı Eğitim Kurumlarından Konya Darü'l-Huffazları (XVII. Yüzyıl)” *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.7(1), s.18-43.
- Khoniates, N.** (1995), *Historia: Ioannes ve Manuel Komnenos Devirleri*, (Çev). F. Işıltan, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Kuz, M.** (Eylül 2020), “*Pir Esad Sultan Vakfı*”, (Yüksek Lisans Tezi), Karabük: Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, s.13-71.
- Küçük, S.** (2005), “Niğde Mevlevihanesi ve Son Şeyhi Hüsameddin Dede”, Ankara: *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, s.331-346.

Koçuk, İ. (2017), *İznik Bizans Devleti Tarihi Kuruluş Devri*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Köprülü, Mehmed F. (1925), “Oğuz Etnolojisine Dair Notlar”, *Türkiyat Mecmuaası*, C. I, s.191-198.

Köprülü, M. F. (1991), *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Köprülü, M. F. (2016), “Anadolu Beylikleri Tarihine Aid Notlar”, (Yay. M. Akif Erdoğan), *İzmir Araştırmaları Dergisi*, S.3, s. 81-108.

Ocak, A.Y. (1992), “Bektaşilik”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.5, s.373-379.

Oruç Beğ, (2014), *Oruç Beğ Tarihi [Osmanlı Tarihi 1288-1502]*, (Haz. N. Öztürk), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayıncılık.

Örs, Derya (1992), *Kaşani, Tarih-i Olcaytu*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özgür, M. C. (2023), “Karamannâme(Şikari)”, *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, xxxxx

Özgür, M. C. (2023), “Şikari'nin Karamannâme'sine Dair: Nüsha Değerlendirmesi”, *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 63 (1), s. 157-170.

Özyalvaç, Ş.P. (2021), “Osmanlı Dönemi Konya Zaviyeleri”, *Konya Kitabı XVIII., Konya Vakıfları*, (Ed. Caner Arabacı- Nesime Yazıcı- İsmail Kıvrım- Ahmet Akman- Mustafa Akkuş), Konya: Konya Ticaret Odası, s.245-271.

Parlak, S. (2008), “Sahip Ata Külliyesi”, İstanbul: *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.35, s.516-518.

Perk, H.-Öztürk, H. (2013), *Karamanoğulları Beyliği sikkeleri*, II, İstanbul: Haluk Perk Müzesi Yayınları.

Sağlam, A. (2015), “Anadolu'da Moğol-İlhanlı Otoritesini Sarsan Bir Gelişme: Sülemiş İsyanı”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (41), s.553-562.

Smbat Sparapet's Chronicle, Classical Armenian (2005), (Translate: **Robert Bedrosian**), New Jersey.

Solak, K, (2016). *Karamanoğulları*, İstanbul: Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.

Sucu, E. (2017), “Mevlâna Celaleddin-i Rumi'nin Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma Sürecine Etkisi”, (Yüksek Lisans Tezi), Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, s.1-125.

Sümer, F. (1989), “Alaeddin Bey”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. II, s.321-323.

- Sümer, F.** (2001), “Karamanoğulları”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. XXIV, s.454-460
- Şafakçı, H.** (Aralık2023), “*Abdülmümin Mescidi ve Vakıfları*”, *Prof. Dr. Bayram Ürekli’ye Armağan*, (Ed. Doğan Yörük- Hüseyin Muşmal), Konya: *Palet Yayınları*, s.249-258.
- Şafakçı, H.** (Nisan 2020), “Osmanlı ile Karamanlı Arasında Bir Kadın: İlalâ Hatun”, *Belleten*, C.84, S.299, s.105-134.
- Şafakçı, H.** (Haziran 2016), “Belviran Kazası Tekke ve Zaviyeleri (1476-1876)”, Ankara: *Vakıflar Dergisi*, S.45, s.59-89.
- Muşmal, H.** (2006), “XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda Beyşehir Kenti’nde Bulunan Müesseseler ve Vakıfları”, Konya: *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.19, s.231-264.
- Mütercim Asım Efendi**, “el- OKYÂSÛNU’L-BASÎT Fİ TERCEMETİ’L-KÂMÛSİ’L-MUHÎT KÂMÛSU’L-MUHÎT TERCÜMESİ”, (Yay. Haz. Mustafa Koç- Eyüp Tanrıverdi), *TC. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*, (2013), İstanbul, C.3, s. 2585.
- Nizameddin Şami**, (1987), *Zafernâme*, (Çev. Necati Lugal), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Tekindağ, Ş.** (1947), *13-15. Asırlarda Cenûbî Anadolu Tarihine Ait Bir Tedkik: Karaman Beyliği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İstanbul.
- Tekindağ, Ş.** (1954), “Karamanlıların Gorigos Seferi (1367)”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, 6 (9), s.161-174.
- Telli, H.** (Mayıs 2021), “*Vakıf Tarihine Genel Bakış*”, *Sosyal Kalkınma ve Vakıf*, (Ed. Aydın Kudat), Ankara: *Nobel Akademik Yayıncılık*, s.11-30.
- Tosun, M.D.** (2021), *Karamanoğulları (Şikari Tarihi)*, İstanbul: Depo Print Dijital Baskı.
- Topal, N.** (2016), “Kutlu Hoca Zaviyesi ve Yerinin Tespiti Üzerine”, Nevşehir: *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, Vol.6, s.106-121.
- Tuncel, M.** (2001), “Karaman”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C. XXIV, s.444-447.
- Turan, O.** (2018), *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Turgut, V.** (2017), “Germiyanoğulları’nın Menşei, Vakıfları ve Batı Anadolu’nun Türkleşmesi Meselesi Üzerine”, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3 (5), s. 1-98.
- Turgut, V.** (2017), “Menteşe Bey’in İsmi, Menşe’i ve Menteşeoğulları’nın Vakıfları’na Dair”, *Osmanlı Araştırmaları/TheJournal of Ottoman Studies*, XLIX, s.25-55.

Turgut, V. (2019), “Vakıf Belgelerine Göre Osmanlı Devleti’nin Kuruluş Dönemi Aileleri II: Âl-i Timurtaş Paşa”, *Osmanlı Araştırmaları/The Journal of Ottoman Studies*, LVII, s.51-120.

Turgut, V. (2020), “Başlangıcından Cumhuriyet’e Eski Dünya Düzeninden Yeni Dünya Düzenine Vakıflar”, *Vakıfbank Tarihi*, (Ed. Enis Şahin), İstanbul: *Vakıfbank Yayınları*, s.15-51.

Turgut, V. (2020), “Cemâlüddin Musa Sâvî/Zilî ve Şeyh Osman-ı Veli ile Ahfadına Dair Vakfiyeler ve Düşündürdükleri (Vahdet-i Tarikat)”, *Vakanüvis*, 5 (2), s.1029-1073.

Turgut, V. (2021), “Renklerin Efendileri: XIII. Yüzyıl Anadolu’sunun Tasavvuf Dünyasına Prosopografik Bir Yaklaşım”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S. LVII, s.35-80.

Turgut, V. (2016), “Hamidoğulları ve Tekeoğulları’nın Menşei ve Vakıflarına Dair”, *Türklük Bilgisi Araştırmaları/Journal Of Turkish Studies*, C. 46, s.403-433.

Turgut, V. (2016), “Batı Anadolu Beyliklerinin Menşei Meselesi”, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2 (3), s. 55-89.

Turgut, V. (2022). *Sultan Çelebi Mehmed ve Devri Sempozyumu*, (Ed. Çaffer çiftçi), “Yıldırım Bayezid’in “Müeyyed” Oğlu Çelebi Sultan Mehmed”, Bursa: Bursa Kültür Aş, s. 411-519.

Tursun Bey, (1977), *Tarih-i EbU’l-Feth*, (Haz. Mertol Tulum), İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.

Türkmen, K. (1989), *Karamanoğulları Dönemi Kitabeleri*, (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Uzluk, F N. (1958), *Fatih Devrinde Karaman Eyaleti Vakıfları Fihristi*, Ankara: Vakıflar Umum Müdürlüğü.

Uzunçarşılı, İ.H. (1988), *Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Uzunçarşılı, İ.H. (2003), *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Uzunçarşılı, İ.H. (1942), “Niğde’de Karamanoğlu Ali Bey Vakfiyesi”, *Vakıflar Dergisi*, S.2, s.45-69.

Ünalın, S. (2017), “Karamanoğulları Beyliği’nin Sosyal-Kültürel ve Dini Hayatı”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 22/1, s. 117-152.

Yezdi, Ş. A. (2013), *Zafername (Emir Timur)*, (Çev.) D. Ahsen Batur, İstanbul: Selenge Yayınları.

- Kastritsis, D.J.** (2010). *Bayezid'in Oğulları*, (Çev.) Ayda Arel, İstanbul: Kitap Yayınları LTD,
- Yaşar, H.H.** (2004), *Amasya Tarihi*, (Haz. Mesut Aydın-Güler Aydın), II. Cilt, Amasya: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yaşar, H.H.** (2004), *Amasya Tarihi*, (Haz. Mesut Aydın-Güler Aydın), III. Cilt, Amasya: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yaşar, H.H.** (2004), *Amasya Tarihi*, (Haz. Mesut Aydın-Güler Aydın), IV Cilt, Amasya: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yaşar, H.H.** (2004), *Amasya Tarihi*, (Haz. Mesut Aydın-Güler Aydın), VI. Cilt, Amasya: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yedi yıldız, B.** (2012), “Vakıf”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.42, s.479- 486.
- Yörük, D.** (Aralık 2023), “15-16. Yüzyıl Osmanlı Taşra Medreselerinde Hiyerarşi Arayışı: Konya Örneği”, *Prof. Dr. Bayram Ürekli'ye Armağan*, (Ed. Doğan Yörük – Hüseyin Muşmal), Konya: *Palet Yayınları*, s.137-155.
- Yörük, D.** (2017), “XVI. Yüzyıl'da Konya Şehir Ekonomisi”, Konya: *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.42, s.353-379.
- Yılmaz, H.** (2010). “Bir Görgü Şâhidinin XIV. Asır Osmanlı Fetihlerine Işık Tutan Kayıtları: İbnü'l-Cezerî'nin, Yıldırım Bâyezîd'in İstanbul Kuşatması ve Niğbolu Savaşı İle İlgili Anıları”, İstanbul: *Hakikat*, S. 196, s. 41-43.

EKLER

Ek-Tablo 1.1: Karamanoğulları Vakıfları

VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Zengi	Köy	*	İbrahim Bey İmareti	Konya	1155
Sarayönü	Köy	*			6400
Çumra	Sahra	*			5400
Arvat	Sahra	*			1800
Alan & Vilayet-i Okçu	Köy	*			720
Okçu & Okçuabad	Köy	*			360
Gögercinlik	Köy	*			750
Akçakuyu	Köy	*			240
İlgun-Derzi	Köy	*			1930
İlgun-Yenice	Köy	*			1340
İlgun-Halkahavlı	Köy	*			480
Anduğı-Uluvıran	Köy	*			1700
Çimdik-Gedül	Mezra	*			960
Karacavıran	Mezra	*			240
Fadas	Mezra	*			250
Doğanhısarı-Karacavıran	Mezra	*			7032
Defelek	Mezra	*			420
Uçpınar-Fekeler	Mezra	*			1320
Çiftlik-Melenduz	Köy	*			1520
Borovan	Köy	*			420
Fertek-Dursın&Çukuryurd	Mezra&Su	*		12450	
Eksun-Asanıç,Aktaş, Yaylı, Lalse, Kulfar, Karaçakal	Mezra	*		6720	
Alayundlu	Köy	*		Aksara	1170
Susadı	Köy	*		1170	
Saruatlu	Köy	*		3060	
Aneki	Köy	*		Ürgüb	2420
Yağlukutlu	Köy	Su Diremi		3755	
*		Hamam		Konya	750
*		Dekakin		11000	
*		Han		12648	
*		Han		960	
*		Bozahane	8760		
*		Kapan-ı Ard	360		
Larende - Oduloğlanı	Köy		Larende	980	

Kızılca	Köy			1800
Göyükük	Köy			610
Emre	Köy			300
Ortaviran	Köy			300
Düdükmî	Köy			470
İvre	Köy			1560
Arabda	Köy			1470
Gaferiyat	Köy			3620
Ova Belvîran - Oduloğlanı	Köy			980
Ova Belvîran - Kızılca	Köy			1800
Ova Belvîran - Göküyük	Köy			610
Ova Belvîran - Emre	Köy			300
Ortaviran	Köy			300
Larende - Düdükmî	Köy			470
Larende - İvre	Köy			1560
Larende - Arabda	Köy			1470
Gaferiyat - Kızılkilise		Mezra		3620
Larende - İvrâla	Köy			3050
Larende - Kutlu	Köy			1320
Larende - Dervi	Köy			3050
Kıranşehri - Kıçıkâpu		Mezra		100
Konya- Örenlü Salur	Köy			1197
Uşakpınar - Balganda & Umranlar		Mezra		4370
Kireli - Feranuz	Köy			3630
Ereğli - Zeyne & Mundos	Köy			4080
Ürgüb- Enegü	Köy			3755
Şemseddin & Ahti & Bise	Köy			560
Ova Belvîran - Kalınahur & Oduloğlanı & Kızılca & Göküyük & Emre & Ortaviran		Mezra		
Larende - Sekiz Çeşme Hamamı		Hamam		5220
Larende - Mevlana Fenari Hamamı		Hamam		6120

İbrahim Bey
İmâreti

Niğde - Hamam-ı Bor		Hamam	İbrahim Bey İmareti		1080
Larende - Paşa Hamamı		Hamam			*
Larende - Çardaklu Hamamı		Hamam			*
Larende - Hoca Veli Hamamı		Hamam			*
Larende - Yeniköy / Asyab-ı Bakrac		Asyab-ı Bakrac			360
Larende - Mir & Cedid					720
*		Fırın			360
Bağçe-i Durak		Bahçe			350
Bağ-ı Veled-i Alaeddin		Bağ			60
Bağçe-i Veled-i Gökçe		Bahçe			400
Larende		Zemin			120
*		Zemin			60
Emeksuvan		Zemin			120
Kızılöyük		Zemin			60
Hacı Celal Mahallesi		Bahçe			60
Kiremit		Bağ			15
Larende		Zemin- i Diklüttaş			120
*		Zemin			60
*		Zemin			60
*		Bahçe			300
Toplam					162637
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Semendire	Köy (Malikane)	*	Ali Bey Medresesi	Niğde	460
Verevani - Eski Arevani	Mezra	*			5490
Yaylaköy	Köy (Malikane)	*			630
Usebic	Mezra	*			60
Fertek & Bor	Beybağı	*			600
*	*	Hamam			2540
*	*	Karbansaray			900
*	Bağ	*			400
*	Bağ	*			30
*	*	Medrese			180

*	*	Bezzazistan		*	
*	*	Bezirhane		*	
Toplam				11290	
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Larende - Kubbe	Köy	*	Aleüddin Bey Türbesi	Karaman	240
Mut - Kaldırımargı	Mezra	*			*
Yahdan	Zemin Seydibağı	*			1080
TOPLAM				1320	
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Mescidlü Salur	Köy	*	Halil Bey Medresesi	Konya/Erm enek	1200
Larende - Hoca Baba	Mezra	*			*
Larende - Kızılcaüyük	Mezra	*			150
Larende - Sederek	Mezra	*			1350
Toplam				2700	
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Mut - Değirmenlik	*	Çiftlik	Nure Sofu Zaviyesi	Afşarviran	300
Seydişehir	*	Çiftlik	Nure Sofu Veled-i Hacı İbrahim Zaviyesi	Seydişehir	211
Toplam				511	
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Hatunsarayı - Evliyalar Köyü	Köy	Öşr	Karamanoğlu Mehmed Bey Evliyalar Zaviyesi	Konya	344
Toplam				344	
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Aksaray - Ürksün	Köy	Malikane		Aksaray	1120

Aksaray - Manavi Köyü - Çipi	Mezra	Öşr	Aksaray Zencirlü Medresesi (Zincirli Medrese)		790
Aksaray - Bağluca	Köy	Öşr			200
Bab-ı Meydan	Bağ	*			100
Göktaş	*	Zemin			200
Darülhadis	*	Zemin			50
Anbaryeri	*	Zemin			25
Toplam					2485
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
Harman-ı Sultan	*	Zemin	Emir Musa Vakfı	Konya	*
Meydan	*	Zemin			*
Rah-ı Ruzbe	*	Zemin			*
*	*	Dükkan			54
Toplam					54
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
*	*	Hamam	Larende Hatun Medresesi ve Hatun Türbesi	Konya	1440
*	*	Çeltik Altı			1440
Fisandon	Köy	*			720
Emeksuvan	*	Zemin			120
*	Bağ	Zemin			60
Kızılıyük	*	Zemin			30
Kavak	*	Zemin			15
Foni	*	Zemin			30
Alhaham - Alacasuluk	Bağ	Zemin			60
*	*	Medrese – Zemin			30
*	Bağ	*			30
Göderegümü	*	Zemin			30
Göküyük	*	Zemin			*
Emir Musa	*	Hisse			10
*	*	Zemin			60
Hıdır İlyaslık	Bağ	*			10
Toplam					4085
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
Hacıbeyler	Bahçe	*		Konya	60

*	Bağ	Zemin			60
*	*	Zemin	Hatuniyye Medresesi		30
Mahalle-i Borsuk	*	Zemin			30
Kürd Köyü	Bağ	Zemin			15
Hacı Ömer	*	*			*
Toplam					195
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
*		Dükkan	Ali Bey Mescidi	Niğde	70
Muradlu		Dükkan			30
Ağın Köyü	Köy	Zemin			20
*	Bağ	*			10
Arevani	Bağ	*			10
	*	Zemin			20
Arevani	Bahçe	*			20
*	*	Dükkan			40
Toplam					220
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
Larende - Kubbe Köyü	*	*	Alaüddin Bey Bin Karaman Türbesi	Konya	240
Mut - Kaldırımargı	*	*			*
*	*	Çeltik			2,5
*	Bağ				*
Yahdan	*	Zemin			*
Seydibağı	*	Zemin			1080
Toplam					1322,5
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
*	*	Şadi Bey Hamamı	İlaldı Hatun Darülhuffazı	Konya	13000
*	*	Dükkan			120
*	*	Yağ			7260
*	*	*			10
*	*	*			10
Toplam					20400

VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Emir Musa Köyü	*	Hankah	Rahime Hatun Hankah-ı ve Zaviyesi	Larende	2000
Yeniköprü	*	Zemin			*
Köşkbacı	*	Hankah			*
Tozadıaltında	*	Yer			*
Sinle Köyü	*	Yer			200
Toplam					2200

Ek- Tablo 1.2.: Karamanoğlu Umera, Ulema ve Meşayih Evkafı

VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Konya	*	Hamam	Server Ağa Çeşmesi	Konya	10000
*	*	Vakıf Hissesi			3000
Yakubviran	Mezra	*			300
Konya	*	Server Ağa Hanesi			200
*	*	Dükkan			143
*	*	Dükkan			*
*	*	Zemin			60
*	*	Karbansaray Zemini			80
Köşkkavak	*	Zemin			60
*	*	Helvacı Dükkanı Zemini ve Karbansaray Zemini			24
Toplam					13867
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Kireli - Karacasalar	Mezra	Öşr	Yusuf Ağa Çeşmesi	Konya	360
Toplam					360
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF		HASIL

	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER		Hayratın Bulunduğu Yer	
Ilgun - Ayazlar	Köy	Malikane			800
*	*	Hoca Salman Dolabı	Sudun Ağa Çeşmesi	Konya	120
Toplam					920
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
*	*	Zemin	Sikaye Vakfı ve Musluk Vakfı ve Çah-ı Ab Vakfı	Konya	15
*	*	Dükkan			72
*	*	Dükkan			32
*	*	Dükkan			72
*	*	Musluk			24
*	*	Dükkan			120
Dıklütaş	*	Zemin			30
Toplam					365
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
Melenduz - Cengere Köyü - Göl	Mezra	Öşr	Kutlu Hoca Zaviyesi	Konya	500
Toplam					500
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DIĞER			
Aksaray - Kındani	Köy	Öşr	Kadı Mürsel Hankah-ı ve Medrese ve Camii	Aksaray	200
Aksaray - Kızılca	Mezra	*			10
Aksaray - Mekriz	Mezra	*			10
Ilgun - Gelinoğlu	Mezra	*		Ilgun	240
*	*	Dükkan		*	624
Karaca Musa	*	Zemin-i Dolap		*	20
*	*	Zemin-i Dekakin		*	96
*	*	Zemin-i Berberhane		*	26
Karaarslan	*	Zemin		*	15

*	*	Mescid Hisse		*	*
Aymenos	Bağ	Zemin		*	10
Toplam					1251
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratin Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Saraçlar - Aka Köyü	Köy	Öşr	Kazeruni Zaviyesi	Konya	720
Toplam					720
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratin Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
*	*	Çiftlik	Afşar Zaviyesi	Konya	*
*	*	19 Parça Zemin			180
Toplam					180
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratin Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
*	*	Çiftlik	Kara Doğan Zaviyesi	Konya	120
Toplam					120
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratin Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Kireli - Yarangümü Köyü - Karalar	Mezra	Öşr	İsmail Ağa Medresesi	Konya	4520
Beyşehir	*	Zemin			300
*	*	Hamam Önü			17
*	*	*			120
*	*	*			132
*	*	*			312
Bayındır	*	Hane			300
Beyşehir - Sukavuşduğı	*	Zemin			*
Ağçapınar Bayındıraltı	*	Zemin			*
Soğanlu Afşar	*	Zemin			*
Üyük	Köy	Zemin			30
İğdir	Köy	Zemin			*
Alp Gazi	Köy	Zemin			*

*	*	Zemin			*
Çıbıklı	Bağ	*			*
Kıstıvan	Bağ	*			*
Yeltan	Bağ	*			*
Afşar	Bağ	*			60
Avdancık	Köy	Zemin			*
Beyşehir	*	Karbansaray			300
Afşar	*	*			360
*	*	*			5792
Toplam					12243
*	Bağ	*	Hacı Yahya Bin Hacı Ahmed Darülhuffazı	Konya	200
İlgın - Mahmudhisarı	Köy	*	Yusuf Ağa Darülhuffazı	Konya	1549
Anduğı	Köy	*			3320
Göçü - Raiyyet	Köy	*			480
Toplam					5549
Salaheddin	Köy	Su Diremi	Şadi Bey Mescidi ve Zaviyesi	Konya	640
Bulamas	Köy	Su Diremi			330
Başara	Köy	Su Diremi			203
Develü-üyüğü / Sahra-yı Konya	Mezra	*			420
*	*	Hamam			13000
*	*	Vakıf Hissesi			5400
Hasır Mescid	*	Zemin			20
Şeyh Yedigâr - Veled-i Küt	Bağ	*			*
Beşçi - Civar-ı Mescid	Bağ + Hane	*			20
*	*	Dükkan Fırın			7028
Toplam					27061
Beyşehir Yaylasun - Yeni Köy	Köy	Öşr	Ömer Bey Çeşmesi	Konya	480
*	*	Çeşme			150
Toplam					630
*	Çiftlik	Öşr	Şeyh Sadri Zaviyesi	Konya	250
Pınarbaşı	Mezra	Öşr	Şeyh Resul Zaviyesi	Konya	600
Hatunsaray-ı - Kilisre	Çiftlik	Öşr	Şeyh Ali Zaviyesi	Konya	150
Kızılviran - Zengicek (Sevindükün)	Mezra	Öşr	Şeyh Taşkun Zaviyesi	Konya	700

Ova Belviran - Taylu Hacı ve Genç Karı	Mezra	*	Seydi Efendi Zaviyesi	Konya	120
Ova Belviran	Çiftlik	Öşr	Şeyh Maruf Zaviyesi	Konya	340
Belviran - Hasanlar	Bağ				*
Vadi-i Halidin	*	*	Mahmud Yasavul Vakfı	Konya	*
Birtaş	*	Zemin			*
Hasanlar	*	Zemin			*
Diminyeri	*	Zemin			150
Toplam					150
Ova Belviran		Zemin	Buğra Baba Zaviyesi	Konya	120
Ova Belviran - Keşlik	*	*	İbrahim Seydi Zaviyesi	Konya	200
Ova Belviran - Torla	Çiftlik	*	Yunus Fakih Camii ve Medresesi	Konya	1150
Ova Belviran - KozAğacı	Çiftlik	*	*	Konya	143
*	*	Zemin	Kiçi Zaviyesi	Konya	*
İdemud	*	Zemin			*
Sırasögüd	*	Zemin			*
İdemud	*	Zemin			*
Emeksuvan	*	Zemin			*
Diklüttaş	*	Zemin			150
Toplam					150
Dime Köyü	Bağ	*			50
Göndere	Bağ	*	Mansur Dede Zaviyesi	Konya	*
Kertu	*	Zemin			*
Göderegümü	*	Zemin			*
İkikilise	*	Zemin			*
Sandalos	*	Zemin			*
Örencük	*	Zemin			*
Bey Bağı	*	Zemin			300
Toplam					300
Larende - Evlad-ı Hacı İsmail	Köy	Öşr	Hacı İsmail Horasani Zaviyesi	Konya	2400
Larende - Yayddibi	*	Kıt'a	İlisra Köy Camii Vakfı	Konya	*
Larende - Göküyük	*	Kıt'a			150
Zir-i Emeksuvan	*	Zemin		Konya	60

Enca	*	Zemin	Emre Bey Zaviyesi		60	
*	*	Zemin			40	
Mut	Bahçe	*			*	
Toplam					160	
İdemud	*	Zemin	Kıncı Mescidi	Konya	120	
İdemud - Rah-ı Bağha	*	Zemin				45
Toplam					165	
Keçibaşı	*	Zemin	Gül Mescidi	Konya	120	
Beyyer	*	Zemin				450
Toplam					570	
Bor	*	Hamam	Hoca Mahmud Darülhuffazı	Niğde	1000	
Saderek	Köy	Zemin		Konya	200	
Larende	Bahçe	*			1250	
Toplam					2450	
Seydişehir - Yenice	*	Öşr		Konya	900	
Oğulca	Mezra	Öşr	Tapsi Seydi Zaviyesi	Konya	200	
Seydişehir - Ağcalar	Çiftlik	*	Hıdır Ahmed bin Hasan Evlad-ı Vakfı	Konya	100	
Umranlar ve Üyük Köyü		Zemin	Derviş Hıdır Zaviyesi	Konya	*	
Kiçi Köyü	Bağ	*				40
Bulvefa	Köy	Zemin				*
*	Çiftlik	*				440
Toplam					480	
Kırili - Çavuş Köyü	*	Zemin	Çavuş Köy Mescidi	Konya	150	
Yağan - Şeyhler Köyü	Çiftlik	Öşr	Şeyh İdris Zaviyesi	Konya	300	
Kireli - Tozluca	Çiftlik	Öşr	Tozluca Köyü Zaviyesi	Konya	200	
Kireli - Dere Köyü	Çiftlik	Öşr	Şeyh Balı Zaviyesi	Konya	300	
Kızılca Mescid Köyü	Köy	Öşr	Zahireddin Bey Bin	Niğde	317	
Kara Üyük	Köy	Öşr	Taşkun Şeyh Himmet Vakfı	Aksaray	820	
Toplam					1137	
Sazala Kındıra Balı	Köy	Öşr	Mevlevihane Vakfı	Niğde	720	
Cenb-i Saruköy	Bağ	Hisse				100
Toplam					820	
Mesancu Köyü	*	Öşr		Niğde	1973	

Elsaban - Nakdus - Melenduz Kulu Köy	*	Öşr	Davud Çelebi Oğlu Şeyh Çelebi Vakfı		610
Toplam					2583
Çat Köyü	*	Öşr	Bhaeddin Ömer Zaviyesi	Konya	480
Develü - Konca Köyü	Köy	*	Akçakoca Zaviyesi	Konya	1766
Develü - Kulpak	Köy	*	Hamza Bin Şeyh Çoban Zaviyesi	Konya	936
Develü - Kızık Köyü	Köy	*	Abdal İlyas Zaviyesi	Konya	300
Develü - Şeyh Çopan Köyü	Köy	*	Pehlivan Gazi Zaviyesi	Konya	1720

Ek-Tablo 2.1: Karamanoğlu Mektubunun Görüldüğü Selçuklu Dönemi Vakıfları

VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER			
Vilayet-i Said - Meydan	Mezra	Öşr	Güdük Minare / Hatuniye Mescidi	Konya	120
Vilayet-i Said - Sirek	Mezra	Öşr			360
Vilayet-i Said - Kelamih	Mezra	Öşr			120
*	*	Dükkan Zemini (Eski Boyahane)			24
*	*	Börekçi Dükkanı Zemini			24
*	*	Dükkan			24
Toplam					672
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER			
Konya - Kızıl - KozAğacı Köyü	Köy	Serbest	Abdülmümin Mescidi	Konya	427

Konya - Deve- anı - Panbukçu Köyü	Mezra	*			729		
Hatunsarayı - Çat Köyü	Köy	Serbest			674		
Vilayet-i Said - Hacı Pınar	Mezra	Malikane			300		
Ova Belviran - Susuzovacığ Köyü	Köy	Malikane			900		
Ova Belviran - Üç Kilisa	Mezra	Malikane			480		
İnlos Köyü	Su	Su Diremi			275		
Çemeneli - Bağcılar Köyü	*	Malikane			120		
Kızılıbük	Mezra	*			*		
Meram Vadisi - Bayranlu	Mezra	*			*		
Toplam					3905		
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL		
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER					
Konya	*	Hamam	Sahib Ata Külliyesi	Konya	6000		
*	*	Dükkan			40		
Konya	*	Dükkan Zemini			120		
*	*	Dükkan			20		
Konya	*	*			180		
*	*	Piş-i Cami			30		
*	*	*			20		
Sırçalı	Bağ				50		
Abdürreşid	Bağ				*		
Gedegilas	Bağ				*		
Rah-ı Karaüyük	Bağ				*		
Toplam					6460		
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT				VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER					
Konya - Bostan	Mezra	Öşr	Vakf-ı Darülhuffaz ve Mescid ve Çeşme (Bab- ı Çeşme)	Konya	360		
*	*	Çeşme Zemini			30		
Rah-ı Kabalar	*	Zemin			30		
Hasan Köyü	*	Zemin			30		

Hocacihan	Bağ	*			*
Toplam					450
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Konya - Karaüyük Köyü - Göceler	Mezra	Öşr	Vakf-ı Medrese-i Darülhuffaz Ma'a Mescid ve Minare ve Mektebhane-i Sahib	Konya	3000
Konya - Akçaviran Köyü	Köy	Öşr			600
Konya - Samura Köyü	Köy	Öşr			600
Meram	Bağ	*			*
Hıref	*	*			*
Deliklütaş	*	Zemin			30
Cisr-i Tahta	*	Zemin			30
Gedegilas	*	Zemin			10
Azari Köyü	Köy	Öşr			3600
*	*	Darühuffaz Vakfı Mescid - Çeşme			9820
Toplam					17690
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Ova Belviran - Sakarlar Köyü	Köy	Öşr	Pir Es'ad Sultan Türbehanı	Konya	480
Toplam					480
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Taraf-ı Meydan	*	Zemin	Kadı İmadeddin bin Sıraceddin-i Urmevi Darülhuffazı	Konya	*
Cisr-i Tac-vezir	Bağ	*			*
Cisr-i Mezbur	Bağ	*			*
Meydan	Bağ	*			*
Seki	*	Zemin			*
Ilıca	*	Zemin			*
Silye	*	Zemin			*

Çayır-ucu	*	Zemin			*
Toplam					0
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Konya - Koçac Köyü	Köy	*	Şeyh Hasan-ı Rumi Zaviyesi	Konya	1189
Konya	*	Dükkan			180
Türbe-i Mevlana Yakubzade	*	Zemin			30
Hoşkırı	Bağ	Zemin			30
Sekür	Bağ	*			20
*	*	Zemin			60
Yar Hasan	Köy	Zemin			30
Toplam					1539
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Basara Köyü	Köy	*	Şeyh İsrail Zaviyesi	Konya	150
Toplam					150
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Hatunsaray - Kilisre Köyü	Köy	*	Şeyh Ali Zaviyesi	Konya	150
Toplam					150
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Gökçeüyük - Taraşçı - Göктаş	Köy	Zemin (Öşr)	Mevlana Muhyiddin Camii	Konya	60
Toplam					60
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL

	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER			
Akşehir	*	Hamam	Vakf-ı Evlad-ı Hazret-i Mevlana Celaleddin	Akşehir	2520
Toplam					2520
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER			
Mescidlüsalur	Köy	Tımar	Vakf-ı Türbe-i Mutahhara-i Sultânü'l-Ârifin	Konya	2500
Ağaçluafşar	Köy	*			3910
Vilayet-i Said - Lonya	Köy	Öşr			820
Kiliseanı	Köy	Öşr			730
Hatunsarayı - Kavak Köyü	Köy	*			1310
Kayıüyüğü	Köy	Öşr			1800
Hatunsarayı - Boyalı Köyü - Dotsa	Mezra	*			480
Hatunsarayı - Aydoğdu	Köy	Öşr			900
Vilayet-i Said - Tekürsıyan	Mezra	*			360
Kiçimuhsine	Köy	Su Diremi			360
Hacı Halil	Köy	Su Diremi			610
Kiryat	Köy	Su Diremi			505
Başara	Köy	Su Diremi			253
Fileveros	Köy	Serbest			3265
Aymenos	Köy	Serbest			6600
Karaarslan	Köy	*			944
Karaçıgan	Mezra	*			360
Toplam					25707
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DİĞER			
Larende - Selarek	Köy	Öşr	Kalemi Zaviyesi	Konya	630
*	*	Zaviye			360
Çeltek Köyü	Bağ	*			20
Asyab-ı Subaşı	Bağ	*			20
*	Bağ	Zaviye			30
*	*	Zemin (Debbağhane)			*

Yahdan-ı Tayi	*	Zemin			*
Göded	*	Zemin			*
*	*	Topraklık			*
*	*	Sultan Hamamı Tahlıbazarı			150
Toplam					1210
VİLAYET/NAHİYE	AKARAT		VAKIF	Hayratın Bulunduğu Yer	HASIL
	Köy/Mezra/Bağ/Bahçe/Su	DiĞER			
Taraf-ı Meydan	*	Zemin	Kadı İmadeddin bin Sıraceddin-i Urmevi Darülhuffazı	Konya	*
Cısr-i Tac	Bağ	*			*
Cısr-i Mezbur	Bağ	*			*
Meydan	Bağ	*			*
Seki	*	Zemin			*
Ilıca	*	Zemin			*
Silye	*	Zemin			*
Çayır-ucu	*	Zemin			*
Ova Belviran - Bozhendek	*	Öşr	Yalıncağ Dede Zaviyesi	Konya	434
Ova Belviran	Çiftlik		Yalıncağ Şeyh Zaviyesi	Konya	180
Sazala Kırdıra Balı	Köy	Öşr	Mevlevihane Vakfı	Niğde	720
Cenb-i Saruköy	Bağ	Hisse			100
Toplam					820

Ek 4- Tablo 2.2.: Karamanoğlu Sikkeleri

Karamanoğulları'nın İlhanlı Sultanı Gazan Mahmud adına kestirdikleri gümüş sikke
(2.28 gr, 26 mm)
Halük Perk Müzesi arşivi
Ön yüz:
Ortada: *La ilahe illa/ -ilah Muhammedun/ resullullah*
Çevresinde: *duribe/ Ermenak/ sene tis'a tisain/ sittedie (699)*
Arka yüz: *Han-ı a'zam Kazan/ Sultan Mahmud/ halledallahu mülkehu*

(Ek4: Karamanoğulları'nın İlhanlı Sultan'ı Gazan Mahmud Adına Kestirdikleri Gümüş Sikke Örneği)

Karamanoğulları'nın Memlük Sultanı en-Nasr Nasıruddin Muhammed adına kestirdikleri gümüş sikke
(1.49 gr, 21/22 mm)
Özel koleksiyon
Ön yüz: *duribe/ medine Beyşehir/ fı tarih ...? sene/ selasin ve seb'ame (730)*
Arka yüz:
Ortada: *es-Sultanu'l-a'zam/ el-Melik el-Nasr Nasre'd-dün/ -ya ve'd-din Muhammed/ halledallahu mülkehu*

(Ek4: Karamanoğulları'nın Memlük Sultan'ı en-Nasr Nasıruddin Muhammed Adına Kestirdikleri Gümüş Sikke Örneği)

Karamanoğlu Alaeddin Bey'e ait gümüş bir sikke
(1.59 gr/ 19 mm)
Y.K.B. kol. env.no.15553
Ön yüz: *Allah/ müfettih-ül-ebvab*
Arka yüz: *Alâe'd-din/ halledallahu/ mülkehu duribe Konya*

(Ek4: Karamanoğlu Alaeddin Bey'e Ait Olan Gümüş Sikke Örneği)

Karamanoğlu Mehmed Bey'e ait gümüş bir sikke
(1.99 gr/ 21.5/23 mm)

Özel koleksiyon

Ön yüz:

Ortada: *el-minnetü lillah*

Çevresinde: *Muhammed resulullah sallallahu aleyh*

En dışta: *.../ Osman/ Ali* (2'şer kez simetrik olarak yazılmış)

Arka yüz: *duribe konya/ es-Sultanu'l-azam/ Mehmed bin Alaeddin/ memlekete fi?/ sene 819*

(Ek4: Karamanoğlu Mehmed Bey'e Ait Olan Gümüş sikke Örneği)

Karamanoğlu İbrahim Bey'e ait gümüş bir sikke
(0.95 gr/ 11 mm)

Özel koleksiyon

Ön yüz: *hullide mülkehu/ duribe Konya*

Arka yüz: *İbrahim bin/ Mehmed bin Karaman/ 855*

(Ek4: Karamanoğlu İbrahim Bey'e Ait Olan Gümüş Sikke Örneği)

Alaiye Beyi Savcı bin Şemseddin'e ait gümüş bir sikke
(0.76 gr, 17 mm)

Kamil Eron kol. env.no.2406

Ön yüz: *duribe darü'l-emin Alaiye humiyet ane'l-beliyyeti*

Arka yüz: *Emirü'l-azam/ Şemseddin/ Savcı bin/ hullide devletehu*

(Ek4: Karamanoğlunu Temsilen Alaiye Beyi Savcı bin Şemseddin'e Ait Olan Gümüş Sikke Örneği)

Alaiye Beyi Karaman bin Savcı'ya ait gümüş bir sikke
(0.54 gr, 17 mm)

Kamil Eron kol. env.no.2407

Ön yüz: *duribe darü'l-emin Alaiye humiyet ane'l-beliyyeti*

Arka yüz: *es-Sultani/ Karaman/ bin Savcı bin Mehmed/ hullide devletehu*

(Ek-4: Karamanoğlunu Temsilen Alaiye Beyi Karaman bin Savcı'ya Ait Olan Gümüş Sikke Örneği)